

EIROPAS SAVIENĪBAS STRUKTŪRFONDU TEMATISKĀ IZVĒRTĒŠANA

EIROPAS SAVIENĪBAS STRUKTŪRFONDU IETEKMES UZ REĢIONĀLO ATTĪSTĪBU LATVIJĀ IZVĒRTĒJUMS

3.TEMATISKĀS IZVĒRTĒŠANAS ZIŅOJUMS

Rīga, 2006.gada maijs

Līgums: FM 2005/ERAF-5.2.3.-2

Pasūtītājs:

LR Finanšu ministrija
Smilšu iela 1, Rīga, LV – 1919
Reģ. Nr. 90000014724

Izpildītāju konsorcijs:

A/S „COWI”
Parallelvej 2, DK-2800 Kongens Lyngby, Dānija
Reģ.Nr. 44623528

SIA „DEA Baltika”
Kr. Valdemāra iela 123-29, Rīga, LV 1013
Reģ.Nr. 40003505201

SIA „PKC”
M.Pīls iela 1, Rīga, LV 1050
Reģ.Nr. 40003376414

SATURA RĀDĪTĀJS

KOPSAVILKUMS ANĢĻU VALODĀ	3
SAĪSINĀJUMI	23
IEVADS	24
1. REĢIONĀLĀ ATTĪSTĪBA UN REĢIONĀLĀ POLITIKA LATVIJĀ	26
1.1. REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJI	26
1.2. REĢIONĀLĀ POLITIKA LATVIJĀ	31
2. IZVĒRTĒŠANAS METODOĻĶIJA	35
3. REĢIONĀLĀS POLITIKAS UN LATVIJAS ATTĪSTĪBAS PLĀNA (2004-2006) SAVSTARPĒJĀ SASAISTE	38
3.1. REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS JAUTĀJUMI VPD	38
3.2. VPD PRIORITĀTES UN FINANSĒJUMS	39
3.3. VPD PASĀKUMU ĪSTENOŠANA	41
3.4. VPD PRIORITĀŠU UN PLĀNOŠANAS REĢIONU ATTĪSTĪBAS MĒRĶU SAVSTARPĒJA SASAISTE	43
4. VPD PRIORITĀŠU AKTIVITĀŠU ĪSTENOŠANAS ANALĪZE	46
4.1. 1.PRIORITĀTES AKTIVITĀTES	46
4.2. 2.PRIORITĀTES AKTIVITĀTES	59
4.3. 3.PRIORITĀTES AKTIVITĀTES	76
4.4. 4.PRIORITĀTES AKTIVITĀTES	93
4.5. TEHNISKĀS PALĪDZĪBAS AKTIVITĀTES	109
4.6. VPD KOPĒJĀ FINANSĒJUMA SADALĪJUMS PA REĢIONIEM	110
4.7. REĢIONĀLĀS POLITIKAS MĒRĶU SASNIEGŠANAS IESPĒJAS VPD AKTIVITĀŠU ĪSTENOŠANĀ	114
5. SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI	116
5.1. REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES	116
5.2. REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS KOMPONENTE VADLĪNIJĀS	117
5.3. NOZĪMĪGUMS	119
5.4. REZULTATIVITĀTE	122
5.5. EFEKTIVITĀTE	123
5.6. IETEKME	126
5.7. ILGTSPĒJĪBA	127
IZMANTOTO AVOTU SARAKSTS	128

PIELIKUMU SARAKSTS

<i>1.PIELIKUMS.</i> REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJI LATVIJAS TERITORIJĀS	
<i>2.PIELIKUMS.</i> INTERVĒTO INSTITŪCIJU PĀRSTĀVJU SARAKSTS	
<i>3.PIELIKUMS.</i> VPD PRIORITĀŠU ĪSTENOŠANA UN REĢIONU PRIORITĀŠU, MĒRĶU UN UZDEVUMU SASAISTE AR VPD	
<i>4.PIELIKUMS.</i> VPD AKTIVITĀŠU ĪSTENOŠANA LATVIJAS TERITORIJĀS.	
4.1. <i>PIELEIKUMS.</i> 1.PRIORITĀTES AKTIVITĀTES	
4.2. <i>PIELEIKUMS.</i> 2.PRIORITĀTES AKTIVITĀTES	
4.3. <i>PIELEIKUMS.</i> 3.PRIORITĀTES AKTIVITĀTES	
4.4. <i>PIELEIKUMS.</i> 4.PRIORITĀTES AKTIVITĀTES	
4.5. <i>PIELIKUMS.</i> TEHNISKĀ PALĪDZĪBA	
4.6. <i>PIELIKUMS.</i> AKTIVITĀŠU VĒRTĒJUMS PĒC ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS	

KOPSAVILKUMS ANĢĻU VALODĀ SUMMARY

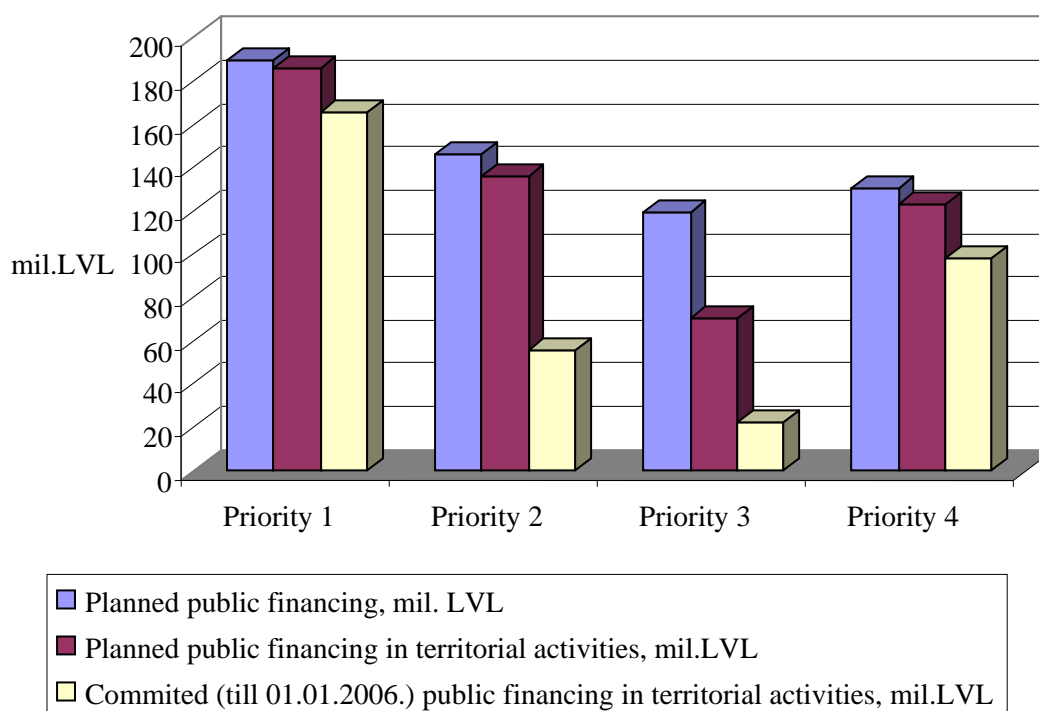
THE EVALUATION OF THE IMPACT OF THE EUROPEAN UNION (EU) STRUCTURAL FUNDS ON REGIONAL DEVELOPMENT IN LATVIA

The evaluation report consists of five chapters: background information on regional development and regional policy in Latvia, evaluation methodology, regional development aspects within SPD, analysis of current situation of the implementation of SPD activities, conclusions and recommendations. The fourth chapter about current situation of the implementation of SPD activities is structured by SPD priorities and contains analyses of each activity of SPD. All data and calculations are included in Annexes of the report.

BREAKDOWN OF EU SF PUBLIC FINANCING DEVIDED BY REGIONS

Within this evaluation report the information about the amount 341 679 656 LVL of total financing of territorial activities is available (01.01.2006.). This is committed amount to project applicants that forms 67.5% of planned financing of all territorial activities. It means that 32.5% of total financing of the territorial activities must be committed to projects during 2006.

Picture 1. Public financing of SPD activities

The portion of committed public financing differs by priorities. In Priority 1 committed financing forms 88.7% of planned financing. The high level of committed financing could be explained by the majority of National Programmes as the implementation scheme within this Priority. The process of planning and approval of the projects within National Programmes is more centralized and can be performed in shorter period comparing to Open calls for proposals and Grant Schemes.

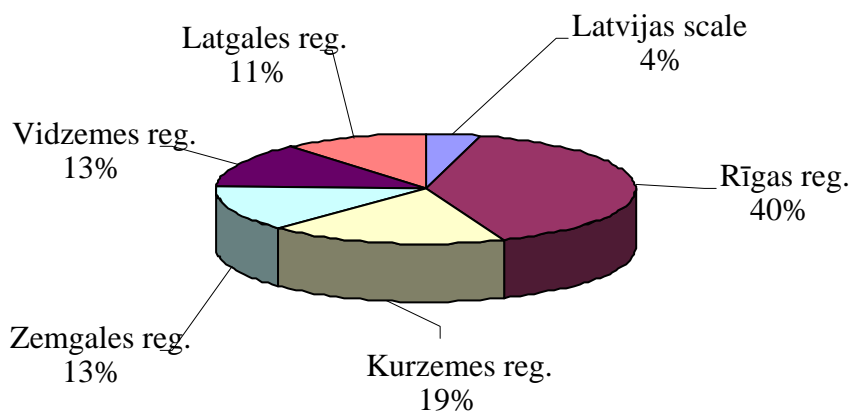
Also the Priority 4 contains a high portion of committed financing – 81.9% and it could be explained by the experience and a capacity of the Rural Support Service (RSS) and project applicants gained by implementation of SAPARD, because the criteria as well as project submission and evaluation procedures of this Priority are based on the SAPARD procedures. The representation of RSS and Latvia Rural Consultancy and Education Centre in different territories outside Riga is significant factor that promotes the activity of project applicants within this Priority.

Under Priority 2 in total 40,8% of planned financing of territorial activities is committed to project applicants. Still 80.6 mil LVL are not committed to project applications. The delayed beginning of the implementation of measures promoting financing accessibility to SME's and start-up's is seen as negative from the regional development view.

The priority 3 has the smallest portion of committed financing comparing to other priorities. Almost the half of planned financing is planned within activities of national scale impact. The committed amount of planned financing in territorial activities is 31.7%. The complicated project application and evaluation for comparatively small-scale projects is seen as the hindering factor in implementation of this Priority.

There are five planning regions in Latvia. Within this evaluation the breakdown of public financing by planning regions is analyzed in all priorities.

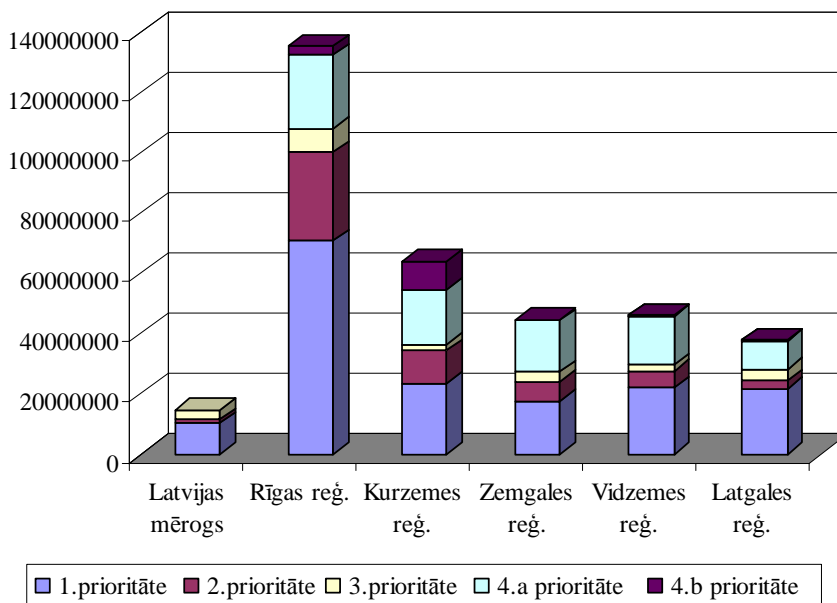
Picture 2. Breakdown of public financing in territorial activities of whole SPD by planning regions (situation on 01.01.2006.)

The analyses reflects, that the majority of total amount of public financing is committed to Riga region, but the least – to Latgale region.

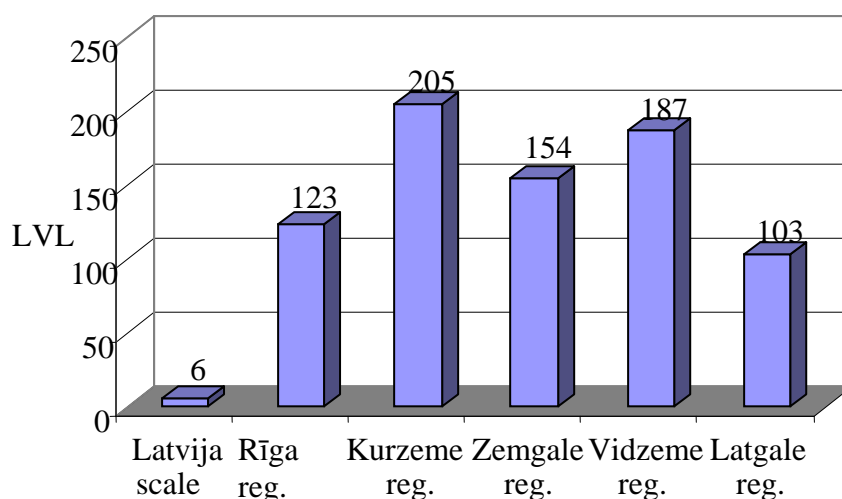
There is connection between total committed financing and socioeconomic development level in regions – more developed region attracts more funding.

Picture 3. Commitment of public financing in territorial activities of SPD by priorities in planning regions (LVL, situation on 01.01.2006.)

The analysis of committed financing per capita shows the situation in comparing amounts. Average committed financing in Latvia is 148.4 LVL per capita. Largest amount of committed financing per capita is in Kurzeme region (205 LVL) and Vidzeme region (187 LVL), but least - in Latgale region (103 LVL). Difference between largest and least is almost two times.

Picture 4. Committed public financing per capita in territorial activities by planning regions (LVL, situation on 01.01.2006.)

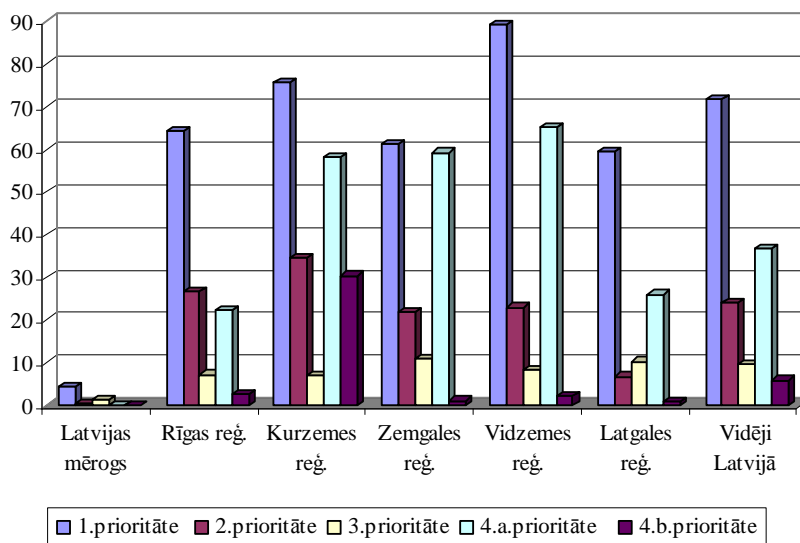

Assuming that more financing per capita ensures more rapid development of territory, it can be considered that EU SF promote the development of Kurzeme and Vidzeme regions getting closer to Riga region's level, but not facilitate the increase of the development level of Latgale region and so, the difference in development level between most developed and least developed regions increase by the impact of EU structural Funds.

Picture 5 shows the financing per capita by priorities in regions (sub priorities 4.a and 4.b are separated).

The analysis of regions planning documents and interviews reflect that unbalance between the priorities defined in development planning documents and the distribution of EU SF committed financing exist, particularly in the field of the agriculture and rural development that refers to Priority 4a. While Zemgale and Latgale regions have defined development of the agriculture as one of main priorities within regional development planning documents, other regions do not see it as the significant priority, but the distribution of committed financing by regions do not comply to the priorities set in development planning documents.

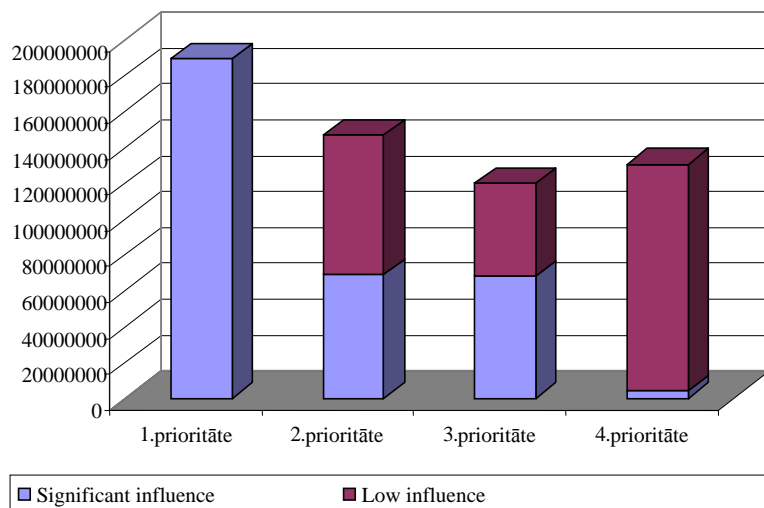
Picture 5. Committed public financing per capita by priorities in territorial activities in planning regions (on 01.01.2006.)

Within the qualitative evaluation all SPD territorial activities are divided in two groups depending on the level of impact on the sustainable development:

1. Activities that significantly promote sustainable development
2. Activities with low influence on sustainable development

Picture 6. SPD priorities divided by the level of influence on sustainable development (LVL, situation on planned financing)

The division of planned financing (on 1 January, 2006) by the level of impact on sustainable development shows that 57.3% of planned financing forms the activities that significantly promote sustainable development, but 42.7% - activities with low influence on promotion of the sustainable development and this proportion differs by priorities. Within the Priority 1 all activities significantly promote sustainable development. Priority 3 composes more than half and Priority 2 composes less than half of activities that significantly promote sustainable development. The Priority 4 include just minority of activities that strongly promote sustainable development.

CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS

REGIONAL DEVELOPMENT TRENDS

<i>Conclusions</i>	<i>Justification</i>	<i>Suggestions</i>
1. Major disparities within socio - economic development level between different territories of Latvia exist for a long period.	Comparing 5 planning regions by statistical data reflecting socio economic situation during last three – four years, Riga planning region keeps the dominant tendency of the development driver in Latvia within most of socio economic indicators.	1. Targeted regional development policy as feasible (and not overall and formal) principal should be included in all national, sectoral and regional development planning documents and kept within implementation of these documents.
2. During last three years the development trend shows that Kurzeme region has an increase in social economic development in such strengthening the position of second most developed region in Latvia after Riga. Vidzeme region has been faster in the development and left behind Zemgale region.	GDP per capita, unemployment, number of enterprises per capita.	2. Ministry of Regional Development and Local Governments (hereinafter - MRDLG) expressing the goals of regional development policy should define the instruments for reaching these goals. Currently, if new regional policy will not be formulated, instruments for reaching the goals of Regional Policy Guidelines (strategy) should be identified.
3. Latgale region remarkably lags behind the Riga and other regions.	Latgale region shows the slow growth of the socio economic development level (GDP, unemployment); however it is the least developed region in most of socio economic development indicators. The decrease of population in Latgale is one of the most crucial obstacles in development.	
4. The growth of socio economic development level of whole Latvia reaching EU average and reduction of development disparities among the territories of Latvia both are important to be promoted and supported by specific instruments.	In general, Latvia lags behind the EU average in socio economic development level. Also Riga region in socio economic development lags behind the EU and, in particular, regions of EU metropolises.	

REGIONAL DEVELOPMENT COMPONENT WITHIN SPD

<i>Conclusions</i>	<i>Justification</i>	<i>Suggestions</i>
1. SPD is not a targeted national regional policy document and it is been foreseen as the tool for the promotion of the development of whole the territory of Latvia.	Within SPD regional development aspects are included, but at the same time it has been set that SPD is not a plan foreseeing to improve the problems of differences in socio economic development level among territories of Latvia. Target indicators by territories are not set within SPD.	1. MRDLG defining tools (instruments) of the regional development policy should provide suggestions which and to what extent goals of regional development policy should be reached by EU structural funds assistance and appropriate indicators by territories should be set.
2. Within the SPD implementation system, there is no proper monitoring system reflecting operational information about the implementation of SPD measures by regions/ territories although it has been planned.	Territorial analysis of EU structural funds can be performed using the information about all the projects and their characteristics or the aggregate information about activities (measures) provided by institutions involved within implementation of EU Structural Funds, in particular, 2nd level Intermediate bodies and Grant Scheme Administrators.	2. By the end of this planning period Managing Authority should report about EU structural funds implementation by territories. Managing Authority can ensure that either by the development (improvement) of SF Management Information System (hereinafter – MIS) or by elaborating standardized reporting forms for territorial information. All the institutions involved in implementation EU SF and responsible for the accumulation of monitoring data about projects should submit these reports regularly.
3. The monitoring of territorial differences foreseen in SPD, should be performed by 1st level IB in semi- annual reports, but there were no such reports during this thematic evaluation.	In the first version of the monitoring report form for 1 st level IBs, Managing Authority included Chapter 5 “Horizontal Questions”, where additionally to information provided by 1 st level IB, MRDLG describes the activities done to ensure balanced development of territories. The second version of the monitoring form for 1 st level IBs include Chapter IV “Horizontal Questions” where in a separate line “Reduction of differences in socio economic development level of regions” institutions provide an information about the activities done.	3. At first, each institution in this report should show an objective from Regional Development Guidelines (Strategy) that should be reached by particular SPD activity and then reports on performance. Besides, it should be set in a report, if the particular SPD activity is not related to regional policy and Regional Policy Guidelines.

<p>4. Lack of the unified information system composing the information about the implementation of different (national and EU) development programmes is the obstacle for the thorough situation analysis of their implementation in territories of Latvia.</p>	<p>The implementation of SPD, Rural Development Plan, Cohesion Fund and State Investment Programme are not analyzed in integrated (unified) system.</p>	<p>4. For assessment of current period and planning of next period unified information system about the implementation of SPD, Rural Development Plan, Cohesion Fund and State Investment Programme should be ensured (and from territorial view). Ministry of Finance should ensure aggregation of this information and assess it by territories. MRDLG should ensure methodology for such assessment.</p>
---	---	---

SIGNIFICANCE

The significance of EU Structural Funds support for the planning regions of Latvia and territorial cohesion

<i>Conclusions</i>	<i>Justification</i>	<i>Suggestions</i>
1. SPD is important tool for the development of the whole country.	The amount of SPD funding comparing to different budget positions and other development programmes shows its significance in development of Latvia in period 2004 -2006.	1. Taking into account that in next planning period main development tools (programmes) with EU structural funds will be implemented by NSRFD (National Strategic Reference Framework Document) and Rural Development Strategy, these documents and other guidelines of EU structural funds programmes (e.g. Operational Programmes) should include regional policy principles. MRDLG should define those principles.
2. SPD has a major role in regional development or development of separate territories of Latvia.	87,9% of SPD planned funding compose territorial activities that result in concrete territories in such influencing their development.	
3. SPD promotes the development of Specially Assisted territories (less developed territories).	One of the main regional development tool (instrument) in Latvia - The development programme of assisted areas - has been continued by integrating it within SPD under priority 2 and average financing for this programme per year has been increased considerably.	2. It is suggested in future to continue this type of activity (support programme) using the most efficient tools (schemes). MRDLG should prepare and Cabinet of Ministers should approve the methodology of division of specially assisted areas (less developed territories) among the planning regions. Planning regions should set these territories.
4. Municipalities with the lower development level are promoted to implement EU structural funds projects.	Regulation of Cabinet of Ministers no. 124 defines the process of provision of co - financing from the State Budget to municipalities for the implementation of projects supported by SPD programmes. The intensity of the volume of co – financing is differentiated, e.g. municipalities with lower development level receive more co – financing and vice versa municipality with higher development level receive less co – financing.	3. It is suggested in next planning period to continue differentiation of the support depending on the development level of municipalities. MRDLG should prepare and Cabinet of Ministers should approve the methodology of the differentiating and grouping municipalities depending on the development level. Ministry of Finance should set and Cabinet of Ministers should approve the volume of intensity of the support depending on the particular development level group.

5. There is coherence between the division of the total funding and development level of region.	More developed region (Riga region) has attracted more funding, less developed region has attracted less funding.	4. As SPD do not set the objective of the reduction of differences in development level among territories, suggestions for these aspects are not expressed.
6. Kurzeme region, Vidzeme region un Zemgale region can increase the development level close to the development level of Riga region.	The amount of EU structural funds per capita differs in regions - Kurzeme region, Vidzeme region and Zemgale region receive more than Riga region and Latgale region.	5. As SPD include long term objective – to ensure balanced territorial development (Section 3.2.3., Paragraph 676) in the next planning period mid – term objectives and measures for balancing territorial development should be included.
7. The difference in development level between the less developed region – Latgale and other regions will increase.	Latgale region received less funding per capita and in total.	It should be ensured by Ministry of Finance in close cooperation with MRDLG and planning regions.
8. The activity of project applicants differs by territories because of different subjective and objective factors.	The activity of project applicants depend on the existing experience and professional competence, as well as interest and activity of staff involved. There are cases when the activity of project applicants of one SPD activity in particular territory is increased because of larger number of potential project applicants (target group) or problems to be solved by this SPD activity is crucial.	
9. In overall, the differentiation of the support intensity is not enough implemented within the SPD activities.	The differentiation of the support intensity is foreseen: - In projects of municipalities depending on the territorial development level in accordance to Regulation of Cabinet of Ministers, - In some activities of Priority 4 depending on advantageous and disadvantageous territories, - From 2006, Latvian Investment and Development Agency implemented in one Grant Scheme intensity differentiation depending on the territory (in Riga least portion of support intensity).	6. It is suggested more implement support intensity differentiation depending on the territorial development level or other indicators related to territories.

<p>10. The representation in regions of institutions involved in implementation of SPD affect positively the activity of final beneficiaries and project applicants.</p>	<p>The conclusion is made on the experience of RSS, ESS and CFCA.</p>	<p>7. It is suggested to represent other SPD implementation institutions in regions. Before such decision the assessment of target groups location, amount of resources, as well as staff loading is necessary.</p>
--	---	---

EFFICIENCY

Is it possible to reach the planned results (in accordance to indicators set) by the available resources

<i>Conclusions</i>	<i>Justification</i>	<i>Suggestions</i>
1. Target indicators set in SPD and in programme Complement (hereinafter - PC) do not describe the national regional development policy aspects, but the development of the whole country. Wherewith the forecast about the achieving the targets of indicators can be made for whole the country.	Any of target indicators in SPD and in PC are not set by territories, but about whole country.	1. Target indicators by territories should be set, if National Strategic Reference Framework Document (NSRFD) will be used for implementation of regional development policy.
2. The planned development level and target indicators within SPD will not be achieved.	It is assumed that there is correct coherence among input and output, result and impact indicators in SPD and PC. Comparison of planned output indicators (information source – SPD, PC, and minutes of Monitoring Committee meetings) and reached output indicators shows that planned targets will not be reached wherewith result and impact target indicators will not be achieved.	2. Detailed report (assessment) about the achieved indicators by territories (at least by 5 planning regions, 6 NUTS III regions or 33 administrative territorial units) is required. 3. The appropriate institution (e.g. Monitoring Committee) should decide which territorial units should be described in the report mentioned above and should delegate to institutions involved in implementation of SPD to prepare such reports. Managing Authority should prepare unified reporting form.
3. Under the Priority 1 planned development (targets) will be reached.	Priority 1 is implemented by National programmes in majority - wherewith more precise planning. But there is an obstacle – not planned increase of inflation.	
4. Under the Priority 2 target indicators will not be achieved in development of innovations, creation of new enterprises, development of infrastructure and investment in shared equipment (laboratories). These are indicators more showing sustainable development.	The implementation of SPD activities shows low interest by final beneficiaries (enterprises) about the support programmes for innovation and shared equipment (laboratories) development. The launch of implementation of support programmes for star – ups has been delayed.	

<p>5. Under Priority 3 planned target indicators will be achieved. Indicator – number of persons receiving assistance – will be overachieved.</p>	<p>Changes in planned target indicators and quarterly reports of institutions are Taken into account.</p>	
<p>6. Under Priority 4 within rural development part target indicators are not achieved, mainly those describing sustainability (created/improved drainage systems, reconstructed buildings and premises for manufacturing and number of enterprises supported) Under Priority 4 within fishery development part the target indicator – construction of fishing vessels will not be achieved, but other target indicators could be achieved successfully (as planned by Rural support service).</p>	<p>Quarterly report of Rural Support Service, taking into account not approved (contracted) funding.</p>	
<p>7. The system of indicators is not updated consequently in accordance to the changes in SPD implementation process.</p>	<p>Changing the planned SPD funding among the measures not always target indicators are updated.</p>	<p>4. Institution responsible for the preparation and approval amendments in SPD and PC consequently should review and approve amendments of target indicators arising from changes in planned funding. 5. Amending output indicators, the necessity of changes in result and impact indicators should be assessed and showed (at least trend of decrease or increase). 6. Consolidated last version of SPD and PC including all the amendments approved should be ensured by the Managing Authority providing the last version (and available for public use) within one month after approval of amendments (system similar to changes in national legislation, including references to the dates of all the amendments). 7. In order to ensure assessment of target indicators Managing Authority should keep record (maintain the information table) with planned target indicators and amendments (with the date of approval and justification).</p>

EFFECTIVENESS

To what extent regional development can be promoted by available resources (funding)

<i>Conclusions</i>	<i>Justification</i>	<i>Suggestions</i>
1. Regional planning documents are overall and wide. Regions have not defined a limited number of targeted priorities.	The legal status of planning regions, the role of planning regions and regional policy are main obstacles for the situation mention in conclusion. Most of the regional planning documents include wide set of priorities to avoid the situation that support provided in any of fields are not in accordance to regional planning documents. Kurzeme region do no have the regional development programme (strategy).	1. As the solution, after the approval of SPD, regions could define limited set (number) of priorities (measures and activities). Or within the limits set ranges measures and activities – e.g. very significant, significant and not so significant. Accordingly, all SPD activities include one project assessment criteria (number of points) related to development priorities defined by regions.
2. Due to the different composition of regional planning documents (in different regions) it is hard to compare them with each other and with SPD.	There is no regulation on the unified composition for regional planning documents.	
3. In general priorities and measures set by regions in planning documents comply with SPD priorities.	All of the regional planning documents include such priorities as the socio economic development, the human resource development, infrastructure, living environment and rural development, etc.	
4. The analysis of the measures of regional planning documents (operational level) shows that most of the measures can be supported and promoted by SPD and there is a set of measures of planning regions that cannot be supported by SPD.	All planning regions have issued the need for more funding for the development of transport infrastructure. Housing as one of crucial problems have not been addressed	2. In the fields that are not supported by SPD but should be promoted to stimulate regional development planning regions should seek for (attract) another support instruments (tools), concentrate local resources or attract private investments (initiatives).

<p>5. Priorities of regions differ.</p>	<p>Riga region points the necessity for more funding for HRD infrastructure development, in particular crucial is a lack of investments in pre-school educational institutions. Kurzeme, Zemgale and Latgale regions have marked the lack of investments in the business related public infrastructure (e.g. business, technological and industrial parks, business incubators). The development of the Public – private partnership should be promoted by SPD. Lack of funding in health care infrastructure has been issued by Zemgale region. Vidzeme region has planned to attract more funding for tourism and Latgale region highlights the necessity of promotion of the development of international airport within the region.</p>	<p>3. Specifically targeted measures/ activities for each of the planning regions (based of precise, targeted and narrow set of priorities) could be considered. For example, the support to the development of business related infrastructure is actual necessity outside Riga, but construction of pre – educational institutions for children (kindergartens) are actual necessity for Riga region.</p>
<p>6. National programmes are a tool how to ensure strict division of support by territories or to particular territories targeted support.</p>	<p>Within this planning period some National Programmes include division of financing by planning regions (in few it is equally divided by planning regions).</p>	<p>4. SPD activities that should ensure justified territorial division should be implemented by National Programmes and the territorial division of financing should be justified by the comparison of needs.</p>
<p>7. Project evaluation criteria do not include regional development aspects.</p>	<p>Assessing the regional development aspects (components) included in project evaluation criteria, they are formal and overall in most of SPD activities. There are some exceptions – e.g. SPD activity no 1.3.2.</p>	<p>5. To assess the experience of MRDLG in defining criteria related to territories in SPD activity no 1.3.2. 6. To include more criteria related territories in Guidelines.</p>
<p>8. It is considerable as good that the cooperation between representatives of planning regions and national institutions increase in latest.</p>	<p>It has been express by the representatives of planning regions and national institutions. The regional EU SF information centres supported by TA will promote this cooperation.</p>	<p>7. To ensure the cooperation between representatives of planning regions and national institutions.</p>

<p>9. One of obstacles for municipalities to implement EU structural funds projects is pre – financing principle. In majority in order to pre – finance projects municipalities should borrow complying to overall rules for municipal lending.</p>	<p>In accordance to national legislation, municipalities are able to borrow, but municipal lending annually is limited within particular amount of financing in the State budget. Usually all this (limited) amount is been disbursed in first part of year (March in this year) and additional budget can be allocated within amendment of State budget (usually in the second part of year).</p>	<p>8. In this year for the solving the problem mentioned before Ministry of Finance prepared the Decree of Cabinet of Ministers “About budget reallocation in year 2006 within state budget sub – programme of Ministry of Finance “Funding for implementation of projects and measures co-financed by EU structural funds and Norwegian government financial instrument”” Ministry of Finance reallocated 12 million lats for municipal loans with this Decree for the pre - financing of the approved EU SF projects.</p>
---	--	---

IMPACT

EU structural funds impact on balanced territorial development and development of whole Latvia

<i>Conclusions</i>	<i>Justification</i>	<i>Suggestions</i>
1. The impact of SPD activities realized in this planning period can be assessed 2 - 4 years after the end of this planning period.	Currently minority of activities (programmes) are finalized.	1. Within the ex – post evaluation of SPD territorial component should be included in regard to output, result and impact indicators. 2. Therefore MIS should be improved (developed) or Managing Authority should define unified requirements for all institutions involved in accumulation data about indicators. 3. Assuming the assessment of the indicators achieved under the Priority 3 could be complicated, it is suggested to organise one focus group of persons trained in order to have the feedback or results of measures.
2. Implementation of SPD decreases differences in development level between Riga region and Kurzeme, Vidzeme, Zemgale regions (in development level close to Riga region), but increase differences between Latgale region and other planning regions.	It is assumed that SPD financing in comparable amount (amount of financing per capita) is closely related to the impact on the development level of territory – more financing per capita, faster growth in development level.	4. It is suggested to use (implement) specific regional activities, to use more differentiation of the intensity of the support and include regional development or territorial aspects in evaluation criteria.
3. Higher proportion of the support activities promoting sustainable development will ensure stable growth of the development level in Latvia in future.	57.3% of total planned public financing compose activities that strongly promotes sustainability and 42.7% that do not promote sustainable development directly	5. To ensure more activities promoting sustainable development.
4. The level of positive impact would be higher, if the mutually related activities would be implemented in logical sequence.	For example, National Programme no 3.2.4.1. “Elaboration and implementation of Life long learning Strategy” is implemented in the same time as Open Calls for Proposals no 3.2.4.2. “Enhancement of the economically relevant continuing training opportunities”	6. Logical sequence of SPD activities should be ensured, in particular support to research.

SUSTAINABILITY

Will the sustainable development of Latvia be ensured by projects supported within SPD

<i>Conclusions</i>	<i>Justification</i>	<i>Suggestions</i>
1. EU structural funds ensure sustainable development, however the possibilities to promote sustainability in the development have been used insufficiently.	Dividing all SPD activities in those that strongly promote sustainability and those that do not, in accordance to total planned amount of financing (plan of 1 January 2006), 57.3% of total planned public financing compose activities that strongly promotes sustainability and 42.7% that do not promote sustainable development directly.	1. In next EU structural funds planning period NSRFD and Operational programmes should include more (majority of) activities that strongly promote sustainability

<p>2. The proportion of activities promoting sustainability under priorities differs. The major part of activities promoting sustainability is under Priority 1 and least part of such activities is under Priority 4.</p>	<p>The proportion of activities under priorities strongly promoting sustainable development is as follows: Priority 1 – 100%; Priority 2 – 47,0% Priority 3 – 56,7%; Priority 4 – 3,2%</p>	<p>Within measures under Priority 2 more emphasis should be on the development of innovations, creation of new enterprises (financial instruments for start - ups) and development of infrastructure. However there is low demand by financial beneficiaries (enterprises) for the support in the field of the innovations and shared equipment (laboratories) development. Provision of support measures (programmes) for development of business environment (business support centres, business incubators, business and technology parks etc.) instead the direct support (grants) to enterprises could be envisaged. Thereto territorial differences within the supply market of business support services should be taken into account. For instance, there is no need for business support centers in Riga, whereas the creation of them is important in Latgale, Zemgale, Vidzeme and Kurzeme regions in order to develop business environment in these regions. Under Priority 3 more emphases should be put on the activities related to researches and development (improvement) of training programmes. Under Priority 4 more emphases should be on the development of rural and port infrastructure development.</p>
--	--	---

SAĪSINĀJUMI

ANO AP	Apvienoto Nāciju organizācijas Attīstības programma
APK	Atklātais projektu konkurss
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
ELVGF	Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonds
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
FM	Finanšu ministrija
GS	Grantu shēma
GSA	Grantu shēmas apsaimniekotājs
IIN	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis
IKP	Iekšzemes kopprodukts
ĪAT	Īpaši atbalstāmās teritorijas
KF	Kohēzijas fonds
LAD	Lauku atbalsta dienests
LIAA	Latvijas Attīstības un investīciju aģentūra
LLKIC	Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs
LR	Latvijas Republika
NP	Nacionālā programma
NRAP	Nacionālā Reģionālās attīstības padome
NUTS	Teritoriālo vienību klasifikāciju statistikas nolūkiem (<i>Nomenclature des unités territoriales statistiques</i> (franču val.), saīsināti)
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NSID	Nacionālais stratēģiskais ietvara dokuments
OP	Operacionālā programma
PIAA	Profesionālās izglītības attīstības aģentūra
PP	Programmas papildinājums
RAPLM	Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija
SF VIS	Struktūrfondu Vadības informācijas sistēma
1SI	Pirmā līmeņa starpniekinstitūcija
2SI	Otrā līmeņa starpniekinstitūcija
SIF	Sabiedrības integrācijas fonds
SPP	Sociālās palīdzības pārvalde
VPD	Vienotais programmdokuments
VRAA	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
ZVFI	Zivsaimniecības vadības finansēšanas instruments

IEVADS

Līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā valstī ir pieejami ES struktūrfondu līdzekļi. *Latvijas Attīstības plānā (2004.-2006.gadam)* jeb *Vienotajā programmdokumentā* ir noteiktas valsts attīstības prioritātes, to ietvaros pasākumi un aktivitātes, kuru īstenošanā paredzēts ES struktūrfondu līdzfinansējums. *Programmas papildinājums* detalizēti skaidro pasākumus un aktivitātes, nosaka projektu atlases kritērijus, sagaidāmos rezultātus un to sasniegšanas indikatorus.

MK 30.03.2004. noteikumi Nr.200 "Noteikumi par Eiropas Savienības struktūrfondu vadību" regulē struktūrfondu vadības kārtību, nosaka vadībā iesaistītās puses, to tiesības un pienākumus. Tai skaitā šie MK noteikumi paredz struktūrfondu līdzekļu izlietošanas uzraudzību un izvērtēšanu. 2005.gada decembrī LR Saeima pieņēma Eiropas Savienības struktūrfondu vadības likumu, ka stāsies spēkā no 2006.gada 1.jūlija. Līdz ar likuma spēkā stāšanos spēku zaudēs MK noteikumi Nr.200, un attiecīgos jautājumus regulēs jaunais likums.

Struktūrfondu uzraudzība tiek īstenota, analizējot struktūrfonda finansēto pasākumu ieviešanu un izpildi, izvērtējot pasākumam piešķirto finanšu līdzekļu efektivitāti atbilstoši programmdokumentam un izstrādājot priekšlikumus pasākuma īstenošanas laikā. Struktūrfondus izvērtēšana nepieciešama, lai noskaidrotu struktūrfondu finansējuma izlietojumu saskaņā ar programmdokumentu, kā arī struktūrfondu vadības efektivitāti.

MK noteikumi paredz, ka, lai nodrošinātu no struktūrfondiem piešķirtā finansējuma efektīvu izmantošanu, tiek veikta sākotnējā izvērtēšana, starpposma izvērtēšana un noslēguma izvērtēšana. Tā kā šis plānošanas periods (2004.-2006.g.) nav pilns ES programmēšanas periods (7 gadi), tad starpposma izvērtēšana Latvijā netiek veikta. Šajā periodā Vadošā iestāde organizē tematiskās izvērtēšanas par programmdokumenta prioritātēm, pasākumiem un aktivitātēm. Finanšu ministrija kā ES struktūrfondu vadošā iestāde ir sagatavojusi *Eiropas Savienības struktūrfondu uzraudzības un izvērtēšanas plānu* (Mērķa 1 programma 2004-2006), kas apstiprināts 2005.gada vasarā.

Saskaņā ar atklāta konkursa rezultātiem (iepirkuma identifikācijas Nr. FM 2005/ERAF-5.2.3.-2) Finanšu ministrija 20.12.2005. noslēdza līgumu ar Dānijas uzņēmumu A/S „COWI” par “Par Eiropas Savienības struktūrfondu tematiskās izvērtēšanas veikšanu”, kuras ietvaros ir sagatavoti trīs tematiskās izvērtēšanas ziņojumi:

- 1. ziņojums** „Eiropas Savienības struktūrfondu uzraudzības rādītāju sistēmas izvērtējums”;
- 2. ziņojums** „Vienotā programmdokumenta aktivitāšu ieviešanas izvērtējums”;
- 3. ziņojums** „Eiropas Savienības struktūrfondu ietekmes uz reģionālo attīstību Latvijā izvērtējums”.

Ziņojumu gatavošanā piedalījās Dānijas konsultāciju uzņēmums A/S „COWI” un Latvijas konsultāciju uzņēmumi SIA „DEA Baltika” un SIA „PKC”.

Šis ir 3. novērtējuma ziņojums **„Eiropas Savienības struktūrfondu ietekmes uz reģionālo attīstību Latvijā izvērtējums”.**

Ziņojuma sagatavošanas **vispārīgais mērķis** ir nodrošināt kvalitatīvu vienotā programmdokumenta prioritāšu, pasākumu un aktivitāšu tematisko izvērtēšanu ar nolūku noteikt to ieviešanas efektivitāti laika posmā no 01.05.2004. līdz 01.01.2006. un atrast struktūrfondu vadības efektivitātes uzlabošanas iespējas.

Darba **tiešais mērķis** ir izstrādāt tematiskās izvērtēšanas ziņojumu „**Eiropas Savienības struktūrfondu ietekmes uz reģionālo attīstību Latvijā izvērtējums**”, kurā balstoties uz detalizētu situācijas analīzi par reģionālo attīstību un ES struktūrfondu finansēto projektu īstenošanu Latvijas teritorijās, iekļauti objektīvi, loģiski pamatoti un saprotami secinājumi, kā arī praktiski un detalizēti ieteikumi.

Ziņojums sastāv no piecām nodaļām. Pirmajā nodaļā sniegta pamatinformācija par reģionālās attīstības tendencēm un reģionālo politiku Latvijā. Otrajā nodaļā aprakstīta tematiskās izvērtēšanas veikšanas metodoloģija. Trešajā nodaļā analizēts reģionālās attīstības aspekts VPD, kā arī VPD prioritāšu un pasākumu savstarpēja sakarība ar plānošanas reģionu attīstības plānošanas dokumentos noteiktajām prioritātēm, mērķiem un rīcības virzieniem. Ceturtā nodaļa ietver VPD aktivitāšu analīzi sadalījumā pa Latvijas teritorijām. Šī nodaļa strukturēta pa VPD prioritātēm, kam seko kopsavilkums par visām prioritātēm kopā. Piektajā nodaļā veikti secinājumi un sniegti priekšlikumi. Saskaņā ar darba uzdevumu secinājumos rastas atbildes uz šādiem jautājumiem:

- nozīmīgums: cik nozīmīga ir struktūrfondu resursu pieejamība Latvijas plānošanas reģionu attīstībai un attīstības rādītāju tuvināšanai;
- rezultatīvitate: vai ar plānotajiem resursiem iespējams sasniegt paredzēto attīstību saskaņā ar noteiktajiem indikatoriem;
- efektivitate: cik lielā mērā ar plānotajiem resursiem iespējams veicināt plānošanas reģionu attīstību;
- ietekme: kādu ietekmi struktūrfondu ieviešana atstās uz reģionālo atšķirību izlīdzināšanu un Latvijas attīstību kopumā;
- ilgtspēja: vai struktūrfondu līdzfinansētie projekti nodrošinās Latvijas attīstības ilgtspēju.

1. REĢIONĀLĀ ATTĪSTĪBA UN REĢIONĀLĀ POLITIKA LATVIJĀ

Pēdējos gados vērojama Latvijas tautsaimniecības sekmīga attīstība. To raksturo tādi rādītāji kā IKP pieaugums, ekonomiskās aktivitātes pieaugums, vidējās bruto darba algas pieaugums, nodarbināto iedzīvotāju skaita pieaugums¹. Tajā pašā laikā valstī vērojamas arī negatīvas attīstības tendences, starp tām viena no kritiskākajām ir iedzīvotāju skaita samazināšanās.

1.1. REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJI

Neskatoties uz to, ka Latvija ir salīdzinoši neliela valsts (tās teritorijas platība ir 64 tūkstoši kvadrātmetru un tajā dzīvo 2 miljoni 306 tūkstoši iedzīvotāju (2005.gada sākumā pēc CSP datiem), starp Latvijas teritorijām pastāv ievērojamas sociālekonomiskās situācijas atšķirības, ko dēvē arī par reģionālajām atšķirībām.

Šīs atšķirības starp dažādām teritoriālām vienībām uzskatāmi raksturo tādi rādītāji, kā iedzīvotāju skaita izmaiņas, IKP uz vienu iedzīvotāju, ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits, reģistrētā bezdarba līmenis, iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi (1.PIELIKUMS 1.-7.tabulas).

Iztieltas teritoriālās jeb reģionālās atšķirības pastāv gan starp mazākām administratīvi teritoriālām vienībām (vietējām pašvaldībām, republikas pilsētām un rajoniem) valstī, gan starp lielākām teritorijām – reģioniem. Bez tam ievērojamas atšķirības ir arī starp teritorijām (pilsētām, novadiem, pagastiem) reģionu ietvaros, kā arī kopumā starp pilsētām un laukiem.

Eiropas Savienība, lai izstrādātu un analizētu statistikas informāciju pa teritorijām, atvieglotu un unificētu problēmreģionu noteikšanu un īstenotu reģionālo politiku, ir izstrādājusi un lieto Teritoriālo vienību klasifikāciju statistikas nolūkiem (Nomenclature des unités territoriales statistiques (franču val.), saīsināti NUTS). Latvijā NUTS sistēma tiek lietota kopš 1999.gada, bet 2004.gadā tika veiktas izmaiņas NUTS 3 līmenī. NUTS 1 līmenī ir visa Latvija, arī NUTS 2 līmenī ir visa Latvija, NUTS 3 līmenī ir 6 teritoriālās vienības jeb 6 statistikas reģioni.

Kopš 1996.gada Latvijā sākotnēji pēc pašvaldību iniciatīvas sāka veidoties un darboties plānošanas reģioni. Ministru kabineta 25.03.2003. noteikumi Nr.133 “Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijām” noteica plānošanas reģionu teritorijas. Latvijā ir pieci plānošanas reģioni – Rīgas reģions, Kurzemes reģions, Zemgales reģions, Vidzemes reģions, Latgales reģions. Rīgas plānošanas reģionā ietilpst Rīgas statistikas reģions (Rīga) un Pierīgas statistikas reģions, bet pārējie četri plānošanas reģioni sakrīt ar attiecīgajiem statistikas reģioniem (NUTS 3).

Šajā izvērtējuma ziņojumā pamata teritoriālā analīze veikta par piecu plānošanas reģionu teritorijām, bet informācija sniegta un apskatīta arī par 33 administratīvi teritoriālajām vienībām (7 republikas pilsētām un 26 rajoniem).

¹ LR Finanšu ministrija. Gadskārtējais ieviešanas ziņojums. Latvija 2004.gads.

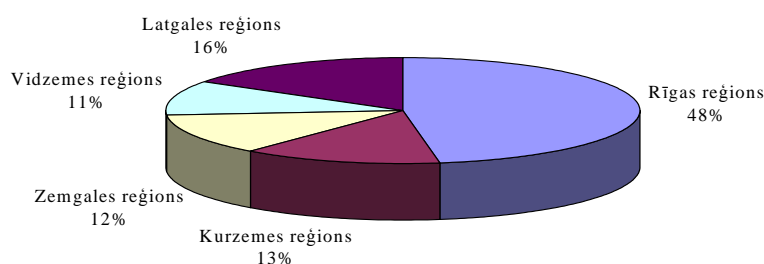
1.1.1.attēls. Latvijas plānošanas reģioni

NUTS 3 līmeņa statistikas reģioni

Pēc teritorijas platības reģioni ir salīdzinoši līdzīgi, taču ievērojami atšķiras iedzīvotāju skaita sadalījums starp Rīgas reģionu un pārējiem reģioniem. Rīgas reģionā dzīvo gandrīz puse Latvijas iedzīvotāju (48%).

1.1.2. attēls. Iedzīvotāju skaita sadalījums plānošanas reģionos 2005.gada sākumā (CSP dati)

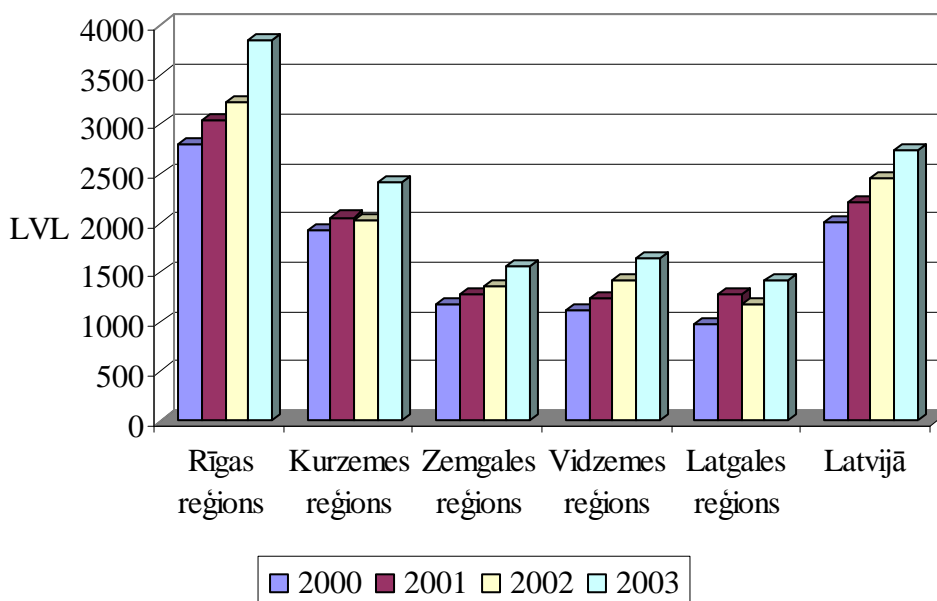
Visā Latvijā kopš neatkarības atjaunošanas ir raksturīga iedzīvotāju skaita samazināšanās (1.PIELIKUMS 1., 2.tabula). 2005.gada sākumā valstī dzīvoja 2 miljoni 306 tūkstoši cilvēku, kas bija par 2,4% mazāk nekā 2001.gada sākumā. Plānošanas reģionos iedzīvotāju skaits 2005.gada sākumā, salīdzinot ar iedzīvotāju skaitu 2001.gada sākumā, ir samazinājies šādi: Rīgas plānošanas reģionā - par 1,6%; Kurzemes plānošanas reģionā - 2,7%; Zemgales plānošanas reģionā - 1,5%; Vidzemes plānošanas reģionā - 3,8% un, visstraujāk samazinājies Latgales plānošanas reģionā - par 4,7%. Arī pēdējā gada laikā

straujākais samazinājums ir Latgales reģionā (-1,3%), bet salīdzinoši lēnākais – Rīgas reģionā (-0,1%). Ja salīdzina 33 administratīvās teritorijas, tad tikai 4 teritorijās pēdējā gada laikā iedzīvotāju skaits ir palielinājies – Rīgas rajonā, Jūrmalā, Ogres rajonā un Jelgavā. Tas liecina, ka šīs teritorijas kā dzīves vieta ir ļoti pievilcīgas.

Viens no nozīmīgākajiem rādītājiem, kas raksturo teritorijas attīstību, ir iekšzemes kopprodukts (IKP), rēķinot uz vienu iedzīvotāju. To Latvijas Republikas CSP aprēķina pēc Eurostat ieteiktās jaunās metodes (atšķirīga no iepriekš lietotās). Sakarā ar sarežģītiem un darbietilpīgiem aprēķiniem jaunākā informācija par teritoriju IKP, kas pieejama 2006.gada martā ir par 2003.gadu (1.PIELIKUMS 3.tabula). 2003.gadā vidējais IKP uz vienu iedzīvotāju Latvijā bija 2749 LVL. Tikai Rīgas plānošanas reģionā IKP uz vienu iedzīvotāju (3854 LVL) ir augstāks par vidējo valstī. Pārējos reģionos tas ir zemāks. Atšķirība starp augstāko rādītāju (Rīgas reģions) un zemāko rādītāju (Latgales reģions) starp reģioniem ir 2,7 reizes. Apskatot situāciju 33 administratīvo teritoriju griezumā, starpība starp augstāko (Ventspils 5014 LVL) un zemāko (Rēzeknes rajons 801 LVL) rādītāju ir 6,3 reizes.

Ja salīdzina IKP dinamiku pa gadiem, tad redzams, ka 2003.gadā salīdzinājumā ar 2002.gadu samazinājies ir Rīgas reģiona IKP īpatsvars kopējā (no 67,8% uz 66,2%), bet četros pārējos reģionos tas ir nedaudz palielinājies. Tomēr atšķirības star Rīgas reģionu un pārējiem ir saglabājušās ļoti ievērojamas.

1.1.3.attēls. IKP uz vienu iedzīvotāju Latvijas reģionos (CSP dati)

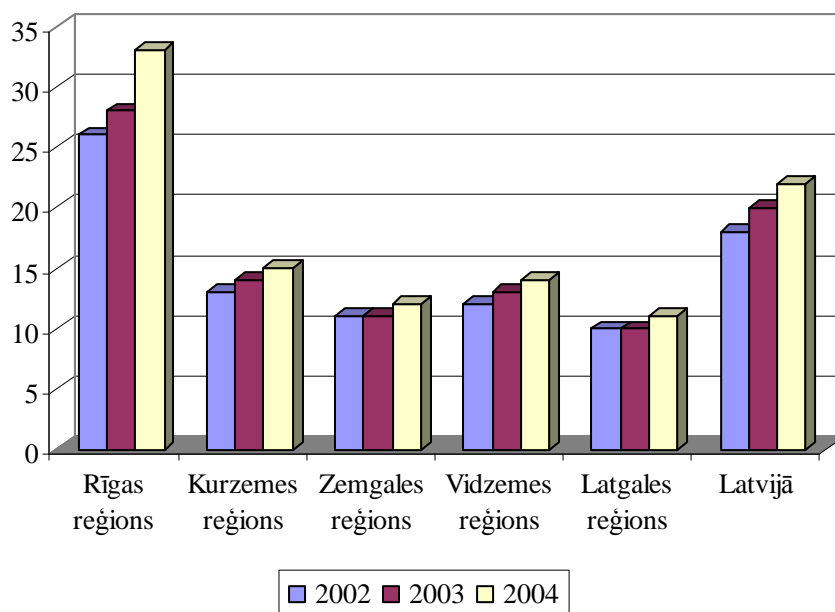

Laikā no 2000.gada savas pozīcijas ir mainījuši Zemgales un Vidzemes reģioni. Ja 2000.gadā Zemgales IKP uz 1 iedzīvotāju bija 1178 LVL, bet Vidzemes – 1127 LVL, tad 2003.gadā Zemgales IKP uz 1 iedzīvotāju ir 1371 LVL, bet Vidzemes – 1425 LVL (te gan jāņem vērā, ka Zemgales reģionā iedzīvotāju skaits samazinās ne tik strauji kā Vidzemes reģionā). Pēc IKP uz viena iedzīvotāja rādītāja trīs reģionu pozīcijas pamazām izlīdzinās un atšķirība starp Vidzemes reģionu un Latgales reģionu ir par 14%, bet atšķirība starp Zemgales reģionu un Latgales reģionu ir 10% (2003.gada rādītāji). Pēdējā pārskata gada laikā, neskatoties uz rādītāja kritumu iepriekšējā gadā, savu pozīciju no minētajiem 3 reģioniem attālinājis un Rīgas reģionam pietuvinājis Kurzemes reģions, tādā

veidā ieņemot stabilu 2.pozīciju. Izšķiroša loma tajā ir Ventspils rādītājam, kas ir augstākais Latvijā starp 33 administratīvi teritoriālajām vienībām, un arī straujajam Liepājas IKP pieaugumam (2003.gada IKP pret 2002.gada IKP uz 1 iedzīvotāju ir 144%).

Būtisks ekonomiskās aktivitātes rādītājs ir ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits (1.PIELIKUMS 4.tabula). 2004.gadā Latvijā bija 51440 ekonomiski aktīvi uzņēmumi, 70% no tiem darbojās Rīgas reģionā. Pozitīvi ka ar katru gadu visos reģionos pieaug uzņēmumu skaits. Augstākais pieauguma temps ir Rīgas reģionam. 2004.gadā Rīgas reģionā bija 33 ekonomiski aktīvi uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem, kamēr pārējos reģionos šis rādītājs nepārsniedza 15, Latvijā vidēji ir 22 uzņēmumi uz 1000 iedzīvotājiem.

1.1.4.attēls. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem Latvijas reģionos (CSP dati)

Viens no galvenajiem sociālajiem rādītājiem ir bezdarba rādītājs. Reģistrētā bezdarba līmenis Latvijā 2004.gadā bija 8,5% (1.PIELIKUMS 6.tabula). Rajonu un republikas pilsētu grupā zemākais bezdarba līmenis bija Rīgā (4,5%), bet augstākais – Ludzas rajonā – 27,2%.

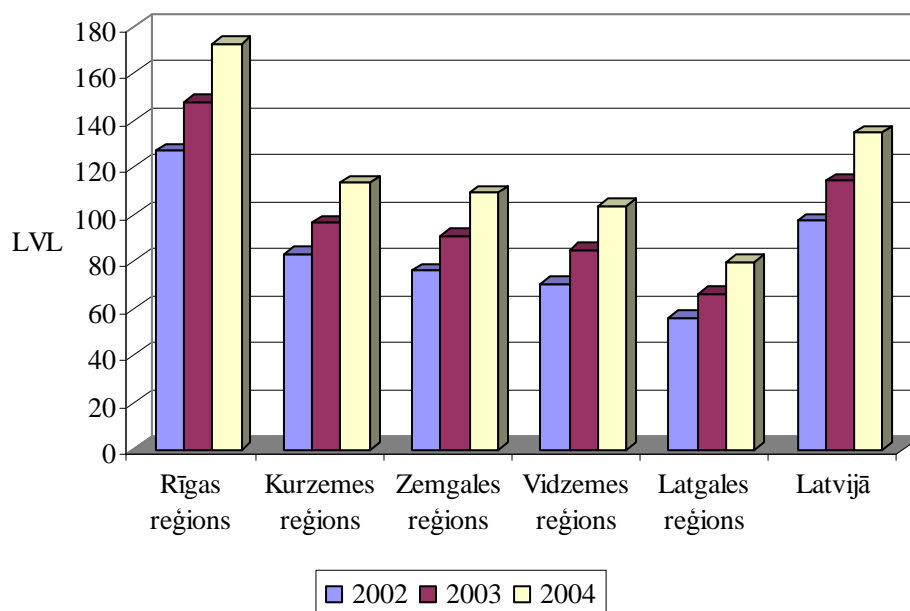
Par plānošanas reģioniem CSP sniedz pārskatu par darba meklētāju īpatsvaru (pēc darbaspēka izlasveida apsekojuma datiem). Kā redzams 1.1.1.tabulā situācija vājākajā - Latgales reģionā ar katru gadu nedaudz uzlabojas.

1.1.1.tabula. Darba meklētāju īpatsvars plānošanas reģionos
(CSP dati pēc darbaspēka izlasveida apsekojuma datiem, procentos)

	2001	2002	2003	2004
Rīgas reģions	11,2	11,0	10,0	9,9
Kurzemes reģions	15,3	12,6	9,5	10,6
Zemgales reģions	11,9	10,4	9,7	10,8
Vidzemes reģions	12,7	10,5	9,0	9,4
Latgales reģions	19,0	17,1	15,5	12,8
Latvija	13,1	12,0	10,6	10,54

Par iedzīvotāju labklājību zināmā mērā var spriest pēc ienākumiem. Rādītājs, kas cieši korelē ar iedzīvotāju ienākumiem ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi pašvaldību pamatbudžetos (uz pašvaldību, kur deklarēta dzīves vieta tiek pārskaitīti 75% no iedzīvotāju ienākuma nodokļa (sākot no 2006.gada, 2005.gadā – 73%, līdz 2005.gadam 71,6%). Saskaņā ar aprēķiniem, kas veikti pēc Valsts kases datiem, Latvijā vidēji IIN ieņēmumi pašvaldības budžetos 2004.gadā bija 134,7 LVL. Tikai Rīgas reģionā tie ir augstāki par vidējiem – 172,6 LVL, savukārt zemākie ieņēmumi ir Latgales reģionā – 79,9 LVL. Pa gadiem iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu īpatsvars Rīgas reģionā pret valstī kopīgajiem ieņēmumiem pavisam nedaudz samazinās, tomēr atšķirība starp reģioniem ir ļoti ievērojama.

1.1.5.attēls. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi pašvaldību pamatbudžetos uz vienu iedzīvotājiem Latvijas reģionos (aprēķini pēc Valsts kases datiem)

Kopš 1998.gada, lai īstenotu Īpaši atbalstāmo reģionu atbalsta programmu, Latvijas teritorijas tiek ranžētas pēc to sociāli ekonomiskā attīstības līmeņa. Kopš 2000.gada teritorijas tiek ranžētas, balstoties uz teritorijas attīstības indeksu. Šajā rādītājā, izmantojot standartizēto rādītāju aprēķinus no sākotnējiem rādītājiem, vienkopus tiek apvienoti iepriekš analizētie rādītāji. Reģionu teritoriju attīstības indeksu aprēķinā tiek izmantoti astoņi rādītāji: IKP uz vienu iedzīvotāju (LVL), bezdarba līmenis (% no darbaspējīgo

iedzīvotāju skaita), iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju (LVL), nefinanšu investīcijas uz 1 iedzīvotāju (LVL), demogrāfiskās slodzes līmenis, ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem, iedzīvotāju blīvums uz 1 km², pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņas pēdējo 5 gadu laikā (%).

1.1.2.tabulā apkopoti plānošanas reģionu attīstības indeksi. Šajā izvērtēšanas analīzē reģioni sarindoti secībā pēc to attīstības indeksa.

1.1.2.tabula. Plānošanas reģionu svērtais teritorijas attīstības indekss (pēc VRAA datiem, 2004)

<i>Reģions</i>	<i>Gads</i>	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>
Rīgas reģions		1,443	1,477	1,475	1,540
Kurzemes reģions		-0,333	-0,416	-0,385	-0,535
Zemgales reģions		-0,624	-0,580	-0,511	-0,541
Vidzemes reģions		-0,821	-0,936	-0,986	-1,046
Latgales reģions		-1,327	-1,317	-1,358	-1,396

Lai arī pēc visiem analizētajiem rādītājiem Rīgas reģions ievērojami apsteidz pārējos reģionus Rīgas plānošanas reģiona un pat Rīgas statistikas (NUTS 3) reģiona rādītāji ievērojami atpaliek no ES vidējiem rādītājiem.

Līdz ar to aktuāla ir gan visu Latvijas teritoriju attīstības sekmēšana, gan atsevišķu teritoriju pastiprināta attīstības sekmēšana.

1.2. REĢIONĀLĀ POLITIKA LATVIJĀ

Gan nelabvēlīgās teritoriālās jeb reģionālās atšķirības, gan arī atšķirīgais teritoriju (reģionu) attīstības potenciāls (resursi, iespējas) pamato mērķtiecīgas nacionālās reģionālās politikas nepieciešamību, kas nodrošinātu reģionālo attīstību valstī. Reģionālās politikas teorija un vēsturiskais dažādu valstu pieredzes apkopojums liecina, ka reģionālā politika ir tā joma, kur vērojama lielākā valsts intervence sociālekonomiskajā attīstībā.

Reģionālās politikas tiesisko pamatbāzi Latvijā veido Reģionālās attīstības likums (2002) un Reģionālās politikas pamatnostādnes (2004). Saskaņā ar Reģionālās attīstības likumu:

- *reģionālā attīstība* ir labvēlīgas pārmaiņas sociālajā un ekonomiskajā situācijā visā valsts teritorijā vai atsevišķās tās daļās,
- *reģionālā politika* ir valdības nostādnes un mērķtiecīga rīcība reģionālās attīstības veicināšanai, koordinējot nozaru attīstību atbilstoši atsevišķu valsts teritorijas daļu attīstības prioritātēm un sniedzot tiešu atbalstu atsevišķu valsts teritorijas daļu attīstībai.

Kopš 2003.gada sākuma galvenā kompetence reģionālās attīstības jomā ir sadalīta starp Ministru kabinetu; Nacionālo reģionālās attīstības padomi; Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministriju; Valsts reģionālās attīstības aģentūru; piecām plānošanas reģionu attīstības padomēm un plānošanas reģionu attīstības aģentūrām; pašvaldībām.

Šeit jāpiezīmē, ka ar reģionālās attīstības jautājumiem kā horizontālu darbības jomu, ir cieši saistīta praktiski visu ministriju darbība. Tai pašā laikā vērojams, ka pastāv tendence, ministrijām arvien vairāk savā starpā konkurēt nevis saskaņoti darboties reģionālās

attīstības jautājumu risināšanā. Tas apgrūtina efektīvas reģionālās attīstības politikas veidošanu un īstenošanu.

Reģionālās attīstības likums paredz, ka reģionālā attīstība valstī tiek īstenota atbilstoši savstarpēji saskaņotiem valsts un reģionālās attīstības plānošanas dokumentiem. Šie dokumenti ir:

- Reģionālās politikas pamatnostādnes;
- Nacionālais plānojums;
- Nacionālais attīstības plāns;
- nozaru attīstības programmas;
- plānošanas reģionu attīstības programmas un teritoriju plānojumi;
- rajonu attīstības programmas un teritoriju plānojumi;
- vietējo pašvaldību attīstības programmas un teritoriju plānojumi².

Attiecībā uz stratēģiskās plānošanas dokumentiem, jāatzīmē, ka svarīgs ir gan to izstrādes process, kurā piedalās ar attiecīgo jomu saistītas institūcijas, organizācijas no publiskā, nevalstiskā un privātā sektora, gan svarīgs ir dokumenta saturs un īstenošanas iespējas. Lai arī pozitīvi jāvērtē centieni ar Politikas plānošanas pamatnostādņēm (2001) un Rezultatīvo rādītāju sistēmas pamatnostādņēm (2003) sakārtot politikas plānošanas sistēmu, noteikt to savstarpējās saistības un kopīgus izstrādes principus un struktūru. Tomēr politikas plānošanas dokumentos vēl joprojām pastāv zināma nesakārtotība. Sevišķi jūtama šī nesakārtotība ir horizontālās jomās, kāda ir reģionālā politika. Būtisks trūkums sistēmā ir joprojām nepietiekošā politikas īstenošanas uzraudzība un sasniegto rezultātu izvērtēšana.

Saskaņā ar Reģionālās politikas pamatnostādņēm Latvijas reģionālās politikas mērķi ir:

- Latvijas un tās reģionu attīstības līmeņa tuvināšana Eiropas valstu līmenim.
- Latvijas un tās reģionu konkurētspējas pieaugums pārējo ES reģionu vidū.
- Līdzvērtīgu dzīves, darba un vides apstākļu nodrošināšana valsts iedzīvotājiem visā Latvijā, lai sekmētu līdzsvarotu valsts teritorijas, reģionu un to daļu attīstību.
- Līdzvērtīgu uzņēmējdarbības priekšnoteikumu radīšana visā Latvijā, lai sekmētu līdzsvarotu valsts teritorijas, reģionu un to daļu attīstību.
- Rīgas, kā galvaspilsētas, starptautiskās konkurētspējas palielināšana³.

Izvirzīto mērķu sasniegšanai Reģionālās politikas pamatnostādnes paredz šādus rīcības virzienus:

1. Nodrošināt reģionālās attīstības plānošanas dokumentu izstrādi un īstenošanu.
2. Veidot un īstenot savstarpēji koordinētu nozaru politiku.
3. Veidojot nozaru politiku, ievērot visas valsts teritorijas un atsevišķu tās daļu īpatnības, un identificēt esošo un plānoto nozaru ietekmi uz teritoriju.
4. Īstenot administratīvi teritoriālo reformu.
5. Nodrošināt koordinētu atbalsta instrumentu pielietošanu reģionālās attīstības plānošanas dokumentos noteikto mērķu sasniegšanai.
6. Nodrošināt valsts atbalsta programmu un ES struktūrfondu finansējuma sadali starp plānošanas reģioniem atbilstoši plānošanas reģionu attīstības programmās noteiktajām prioritātēm.
7. Noteikt valsts atbalsta instrumentu teritoriālo diferenciaciju un paplašināt vietējo teritorijas attīstības atbalsta instrumentu klāstu.

² Reģionālās attīstības likums, 2002

³ Reģionālās politikas pamatnostādnes, 2004

8. Izveidot sadarbības mehānismus reģionālās attīstības jomā un sniegt atbalstu reģionālā un vietējā līmeņa institūcijām to kapacitātes paaugstināšanai.
9. Sakārtot Valsts pārvaldes reģionālās struktūras:
 - 9.1. atbilstoši plānošanas reģionu teritorijām;
 - 9.2. atbilstoši reģionālo pašvaldību teritorijām.
10. Radīt priekšnoteikumus Rīgas, kā galvaspilsētas, starptautiskās nozīmes un konkurētspējas palielināšanai⁴.

Ilgu laiku valdošais bija uzskats, ka reģionālā politika ir tikai atsevišķu reģionu vai mazāk attīstītu teritoriju atbalsts un attīstīšana. Reģionālās politikas pamatnostādnes izvirzītie mērķi, kā arī paredzētie rīcības virzieni, pamato to, ka salīdzinoši šaurais reģionālās politikas skatījums tiek paplašināts, paredzot to, ka reģionālā politika aptver visus valsts reģionus, meklējot efektīvākos attīstības instrumentus katram. Tomēr līdz šim šie uzstādījumi praksē tiek ieviesti nedaudz un ļoti lēni. Šajā sakarā, balstoties uz subsidiaritātes principu, svarīga loma būtu jāatvēl reģioniem, kas paši varētu noteikt kāds un kādās nozarēs, jomās konkrētajā reģionā būtu nepieciešams valsts atbalsts. Taču pašreizējais plānošanas reģionu statuss šo procesu sarežģī.

Priekšstats, ka reģionālās attīstības politika ir daļa no valsts attīstības politikas, ka nozaru (sektoru, jomu) attīstības plānošanā jāiekļauj teritoriālā dimensija (dalījums) un ka nozaru plāni jāsapina ar reģionu attīstības dokumentiem, valstī pakāpeniski veidojās. Tomēr šāda principa īstenošanas priekšnosacījums ir reģiona spēja noteikt savas attīstības prioritātes, uz ko koncentrēties.

Pastāv dažādi viedokļi, kuri valsts politikas līdzekļi pēdējos gados būtu uzskatāmi par reģionālās attīstības politikas instrumentiem. Vienīgais instruments, kas viennozīmīgi tiek vērtēts par mērķtiecīgu reģionālās attīstības politikas līdzekli, ir Īpaši atbalstāmo teritoriju programma, kuras īstenošana uzsākta 1998.gadā, bet kura kopš 2004.gada maija paplašinātā veidā un apjomā tiek turpināta VPD aktivitātes ietvaros grantu shēmas formā.

Lai arī ne mērķtiecīgi vērsta uz reģionālās politikas mērķu sasniegšanu, arī Valsts investīciju programma vērtējama kā nozīmīgs reģionālās politikas instruments. Valsts investīciju programma deva iespēju pašvaldībām piesaistīt investīcijas infrastruktūras modernizācijai.

Ņemot vērā ievērojamos finansējuma apjomus, kas vērsti uz konkrētu teritoriju attīstību, kā nozīmīgi reģionālās attīstības ietekmes līdzekļi bija un ir ES PHARE, ISPA, SAPARD un INTERREG programmas.

Kopš iestāšanās ES Latvijai pieejams nozīmīgs ES līdzekļu apjoms, kas arī ļoti lielā mērā ietekmē ne tikai visas Latvijas attīstību, bet arī konkrētu teritoriju attīstību. Šie līdzekļi, īstenojot Latvijas attīstības plānu (2004.-2006.), Lauku attīstības plānu (2004.-2006.), kā arī ieviešot Kohēzijas fonda projektus un citas ES programmas nonāks konkrētās teritorijās un līdz ar to ietekmēs to attīstību.

2004.gadā Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas vadībā ir uzsākta Nacionālā attīstības plāna izstrāde 2007.-2013.gadam (nākošajam ES plānošanas periodam), kurā analizēta sociālā un ekonomiskā situācija, noteikti reģionālās attīstības mērķi un prioritātes, atbalsta pasākumi noteikto mērķu īstenošanai un izpildei nepieciešamie

⁴ Reģionālās politikas pamatnostādnes, 2004

finanšu līdzekļi. Atšķirībā no esošā ES plānošanas perioda, kur Nacionālais attīstības plāns (2004.gadam – 2006.gadam) bija vairāk formāls dokuments, jaunais NAP ir veidots, lai kalpotu par svarīgu valsts attīstības plānošanas līdzekli, kas nosaka pamatu ES struktūrfondu līdzekļu izlietošanas plānam nākamajā programmēšanas periodā. Pozitīvi, ka plāna izstrādē RAPLM vadībā ir iesaistītas praktiski visas ministrijas un citas valsts institūcijas, plānošanas reģionu un pašvaldību pārstāvji, zinātnieki, kā arī dažādu nevalstisko organizāciju pārstāvji, ka notiek plaša dokumenta sabiedriskā apspriešana. Noteiktais NAP gala redakcijas izstrādes un virzības uz Ministru kabinetu termiņš ir 2006.gada jūnijs.

NAP izstrādes procesā, RAPLM ir uzsākusi diskusiju par policentriskas attīstības principa ieviešanu reģionālās politikas plānošanā un īstenošanā, taču līdz šim noteikta valsts policentriskas attīstības koncepcija nav piedāvāta.

2. IZVĒRTĒŠANAS METODOLOĢIJA

Izvērtēšanas veikšanai izmantotas metodes, kas ir efektīvākās un lietderīgākās izvirzītā mērķa sasniegšanai, tādas kā, pieejamās kvantitatīvās informācijas analīze un intervijas ar Eiropas Savienības struktūrfondu vadībā iesaistīto institūciju pārstāvjiem un struktūrfondu finansējuma saņēmējiem un grantu shēmas finansējuma saņēmējiem.

2. PIELIKUMĀ norādīts ar kādu institūciju pārstāvjiem notikušas 3. ziņojuma gatavošanas grupas tikšanās un veiktas intervijas, kuru rezultātā savākti gan kvantitatīvi dati par projektu īstenošanu aktivitāšu ietvaros Latvijas administratīvajās teritorijās, gan apkopoti kvalitatīvi viedokļi par aktivitāšu īstenošanu – par sasniegumiem un problēmām, nepieciešamajām izmaiņām un uzlabojumiem. Ziņojuma sagatavošanā izmantoti arī tematiskās izvērtēšanas 2. ziņojuma grupas interviju materiāli. Bez tam notikušas regulāras tikšanās ar Pasūtītāja – Finanšu ministrijas pārstāvjiem. Tematiskās izvērtēšanas darba variants ir apspriests starp institūciju sēdē, kā arī par to ir sniegti institūciju rakstiski komentāri, kas iestrādāti gala versijā.

Saskaņā ar darba uzdevumu tematiskās izvērtēšanas secinājumos jāraksturo šādi kritēriji un jārod atbildes uz sekojošiem jautājumiem:

- nozīmīgums: cik nozīmīga ir struktūrfondu resursu pieejamība Latvijas plānošanas reģionu attīstībai un attīstības rādītāju tuvināšanai;
- rezultatīvitate: vai ar plānotajiem resursiem iespējams sasniegt paredzēto attīstību saskaņā ar noteiktajiem indikatoriem;
- efektivitate: cik lielā mērā ar plānotajiem resursiem iespējams veicināt plānošanas reģionu attīstību;
- ietekme: kādu ietekmi struktūrfondu ieviešana atstās uz reģionālo atšķirību izlīdzināšanu un Latvijas attīstību kopumā;
- ilgtspēja: vai struktūrfondu līdzfinansētie projekti nodrošinās Latvijas attīstības ilgtspēju.

Nozīmīgums:

cik nozīmīga ir struktūrfondu resursu pieejamība Latvijas plānošanas reģionu attīstībai un attīstības rādītāju tuvināšanai.

1) VPD īstenošanai plānoto finanšu resursu apjoms salīdzināts ar valsts konsolidētā budžeta apjomu, ar pašvaldību konsolidētā budžeta apjomu un izdevumu kapitālieguldījumiem kopsummu, kā arī ar Valsts investīciju programmas (VIP) apjomu.

2) Aprēķināts kāds VPD aktivitāšu finansējuma īpatsvars vērsts uz konkrētu teritoriju attīstību katrā prioritātē un plānā kopumā. Šiem aprēķiniem izmantota Finanšu ministrijas sniegtā informācija par plānoto publisko finansējumu katrā aktivitātē uz 2006.gada 1.janvāri. Informācija par katru prioritāti attiecībā uz konkrētu teritoriju attīstību dota 3. PIELIKUMĀ.

3) Veikta ES struktūrfondu kvantitatīva analīze.

Analīzes pamatā ir VPD struktūra, bet analīzes pamatelements ir VPD aktivitāte vai apakšaktivitāte

Katrai aktivitātei aprēķināti šādi rādītāji sadalījumā pa administratīvajām teritorijām:

- absolūtais publiskais finansējums;
- publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem;
- pieteikto projektu skaits (APK un GS aktivitātēs);
- apstiprināto projektu skaits;
- apstiprināto projektu īpatsvars pret iesniegtajiem pieteikumiem;
- absolūtais privātais finansējums (2. un 4.prioritātē);
- privātais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem;
- privātais finansējums uz 1000 publiskā finansējuma latiem.

Analīzes periods par VPD aktivitātēm ir 01.05.2005. - 01.01.2006.

Analīzē tiek izmantots šāds teritoriālais dalījums:

- 5 plānošanas reģioni (atsevišķos gadījumos izdalīta Rīga);
- 33 administratīvās teritorijas (7 republikas pilsētas un 26 rajoni);
- atsevišķos gadījumos - pilsētas un lauki.

Skaitliskie dati par katru analizēto aktivitāti doti 4.1.-4.5.PIELIKUMOS.

Šīs analīzes mērķiem projekti teritoriālajās aktivitātes tiek klasificēti kā nacionāla mēroga projekti, reģiona mēroga projekti un vietējie projekti (republikas pilsētas vai rajona – šajā analīzē sīkāks dalījums netiek apkopots, bet izmantots atsevišķiem kvalitatīviem vērtējumiem). Projekts attiecīgajai teritorijai tiek pieskaitīts pēc darbības rezultāta vietas.

Informācijas avoti par aktivitātēm ir sekojoši:

- NP aktivitātēs – NP vadlīnijas ar grozījumiem, kas veikti līdz 2006.gada 1.janvārim;
- APK aktivitātēs – 2SI;
- GS aktivitātēs – GSA..

4) Lai atbildētu, kāpēc teritorijās ir atšķirīgs finansējuma sadalījums un atšķirīga projektu aktivitāte, iespēju robežās ir apskatītas kopsakarības starp ES SF rādītājiem un konkrētās aktivitātes situāciju raksturojošiem rādītājiem, kā arī izmantota institūciju sniegtā kvalitatīvā informācija.

5) Pēc katras aktivitātes analīzes dati tiek apkopoti pa pasākumiem un pa prioritātēm kopā, un noslēgumā pa visiem struktūrfondiem četru prioritāšu ietvaros kopumā. Visu prioritāšu kopsummā (gan absolūtās, gan uz 1000 iedzīvotājiem) sadalījums starp teritorijām ir pamatojums secinājumam par rādītāju tuvināšanu.

Rezultatīvitate:

vai ar plānotajiem resursiem iespējams sasniegt paredzēto attīstību saskaņā ar noteiktajiem indikatoriem.

1) Apskatīti VPD un PP iekļautie rezultatīvie rādītāji attiecībā uz Latvijas teritorijām.

2) Salīdzināti plānotie iznākuma rādītāji ar iznākuma rādītāju izpildi. Salīdzinājumam izmantoti 2SI pēdējie izvērtēšanas veikšanas laikā pieejamie ceturkšņu ziņojumi, ņemtas vērā arī Uzraudzības komitejā veiktās rezultatīvo rādītāju izmaiņas.

3) Pieņemot, ka saite starp iznākuma rādītājiem un rezultātīvajiem rādītājiem un ietekmes rādītājiem VPD un PP ir noteikta korekti, balstoties uz iznākuma rādītāju izpildi, veikts vispārīgs secinājums par paredzēto attīstību kopumā.

Efektivitāte:

cik lielā mērā ar plānotajiem resursiem iespējams veicināt plānošanas reģionu attīstību.

1) Veikts plānošanas reģionu dokumentos noteikto prioritāšu un mērķu salīdzinājums ar VPD prioritātēm un pasākumiem.

2) Balstoties uz plānošanas reģionu dokumentu analīzi un reģionu attīstības aģentūru vadītāju intervijām, izdalītas reģionu aktuālās jomas, kam finansējums šajā periodā netiek piešķirts. Informācija par plānošanas reģionu attīstības dokumentiem dota 3.PIELIKUMĀ.

3) Apskatīti un izvērtēti atklāto projektu konkursu un grantu shēmu vadlīnijās iekļautie vērtēšanas kritēriji attiecībā uz reģionālo attīstību.

Ietekme:

kādu ietekmi struktūrfondu ieviešana atstās uz reģionālo atšķirību izlīdzināšanu un Latvijas attīstību kopumā.

1) Šī kritērija darba uzdevumā uzstādītais jautājums daļēji sakrīt ar jautājumu kritērijam nozīmīgums (par reģionālajām atšķirībām).

2) Lai atbildētu uz jautājuma otro daļu par ietekmi uz Latviju kopumā, izmantoti secinājumi par rezultativitāti un ilgtspēju.

Ilgtspēja:

vai struktūrfondu līdzfinansētie projekti nodrošinās Latvijas attīstības ilgtspēju.

Ilgtspējīga attīstība⁵ (Angļu val. - *Sustainable development*) – Ekonomiskā izaugsme, kas apmierina sabiedrības vajadzības pēc labklājības īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā. Tas ir pieņēmums, ka attīstībai ir jāatbilst mūsdienu prasībām neapdraudot nākamo paaudžu izaugsmes perspektīvu.

1) Balstoties uz tematiskajā izvērtēšanā iesaistīto ekspertu viedokli, aktivitātes tiek sagrupētas 2 grupās:

- a) aktivitātes, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību;
- b) aktivitātes, kam nav izteikta ilgtspējīgas attīstības veicināšanu

2) Aprēķināts finansējuma sadalījums starp aktivitāšu grupām katrā prioritātē un VPD kopumā. Skaitliskie dati par to doti 4.6.PIELIKUMĀ.

Izvērtēšanas sākuma daļā ir veikta īsa reģionālās attīstības aktuālo tendenču analīze, balstoties uz statistikas datiem, kā arī virspusēji apskatīta reģionālā politika Latvijā. Šī analīze ir kā fons un atskaites sistēma VPD tematiskajai izvērtēšanai. Teritorijas raksturojošie sociālekonomiskie rādītāji ir iekļauti 1.PIELIKUMĀ.

⁵ Elektroniskais resurss http://www.europa.eu.int/scadplus/glossary/sustainable_development_en.htm

3. REĢIONĀLĀS POLITIKAS UN LATVIJAS ATTĪSTĪBAS PLĀNA (2004.-2006.) SAVSTARPĒJĀ SASAISTE

3.1. REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS JAUTĀJUMI VPD

Kopš Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā 2004.gada maijā Latvijai pieejams ievērojams apjoms ES fondu līdzekļu. ES struktūrfondu līdzekļu piešķirums un nozīmīgākā daļa publisko investīciju un atbalsta tiek īstenoti Latvijas Attīstības plāna jeb Vienotā programmdokumenta (Mērķa 1 programmas 2004.-2006.gadam) ietvaros.

Eiropas Savienības mērogā Mērķa 1 programma ir paredzēta nelabvēlīgo atšķirību samazināšanai starp Eiropas reģioniem un ir vērsta uz NUTS 2 līmeņa teritorijām, Latvijas gadījumā, tas ir uz visu Latviju. Līdz ar to Latvijas reģionālo atšķirību samazināšana VPD īstenošanas ietvaros ir nacionāla mēroga reģionālās politikas jautājums.

Vienotajā programmdokumentā (VPD) kā viena no galvenajām problēmām minēta pastāvošās reģionālās atšķirības. Plāna 2.8.nodaļa „Teritoriju līdzsvarota attīstība” sniedz ieskatu par situāciju piecos Latvijas reģionos. Starp plānā izvirzītajiem ilgtermiņa mērķiem viens attiecas uz reģionālo attīstību Latvijas mērogā. Attiecīgi izvirzīties ilgtermiņa mērķi ir:

- Sasniegt vidējos ES rādītājus uz 1 iedzīvotāju;
- Veicināt līdzsvarotu teritoriālo attīstību;
- Pārveidot Latviju par zināšanu ietilpīgu ekonomiku.

Dokumentā izvirzīti arī horizontālie mērķi – saskaņotība ar Eiropas kopienas politikām. Nodaļā Teritoriālā līdzsvarotība (3.2.4.4.) minētas Latvijas teritoriālās atšķirības, tai skaitā atšķirības starp laukiem un pilsētām, tomēr uzsvērts:

„Apzinoties situāciju, ka visas valsts teritorijas attīstība salīdzinot ar pārējām ES valstīm, ir ievērojami atpalikusi, kā arī, ka valsts ekonomika ir būtiski jāpārstrukturē, lai tuvotos zināšanu ietilpīgas ekonomikas stratēģiskā mērķa sasniegšanai, šim īsajam programmešanas periodam ir izvēlēts struktūrfondu līdzfinansējums visas valsts mērogā. Bez tam kritēriju diapazons nav teritoriāli ierobežots, kā arī nav noteikti īpaši mērķi teritoriālo atšķirību mazināšanai. Tajā pašā laikā jāņem vērā un jākontrolē teritoriālo atšķirību problēmas visu Programmas pasākumu ieviešanas laikā”.

Tātad VPD nav plāns, kas paredz atrisināt teritoriālo atšķirību problēmas valstī, bet tā īstenošanā jābūt sistēmai, kas operatīvi atspoguļo situāciju par pasākumu īstenošanu Latvijas teritorijās.

Līdz ar to Vienoto programmdokumentu kopumā nevar vērtēt kā mērķtiecīgu nacionālās reģionālās politikas dokumentu, jo tas nav bijis paredzēts, bet tas vērtējams, kā Eiropas Savienības reģionālās politikas daļa.

Nacionālās reģionālās politikas kontekstā aktuāla ir operatīva situācijas atspoguļojuma par VPD īstenošanu Latvijas teritorijās pieejamība. Saskaņā ar MK noteikumiem Vadošā iestāde (Finanšu ministrija) izveido ES SF Vadības informācijas sistēmu (SF VIS) par programmdokumenta ieviešanas uzraudzību un nodrošina tās darbību. Sistēmas mērķi un uzdevumi ir nodrošināt struktūrfondu līdzekļu efektīvas izmantošanas kontroli un nodrošināt atbalstu struktūrfondu tālākas izmantošanas plānošanā, tā ir galvenais ES

struktūrfondu finansēto aktivitāšu uzraudzības instruments. Visas institūcijas, kas administrē atklāto projektu konkursus un nacionālās programmas un kas apsaimnieko grantu shēmas, regulāri ievada SF vadības informācijas sistēmā detalizētu informāciju par pieteiktajiem un apstiprinātajiem projektiem un to īstenošanas gaitu. Saskaņā ar sistēmas specifikāciju paredzēts, ka tā veido arī automātiskas atskaites par piešķirtā finansējuma un projektu skaita sadalījumu pa teritorijām un līdz ar to nodrošina operatīvas analīzes pamatu. Tomēr sistēmas komplicētības dēļ atskaites par situāciju teritoriālā griezumā vēl nevar izveidot. Tāpēc situācijas uzraudzība reģionālā aspektā līdz šim tiek veikta vai nu speciālu pētījumu veidā, tai skaitā tematiskās izvērtēšanas ietvaros, vai arī pēc pašu administrējošo institūciju iniciatīvas par atsevišķām aktivitātēm.

Izvērtējot dažādus ar VPD ieviešanu saistītos dokumentus, var secināt, ka VPD paredzēto teritoriālo atšķirību kontroli, acīmredzot, bija plānots veikt 1.līmeņa starpniekinstitūciju pusgada ziņojumu ietvaros. Tā pirmajā struktūrfondu Vadošās iestādes sagatavotajā 1.līmeņa starpniekinstitūciju ziņojuma struktūras versijā bija paredzēta 5.nodaļa "Horizontālie jautājumi", kur papildus konkrētās institūcijas, kas sagatavo ziņojumu, paustajam arī Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija apraksta, kādas darbības ir veiktas pārskata periodā, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas reģionu attīstībai. Uz 2006.gada 1.janvāri ir iespējams iepazīties ar diviem pirmā līmeņa starpniekinstitūciju ziņojumiem. Kultūras ministrija šajā ziņojumā min, ka tās pārziņā esošās aktivitātes ieviešana vēl nav sākusies, bet ĪUMEPLS, lai arī ziņojumu sagatavojis, balstoties uz norādījumiem, 5.nodaļā prasītos reģionālās attīstības jautājumus nav skāris.

Vadošās iestādes sagatavotā otrā (jaunā) 1.līmeņa starpniekinstitūcijas ziņojuma struktūras versija satur IV nodaļu "Horizontālie jautājumi", kurā paredzēts, ka institūcija pretī ailītei "Reģionu sociālekonomisko atšķirību izlīdzināšana" uzskaita šajā sakarā veiktās darbības. Šajā sakarā ieteikums būtu, ka institūcija katrai savai aktivitātei vispirms norāda kāda reģionālās politikas mērķa, kas noteikti Reģionālās politikas pamatnostādņēs, sasniegšanai aktivitāte kalpo un tad nepieciešamības gadījumā min veiktās darbības.

3.2. VPD PRIORITĀTES UN FINANSĒJUMS

Vienotajā programmdokumentā (VPD) ir noteiktas piecas prioritātes:

1. Ilgtspējīgas attīstības veicināšana;
2. Uzņēmējdarbības un inovāciju veicināšana;
3. Cilvēkresursu attīstība un nodarbinātības veicināšana;
4. Lauku un zivsaimniecības veicināšana;
5. Tehniskā palīdzība.

Saskaņā ar Finanšu plānu kopējais plānotais finansējums VPD īstenošanai ir 856'069'495 EUR, no tā 625'568'826 EUR ir ES SF finansējums un 219'793'266 EUR ir Latvijas publiskais finansējums. Plānotā finansējuma sadalījums pa prioritātēm atspoguļots 3.2.1.tabulā.

Pirmajām trīs prioritātēm un tehniskajai palīdzībai viss plānotais finansējums ir plānotais publiskais finansējums, bet ceturtajai prioritātei no 180'851'128 EUR plānotā finansējuma publiskais finansējums veido 170'143'725 EUR (prioritātes ietvaros 4.9 un 4.10.pasākumā plānotajā finansējumā iekļauts arī privātais finansējums).

3.2.1.tabula. Plānotais piešķirums VPD aktivitātēm saskaņā ar finanšu plānu, EUR

VPD prioritātes	Plānotais piešķirums, EUR*	Tai skaitā	
		ES SF finansējums, EUR	LR publiskais finansējums, EUR
1.prioritāte	269 199 046	203 810 000	65 389 046
2.prioritāte	208 522 670	156 392 000	52 130 670
3.prioritāte	174 891 542	174 891 542	42 146 542
4.prioritāte	180 851 128	115 668 000	54 475 725
Tehniskā palīdzība	22 605 109	16 953 826	5 651 283
Kopā	856 069 495	625 568 826	219 793 266

Šādu finansējuma apjomu (601'645'641 LVL)⁶ attīstībai 2,5 gadu laikā pamatoti var uzskatīt par ļoti nozīmīgu valsts tautsaimniecības attīstībai. To intervijās apliecināja gan visi intervētie dažādu institūciju un ieinteresēto pušu pārstāvji, gan to apliecina šo finanšu salīdzinājums ar budžeta rādītājiem.

2,5 gadu periodā vidējais VPD finansējums gadā ir 240,7 miljoni LVL. Pirms VPD īstenošanas uzsākšanas 2003.gadā valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi bija 2212,5 miljoni LVL⁷. Attiecīgi vidējais VPD finansējums gadā veido 11% no tiem, un ir lielāks nekā konsolidētā kopbudžeta izdevumi kapitālieguldījumiem 2003.gadā (223,1 miljons LVL⁸). 2004.gadā valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi bija 2599,6 miljoni LVL, no tiem 248,5 LVL bija izdevumi kapitālizdevumiem. Pašvaldību budžetu izdevumi kopā 2004.gadā bija 687,6 miljoni LVL, no tiem izdevumi kapitālieguldījumiem bija 113,1 miljoni LVL, savukārt no tiem izdevumi investīcijām veidoja 38 miljonus LVL⁹.

VPD īstenošanas nozīmīgumu apliecina arī salīdzinājums ar Valsts investīciju programmas (VIP) finansējumu, kas līdz 2004.gadam bija viens no nozīmīgākajiem valsts attīstības instrumentiem. VIP kopējais finansējums 2003.gadā bija 108,1 miljons LVL, 2004.gadā – 91,3 miljoni LVL¹⁰. Kā redzams, VPD aktivitāšu īstenošanai atvēlētais finansējums ir ievērojami lielāks.

Tomēr ES struktūrfondu finansējums nav vienīgais Latvijai šajā periodā pieejamais finansējums. Ievērojams ir no Kohēzijas fonda atbalstāmo projektu finanšu apjoms, kā arī Lauku Attīstības plāna (2004.-2006.) ietvaros paredzētais publiskais finansējums.

2004.-2006.gadā ES Kohēzijas fonda (KF) līdzfinansētos projektos paredzēts apmēram 400 miljonu LVL publiskais finansējums (no valsts budžeta un ES) satiksmes infrastruktūras attīstībai un vides infrastruktūras attīstībai, no kura 181,276 miljonus LVL veido Kohēzijas fonda finansējums satiksmes infrastruktūras lielajiem projektiem, un no kura 181,276 miljonu LVL veido Kohēzijas fonda finansējums vides infrastruktūras (ūdens un kanalizācijas saimniecība, atkritumu saimniecība) attīstībai¹¹.

⁶ Izvērtējumā lietots valūtas kurss 1 EUR = 0,7028 LVL

⁷ LR 2004.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem. 1.sējums.

⁸ LR 2004.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem. 1.sējums.

⁹ LR 2004.gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem. 3.sējums.

¹⁰ LR Ekonomikas ministrija. Ziņojums par valsts investīcijām. 30.03.2005.

¹¹ <http://www.esfondi.lv>

Laikā no 2004.gada līdz 2006.gadam kopējais sabiedriskais finansējums Lauku attīstības plāna ietvaros ieviešamajiem pasākumiem ir 288, 236 miljoni LVL, no kuriem ir 230,589 LVL ir ELVGF Garantiju daļas ieguldījums¹².

3.3. VPD PASĀKUMU ĪSTENOŠANA

Katras VPD prioritātes ietvaros noteikti vairāki pasākumi, savukārt to ietvaros - aktivitātes un atsevišķos gadījumos arī apakšaktivitātes. VPD īstenošanas gaitā ir mainījies gan finansējuma sadalījums starp aktivitātēm, gan veikti daži aktivitāšu papildinājumi.

Katra aktivitāte tiek īstenota projektu veidā. ES struktūrfondu līdzekļi tiek piešķirti projektu konkursu, grantu shēmu un struktūrfondu nacionālo programmu veidā. Lai arī visu aktivitāšu veidi tiek īstenoti projektu veidā, atšķirīga ir to piešķiršanas un administrēšanas kārtība.

Nacionālās programmas projektu izvēles pamatā ir nozares politika. Nacionālo programmu projektu ieviešanas veidu var vērtēt kā centralizētāko plānošanas veidu un arī kā veidu ar salīdzinoši lielākajām politiskas ietekmēšanas iespējām.

Atklātie projektu konkursi un grantu shēmas pēc būtības no projektu pieteicēju (īstenotāju) viedokļa ir ļoti līdzīgi, bet no aktivitāšu administrēšanas viedokļa tās atšķirīgas. Lai arī grantu shēmas gadījumā ir lielāks administrēšanā iesaistīto institūciju līmeņu skaits, grantu shēmām salīdzinājumā ar atklāto projektu konkursiem ir salīdzinoši vienkāršāka administrēšana un lēmumus par grantu shēmas projektu apstiprināšanu pieņem grantu shēmas apsaimniekotājs.

Attiecībā uz teritoriālo ietekmi visas VPD aktivitātes (apakšaktivitātes) var sagrupēt divās grupās:

- Aktivitātes, kurām ir nacionāla mēroga darbības rezultāts;
- Aktivitātes, kurām darbības rezultāts izpaužas konkrētā teritorijā (teritoriālās aktivitātes).

Saskaņā ar izvērtēšanas gaitā veikto analīzi teritoriālo aktivitāšu plānotā finansējuma īpatsvars četrās prioritātēs kopā ir 87,9% no kopējā plānotā finansējuma (uz 2006.gada 1.janvāri). Teritoriālo aktivitāšu īpatsvars katrā no prioritātēm ir redzams 3.3.2.tabulā un 3.3.1.attēlā.

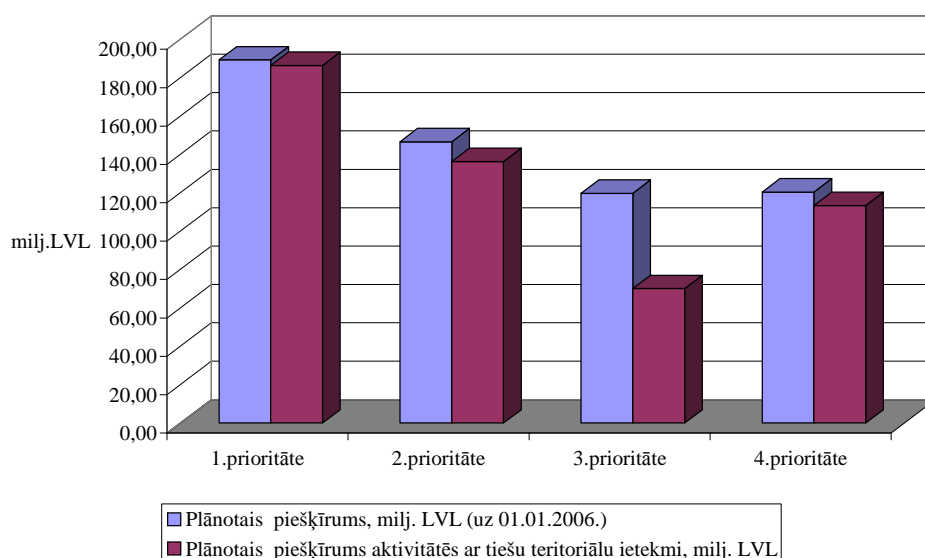
Ļoti augsts teritoriālo aktivitāšu īpatsvars ir 1., 2. un 4.prioritātē, bet 3.prioritāte izceļas ar salīdzinoši augstu nacionālā mēroga aktivitāšu īpatsvaru.

¹² Lauku Attīstības plāns (2004.-2006.)

3.3.2.tabula. Plānotais kopējais un teritoriālais piešķirums VPD aktivitātēm saskaņā ar finanšu plānu.

VPD prioritātes	Plānotais piešķirums, LVL (uz 01.01.2006.)	Plānotais piešķirums aktivitātēs ar tiešu teritoriālu ietekmi, LVL	Teritoriālo aktivitāšu finansējuma īpatsvars starp visām aktivitātēm, %
1.prioritāte	189 194 166	186 322 991	98,5
2.prioritāte	146 550 567	136 265 826	93,0
3.prioritāte	119 707 004	70 027 341	58,5
4.prioritāte	120 398 018	113 388 674	94,2
<i>Kopā</i>	<i>575 849 755</i>	<i>506 004 832</i>	<i>87,9</i>

3.3.1.attēls. Plānotais kopējais publiskais piešķirums un piešķirums ar tiešu teritoriālu darbības rezultātu

Bez tam arī Tehniskās palīdzības ietvaros paredzētas 2 aktivitātes ar izteiktu reģionālu raksturu. Tās ir no ESF finansētās aktivitātes:

5.3.1. Grantu shēma „Tehniskā palīdzība nevalstisko organizāciju un pašvaldību kapacitātes stiprināšanā Eiropas Sociālā fonda pasākumu ieviešanai” 600 tūkstoši LVL;

5.4.1. Nacionālā programma „Reģionālo ES struktūrfondu informācijas centru izveide un darbība” 161 tūkstoša LVL apmērā.

Nozīmīgais finansējuma apjoms, kas vērsts uz konkrētu teritoriju attīstību, apliecina, ka VPD ir liela nozīme reģionālās attīstības situācijās ietekmē Latvijā.

No reģionālās attīstības viedokļa, lai sekmētu teritoriālo atšķirību mazināšanos valstī, pozitīvi ir vērtējama kārtība, ko paredz MK 2004.gada 2.marta noteikumi Nr.124 „Noteikumi par Kritērijiem valsts budžeta dotācijas piešķiršanai pašvaldībām Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto projektu īstenošanai”. Lai noteiktu valsts finansējuma daļu nacionālajā finansējumā Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansētos pašvaldību projektos, izmanto teritorijas attīstības indeksu. Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.124 (02.03.2004.) pašvaldība, īstenojot Eiropas Savienības struktūrfondu

līdzfinansētos projektus, saņem valsts budžeta dotāciju līdz 60% no nepieciešamā nacionālā finansējuma. Pašvaldības sagrupētas piecās grupās, un jo augstāks teritorijas attīstības indekss, jo mazāka finansējuma daļa no valsts budžeta. Šāda kārtība sniedz iespēju mazāk attīstītām pašvaldībām konkurēt ar citām, spēcīgākām pašvaldībām projektu īstenošanā un līdz ar to pastarpināti vērsta uz teritoriālo atšķirību samazināšanu.

3.4. VPD PRIORITĀŠU UN PLĀNOŠANAS REĢIONU ATTĪSTĪBAS MĒRĶU SAVSTARPĒJA SASAISTE

Reģionālās attīstības politikas īstenošanā būtiska nozīmē ir tam, ka valsts nozaru, sektoru, jomu attīstības plānošanā tiek iekļauta teritoriālā dimensija (dalījums) un ka nozaru plāni tiek saskaņoti ar reģionu attīstības dokumentiem.

Pašreiz katrā plānošanas reģionā ir atšķirīga plānošanas dokumentu struktūra, kas ietver gan visaptverošu reģiona attīstības programmu vai stratēģiju un atsevišķas nozaru attīstības programmas. Plānošanas reģionu attīstības plānošanas programmiskie dokumenti ir pieņemti dažādos laikos, to struktūra ir atšķirīga un tāpēc tie ir savstarpēji grūti salīdzināmi. Bez tam plānošanas reģionu programmiskie dokumenti (programmas, stratēģijas) ir salīdzinoši vispārīgi un ļoti plaši. Zināmā mērā tas saistīts ar plānošanas reģionu veidošanas principu (tos veido vietējo pašvaldību pārstāvji, tāpēc plānošanā nereti dominē pašvaldību vietēja mēroga interešu summa, nevis reģionāla mēroga skatījums) un ar reģioniem noteikto mazo kompetenci (to funkcija praktiski ir tikai attīstības plānošana). Latgales, Vidzemes un Zemgales reģionu attīstības dokumenti pieņemti pirms VPD pieņemšanas. Rīgas reģiona attīstības programma pieņemta laikā, kad VPD jau bija apstiprināts, bet, Kurzemes plānošanas reģions pagaidām ir vienīgais, kura attīstības programma ir izstrādes stadijā. Reģionā tikai konceptuāli ir apstiprināta attīstības stratēģija, kas vairāk vērsta uz telpisko attīstību.

Turpinājumā uzskaitītas plānošanas reģionu attīstības prioritātes, bet 3.PIELIKUMA 5.-8.tabulās uzrādīti reģionu izvirzītie uzdevumi (vai rīcības virzieni) atbilstoši VPD aktivitātēm.

2005.gada janvārī apstiprinātā „*Rīgas reģiona attīstības programma (2005 – 2011)*” ietver šādus mērķus:

- Augsta cilvēkresursu kvalitāte un attīstība;
- Ērta reģiona starptautiskā un vietējā sasniedzamība;
- Konkurētspējīga tautsaimniecība, daudzveidīga un aktīva uzņēmējdarbība;
- Augstas kvalitātes dzīves vide;
- Rīgas reģiona lomas un ietekmes pieaugums nacionālā un starptautiskā līmenī.

Katrs mērķis papildināts ar rīcības virzieniem, kas katrs izvērsti ar uzdevumiem. Tā kā reģiona attīstības programmas izstrāde notika, kad jau VPD bija pieņemts, pie katra uzdevuma izvērstās rīcības programmas norādīta arī attiecīgā VPD aktivitāte, kas saistīta ar izvirzītā uzdevuma saturu.

2003.gada 30.septembrī apstiprinātā „*Zemgales plānošanas reģiona attīstības stratēģija (2003 – 2013)*” ietver šādas attīstības prioritātes:

- Cilvēkresursu attīstība.
- Zemgales teritorijas ilgtspējīga un līdzsvarota attīstība.
- Ekonomikas attīstības dažādošana.

- Lauksaimniecības un lauku attīstība.

Katra prioritāte papildināta ar attīstības virzieniem un galvenajām aktivitātēm.

2002.gada 6.novembrī apstiprinātā **“Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma”** (mērķi īsa termiņa līdz 7 gadiem un ilgtermiņa līdz 15 gadiem) ietver šādus vispārējos attīstības virzienus:

- Ekonomikas attīstība un konkurētspējas veicināšana;
- Cilvēkresursu attīstība un nodarbinātības veicināšana;
- Infrastruktūras attīstīšana;
- Vides kvalitātes uzlabošana un kultūrvides saglabāšana.

Atbilstoši šiem attīstības virzieniem izvirzītas šādas prioritātes:

- Reģiona konkurētspējas paaugstināšana;
- Uzņēmējdarbības aktivitātes palielināšana;
- Produktīvā sektora tālāka attīstība, kas virzīta uz arvien lielākas pievienotās vērtības radīšanu;
- Cilvēkresursu piesaistīšana reģionam;
- Izglītības iespēju uzlabošana, pielāgojot darba tirgus prasībām;
- Ar uzņēmējdarbību saistītas infrastruktūras attīstība;
- Kultūrvēsturiskā mantojuma, dabas bioloģiskās daudzveidības un reģionam raksturīgās ainavas saglabāšana.

Katras prioritātes ietvaros noteikts ilgtermiņa mērķis, īsa termiņa mērķi, kas savukārt katrs izvērsti ar formulētiem uzdevumiem.

2000.gada augustā apstiprinātais **„Latgales attīstības plāns”** (īstermiņa mērķi līdz 2006.gadam un ilgtermiņa mērķi līdz 2020.gadam) ietver šādus galvenos virzienus:

- *Produktīvā sektora attīstība:* lauksaimniecības un lielo uzņēmumu racionalizācija un modernizācija, orientējoties uz inovācijām un jauno ekonomikas modeli.
- *Cilvēkresursu attīstība:* Bezdarbnieku apmācība, profesionālās un augstākās izglītības pilnveidošana un sasaistīšana ar reģionālo uzņēmējdarbību, sabiedrības integrācija Latgalē, kā arī kultūras identitātes un atraktivitātes stiprināšana.
- *Infrastruktūra:* pieejamības nodrošināšana (no/uz Rīgu) kravu/pasažieru pārvadāšanai, t.sk. ceļā pavadītā laika samazināšana un labi aprīkotu industriālo zonu sagatavošana, lai veicinātu jaunu ekonomisko aktivitāšu attīstību.

Šobrīd notiek jauna Latgales reģiona attīstības programmas izstrāde.

Kurzemes reģionā šobrīd līdz ar teritorijas plānojuma izstrādi notiek arī attīstības programmas sagatavošana. 2004.gada jūlijā tika konceptuāli apstiprināta **Kurzemes reģiona telpiskās attīstības stratēģija**, kur kā galvenie dzinuli izvirzīti:

- Spēcīgas un dinamiskas pilsētvides;
- Spožas un pieejamas lauku teritorijas;
- Augstas kvalitātes infrastruktūra.

Nemot vērā plānošanas reģionu vājo juridisko statusu, vērojams, ka reģionu attīstības plānošanas dokumenti ir salīdzinoši ļoti vispārīgu un plaši. Plānošanas reģionu izvirzītie mērķi, galvenie attīstības virzieni vai prioritātes (reģionu attīstības dokumentiem ir atšķirīga struktūra) kopumā ļoti tieši atbilst VPD prioritātēm. Visos reģionu dokumentos uzsvērtā ekonomikas attīstības nepieciešamība, cilvēkresursu attīstības nepieciešamība. Attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību (infrastruktūras attīstību) reģionu pieeja ir vairāk

atšķirīga. Piemēram, Zemgales reģionā vispārīgi minēta teritorijas ilgtspējīga un līdzsvarota attīstība, bet Rīgas reģionā konkrēti - ērta reģiona vietējā un starptautiskā sasniedzamība. Zemgales reģionam prioritāte ir lauksaimniecība un lauku attīstība, bet Rīgas reģions min augstas kvalitātes dzīves vidi.

Plānošanas dokumentu struktūrā nākošajā līmenī izvirzītie mērķi (rīcības virzieni vai uzdevumi) precīzāk raksturo situāciju, un sniedz iespēju identificēt, kādus reģioniem svarīgus jautājumus VPD nerisina (3.PIELIKUMA 5.-8.tabula).

Visi reģioni uzskata, ka vēl lielākas investīcijas ir nepieciešamas satiksmes infrastruktūrai – ceļiem. Reģionu prāt šajā periodā netiek risināts tāds būtisks jautājums, kā mājokļu jautājums.

Rīgas reģions uzsvēris, ka arī cilvēkresursu attīstībā būtu nepieciešami lielāki ieguldījumi infrastruktūrā, Rīgas reģiona gadījumā nozīmīgi būtu ieguldījumi pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūrā. Kurzemes, Zemgales un Latgales reģioni uzsvēra, ka nav paredzēts finansējums uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūrai (uzņēmējdarbības atbalsta centri, biznesa inkubatori, tehnoloģiskie parki). Aktivitāšu ietvaros vajadzētu sekmēt publiskās privātās partnerības veidošanos. Zemgales reģionā bijis nepietiekams atbalsts veselības aprūpes infrastruktūrai. Vidzemes reģions plānojis lielāku atbalstu tūrisma attīstībai. Latgales reģionā aktuāla ir starptautiskās lidostas darbība.

4. VPD PRIORITĀŠU AKTIVITĀŠU ĪSTENOŠANAS ANALĪZE

4.1. 1.PRIORITĀTE

1.prioritātes „Ilgspējīgas attīstības veicināšana” ietvaros paredzēti 4 pasākumi:

- 1.1.pasākums. Vides infrastruktūras uzlabošana un tūrisma veicināšana.
- 1.2.pasākums. Pēcjamības un transporta sistēmas uzlabošana.
- 1.3.pasākums. Informācijas un sakaru tehnoloģiju attīstība.
- 1.4.pasākums. Izglītības, veselības aprūpes un sociālās infrastruktūras attīstība.

Kopējais 1.prioritātei plānotais publiskais finansējums ir 269'199'046 EUR (189'193'089 LVL), no tiem 203'810'000 EUR (143'237'668 LVL) ir Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums un 65'389'046 EUR (945'955'421 LVL) Latvijas publiskais finansējums. Saskaņā ar Finanšu ministrijas informāciju plānotais publiskais finansējums uz 2006.gada 1.janvāri ir 189'194'166 LVL.

1.prioritātes īstenošanas vadībā iesaistītās institūcijas uzskaitītas 4.1.1.tabulā.

4.1.1.tabula. VPD 1.prioritātes īstenošanas vadībā iesaistītās institūcijas

Vadošā iestāde	1.līmeņa starpniekinstitūcija	2.līmeņa starpniekinstitūcija	Grantu shēmas apsaimniekotājs
FM	RAPLM, EM, LM, IZM, SM, ViDM, VM, KM, ĪUMEPLS	CFLA	SPP

Dati par 1.prioritātes katru aktivitāti doti 4.1.PIELIKUMĀ.

1.1.pasākums „Vides infrastruktūras uzlabošana un tūrisma veicināšana”

1.1.pasākuma ietvaros plānotas 7 aktivitātes (apakšaktivitātes), no tām 4 Nacionālās programmas (t.sk. 1 Ekonomikas ministrijas un 3 Vides ministrijas) un 3 Atklāto projektu konkursi (t.sk.1 Vides ministrijas un 2 Ekonomikas ministrijas).

1.1.1. aktivitāte NP “Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar cilvēku ekvivalentu līdz 2000”

Uz 2006.gada 1.janvāri nacionālās programmas ietvaros ir apstiprināti 87 projekti, kuru kopējais publiskais piešķiruma apjoms ir 25,1 miljons LVL. Tas pārsniedz plānoto. Aktivitāti var uzskatīt par sevišķi nozīmīgu reģionālajai attīstībai, jo atšķirībā no Kohēzijas fonda finansējuma, kas vērsts uz lieliem projektiem, un iepriekšējām programmām tā vērsta uz ūdenssaimniecības sakārtošanu mazākās apdzīvotās vietās.

Finansējuma saņēmēji var būt pašvaldības, pašvaldību kapitālsabiedrības, sabiedriskas iestādes, kurās atsevišķi nodalīta ūdenssaimniecības infrastruktūra.

Lielākais projektu skaits paredzēts Vidzemes reģionā, mazākais Rīgas reģionā un Kurzemes reģionā. Arī finansējuma sadalījums ir līdzīgs projektu sadalījumam: 39% - Vidzemes reģionā, bet pārējos reģionos 14-18%. Rajonu grupā izceļas Valmieras rajons, kur tiek īstenots 21 projekts un piesaistīti 22% no kopējā finansējuma. Nākošajos

aktīvākajos rajonos ir pa 6 projektiem. Valmieras rajona augstā aktivitāte skaidrojama ar to, ka Valmieras rajonā PHARE programmas ietvaros tika izstrādāts projektu tehniski ekonomiskais pamatojums visa rajona pašvaldībām. Sākotnēji iesniegts kā kopīgs projekts, tas tika sadalīts vairākās vienībās, jo saņēmējs var būt vietējā pašvaldība.

Šajā situācijā arī finansējums aktivitātē uz 1000 iedzīvotājiem Vidzemes reģionā ir ievērojami lielāks nekā pārējos reģionos.

Projektu izvēlē ņemtas vērā kopš 1990.gada veiktās investīcijas, notika konsultācijas ar plānošanas reģioniem. Šī perioda projektus var uzskatīt par vienu posmu sistēmas sakārtošanā, jo saskaņā ar Vides ministrijas sniegto informāciju šādas aktivitātes īstenošana paredzēta arī nākošajā plānošanas periodā. Līdz ar to šī aktivitāte ir vērsta uz reģionālās politikas mērķi, kas paredz līdzvērtīgu dzīves, darba un vides apstākļu nodrošināšanu valsts iedzīvotājiem visā Latvijā, lai sekmētu līdzsvarotu valsts teritorijas, reģionu un to daļu attīstību

1.1.2.aktivitāte. APK „Dalītās atkritumu vākšanas punktu izveide”

Šī atklātā projektu konkursa ietvaros notiek projektu pieteikumu iesniegšana.

1.1.3.aktivitāte. NP “Likumdošanas prasībām neatbilstošu atkritumu izgāztuvju rekultivācija”

Nacionālās programmas ietvaros uz 2006.gada 1.janvāri ir apstiprināta 40 projektu īstenošana ar kopējo finansējumu 3miljonu LVL apjomā. Apstiprinot NP projektus, ņemti vērā ES ISPA un ES KF finansētie projekti. Apstiprināto projektu finansējums veido 71% no plānotā.

Projekta pieteicēji var būt pašvaldības (kuru teritorijā atrodas rekultivējamās izgāztuves) un pašvaldību kapitālsabiedrības.

Nacionālās programmas ietvaros projekti apstiprināti 2 reģionos - Rīgas reģionā un Vidzemes reģionā. 24 Rīgas reģionā apstiprinātie projekti veido 66% no finansējuma, savukārt 16 Vidzemes reģiona projekti – 34% finansējuma. Visvairāk projektu ir Rīgas rajonā (11).

Līdz 2012.gadam paredzēta visu likumdošanas prasībām neatbilstošu izgāztuvju rekultivācija. Līdz ar to šāda aktivitāte tiks turpināta arī nākošajā plānošanas periodā. Aktivitātes īstenošana sekmē līdzsvarotu reģionu attīstību.

1.1.4.1.aktivitāte. NP “Siltumapgādes sistēmu uzlabošana, samazinot sēra saturu kurināmajā”

Šīs aktivitātes projektu īstenošanai var būt pašvaldības, komersanti, kas sniedz sabiedriskos pakalpojumus, enerģijas lietotāji sabiedriskajā sektorā (iestādes).

Sākotnēji Nacionālās programmas ietvaros bija paredzēts finansējums 7 projektiem trīs reģionos – Rīgas reģionā (1 projekts), Kurzemes reģionā (3 projekti) un Latgales reģionā

(3 projekti), uz 2006.gada 1.janvāri apstiprināts finansējums 6 projektiem. Aktivitātes ietvaros 77% finansējuma ir Latgales reģionā un 23% Kurzemes reģionā. Projekti izvēlēti saskaņā ar vajadzību un šajā aktivitātē nepastāv sacensības moments. Jāatzīmē, ka šāda situācija nemotivē projektu īstenotājus aktīvi iesaistīties projektu dokumentēšanā.

1.1.4.2.aktivitāte. APK “Siltumapgādes sistēmu modernizācija atbilstoši vides prasībām un energoefektivitātes paaugstināšana gan siltumapgādes sistēmas ražošanas un sadales pusē, gan gala patērētāja pusē”

Šajā konkursā var pieteikties pašvaldības, komersanti, kas sniedz sabiedriskos pakalpojumus, enerģijas lietotāji sabiedriskajā sektorā. Konkursa vērtēšanas vadlīnijās iekļautais reģionālais kritērijs ir - Vai projekts atbilst strukturālās politikas horizontālajiem mērķiem (dzimumu līdztiesības veicināšana, ilgtspējīga attīstība, reģionālā attīstība un informācijas sabiedrības veicināšana). Šāds kritērijs ir vērtējams kā formāls.

Atklātā projektu konkursa ietvaros ir iesniegti 85 projektu pieteikumi un notiek to vērtēšana. Sadalījums starp reģioniem ir samērā līdzīgs – 21 pieteikums no Rīgas reģiona, 19 no Latgales reģiona, 17 no Vidzemes reģiona, 15 no Zemgales reģiona un 13 no Vidzemes reģiona.

1.1.5.aktivitāte. APK „Tūrisma infrastruktūras uzlabošana, jaunu tūrisma produktu radīšana, kultūras un vēstures mantojuma efektīva izmantošana tūrisma attīstībā”

Atklātā projektu konkursa ietvaros notiek projektu vērtēšana. Iesniegti 113 pieteikumi. Viens ir Latvijas mēroga projekts, 31 projekts no Rīgas reģiona, 27 no Kurzemes reģiona, 22 no Vidzemes reģiona, 17 no Zemgales reģiona un 16 no Latgales reģiona. Starp rajoniem un republikas pilsētām aktīvākā ir Rīga ar 10 projektu pieteikumiem. Neviens pieteikums nav no Ventspils rajona un Ludzas rajona.

Projekta pieteicējs var būt:

- pašvaldības;
- valsts pārvaldes iestādes;
- tūrisma asociācijas un profesionālās tūrisma organizācijas;
- citas biedrības, nodibinājumi un reliģiskās organizācijas, kuru īpašumā vai pārvaldījumā ir kultūras un vēstures pieminekļi ar nozīmīgu tūrisma potenciālu vai arī jau esošu nozīmīgu tūrisma plūsmu.

Iekļautie reģionālie kritēriji vadlīnijās ir: Vai projekts atbilst strukturālās politikas horizontālajiem mērķiem (dzimumu līdztiesības veicināšana, ilgtspējīga attīstība, reģionālā attīstība un informācijas sabiedrības veicināšana)? Projekta atbilstība reģiona/pašvaldības attīstības plāna prioritātēm un saskaņa ar citiem projektiem šajā teritorijā. Otrais kritērijs tiek vērtēts tik daudz, cik pieteicējs raksturojis to savā projekta pieteikumā. Netiek pieprasīts ne reģiona un/vai pašvaldības atzinums par atbilstību, ne arī tiek veikta neatkarīga vērtētāju veikta salīdzināšana ar plānošanas reģionu vai pašvaldības dokumentiem. Kā arī var būt situācija, ka šādu programmisko teritorijas attīstības dokumentu un līdz ar to prioritāšu nemaz nav.

Latvijā ir izveidojusies situācija, ka reti kura pašvaldība, kā savu attīstības prioritāti nemin tūrisma attīstību savā teritorijā. Tāpēc šai aktivitātei ir liela nozīme teritoriju attīstības sekmēšanā Latvijā.

1.1.6. aktivitāte. NP “Ekotūrisma infrastruktūras attīstība potenciālajās Natura 2000 teritorijās”

Projekta finansējuma saņēmēj var būt pašvaldības, kuru teritorijā atrodas NATURA 2000 teritorija, potenciālo NATURA 2000 teritoriju administrācijas, Dabas aizsardzības pārvalde.

Programmas vadlīnijās minēts, ka aizsargājamās teritorijas ar ekotūrisma potenciālu izvietotas samērā vienmērīgi visā Latvijas teritorijā., salīdzinoši mazāk to ir Zemgales un Rīgas reģionos. Taču aizsargājamo teritoriju uzskaitījums pa reģioniem vadlīnijās liecina, ka par pamatu ņemts līdz 2004.gada maijam pastāvošo statistikas reģionu sadalījums. Līdz ar to Rīgas reģionam nav pieskaitīta daļa Gaujas nacionālā parka, Ziemeļvidzemes biosfēras, daļa Abavas senlejas.

Programmas ietvaros ir paredzēts finansējums 7 projektiem četros reģionos – Rīgas reģionā (2 projekti), Kurzemes reģionā (2 projekti) un Vidzemes reģionā (1 projekts) un Latgales reģionā (2 projekti). Divu Gaujas Nacionālā parka projektu finansējums kvantitatīvajā analizē ir sadalīts vienlīdzīgās daļās starp Rīgas reģionu un Vidzemes reģionu. Viens finansējuma saņēmējs pēc juridiskā statusa ir pašvaldība, bet pārējās ir valsts institūcijas.

Vislielākais finansējuma apjoms (gandrīz puse no kopējā) ir paredzēts Rīgas reģionā. Rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, lielākais finansējums ir Vidzemes reģionam.

1.2.pasākums „Pieejamības un transporta sistēmas attīstība”

1.2. pasākuma ietvaros plānotas 5 aktivitātes (apakšaktivitātes), no tām 4 Satiksmes ministrijas Nacionālās programmas un viens Satiksmes ministrijas Atklāto projektu konkurss.

1.2.pasākuma aktivitātes apskatītas teritoriālā griezumā – finansējums ieskaitīts teritorijā, kur transporta infrastruktūras objekts atrodas. Tomēr jāmin, ka šis sadalījums ir nosacīts, jo, piemēram, ceļā būvniecība vai sakārtošana nodrošina ne tikai konkrētās vietas situācijas uzlabošanu, bet uzlabo arī pārējo vietu, kas ar šo ceļu saistītas pieejamību un līdz ar to sekmē arī to attīstību.

1.2.1.aktivitāte. NP “Valsts 1.šķiras autoceļu infrastruktūras, kas savieno galvenos ekonomiskos centrus un veido to pieslēgumus TEN-T tīklam, rekonstrukcija”

Nacionālās programmas ietvaros plānots finansējums 29 projektiem: 9 - Kurzemes reģionā, 8 - Rīgas reģionā, 6 - Zemgales reģionā, 4 - Latgales reģionā un 2 - Vidzemes reģionā. Lielākais finansējuma apjoms ir Rīgas reģionam 32%, Kurzemes reģionam ir 23%, Zemgales reģionam 21%, Vidzemes un Latgales reģionam pa 12% katram. Lai arī programmas finansējums sadalīts pa teritorijām pēc konkrētajiem ceļu posmiem, tā

rezultatīvitate tomēr ir plašāka, jo, piemēram, ceļu sakārtošana Rīgas reģionā kādā posmā uzlabo situāciju ne tikai Rīgas reģionā, bet arī teritorijās, kuras šis ceļš vieno ar attīstības centriem.

Rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, lielākais finansējums ir Zemgales reģionā un Kurzemes reģionā.

1.2.2.1. aktivitāte. APK “Transporta sistēmas organizācijas optimizācija un satiksmes drošības uzlabojumi apdzīvotās teritorijās”

Saskaņā ar CFLA sniegto informāciju 2006.gada 1.janvārī atklātā projekta konkursa ietvaros ir apstiprināts 31 projekts par kopējo summu 3,1 miljons LVL, kas veido 46,5% no plānotā finansējuma.

Pavisam projektu konkursam tika iesniegti 84 projekti. Visvairāk iesniegti no Rīgas reģiona (26), bet no pārējiem četriem reģioniem iesniegts salīdzinoši līdzīgs skaits (13-15 projektu pieteikumi), tas ir ievērojami mazāk kā no Rīgas reģiona. Salīdzinājumā pa 33 administratīvajām teritorijām aktīvākais ir bijis Tukuma rajons (9 iesniegti projekti), Rīgas rajons (7 projekti) un Talsu rajons (7 projekti).

Pavisam atbalstīts 31 projekts jeb 37% no iesniegtajiem projektiem. Rīgas reģionā atbalstīti 8 projekti, Zemgales reģionā – 7, Vidzemes reģionā – 7, Latgales reģionā – 5, Kurzemes reģionā – 4 projekti. Augstākais atbalstīto projektu īpatsvars ir Zemgales reģionā (47%), zemākais – Kurzemes reģionā (29%).

Šīs aktivitātes ietvaros ir ļoti augsts neatbalstīto projektu pieteikumu skaits, jo liela daļa sagatavoto projektu pieteikumu netika atbalstīti zemā kvalitātes kritēriju novērtējuma dēļ. 5 projektu pieteikumi tika noraidīti kā neatbilstoši vispārējiem kvalitātes vērtēšanas kritērijiem. Otrajā konkursa kārtā ir paredzēts pilnveidot vadlīnijas un precizēt kritērijus projektu atlasei.

Lielākais finansējuma apjoms ir piešķirts Rīgas reģionam (30,9%) un Zemgales reģionam (27,8%). Vidzemes reģionam piešķirti 20,8% no finansējuma, bet pārējiem diviem ievērojami mazāk, attiecīgi Kurzemes reģionam – 11,7%, Latgales reģionam – 9,7%.

Analizējot piešķirto finansējumu uz 1000 iedzīvotājiem, redzams, ka augstākais rādītājs ir Zemgales reģionam – 2761 lats uz 1000 iedzīvotājiem, zemākais – Latgales reģionam.

Publiskā finansējuma piešķiruma analīze pa 33 administratīvajām teritorijām liecina, ka lielākais piešķirums ir Tukuma rajonam – 13, 8 tūkstoši latu uz 1000 iedzīvotājiem.

1.2.2.2.aktivitāte. NP “Rīgas pilsētas satiksmes un sabiedriskā transporta uzlabošana”

Nacionālās programmas atbalsts mērķēts uz galvaspilsētas satiksmes un sabiedriskā transporta uzlabošanu. Saskaņā ar Nacionālās programmas vadlīnijām (ar pēdējiem grozījumiem 28.10.2005.) programmas ietvaros plānots finansējums 7 projektiem par kopējo summu 23,9 miljonu latu apmērā, no kuriem attiecināmās publiskās izmaksas veido 20,3 miljonu latu apmērā.

Ņemot vērā, ka viens no reģionālās politikas mērķiem ir Rīgas pilsētas starptautiskās konkurētspējas paaugstināšana, šī nacionālā programma vērsta uz Reģionālās politikas pamatnostādņēs noteiktā mērķa sasniegšanu.

1.2.3.aktivitāte. NP „Jūras ostu infrastruktūras un jūras pieejamības uzlabošana”

Tā kā nacionālā programma vērsta uz jūras ostu attīstību, tad šīs nacionālās programmas ietvaros plānots atbalsts tiem reģioniem, kur ir jūras ostas – Kurzemes reģionam un Rīgas reģionam. Programmas ietvaros plānoti 3 projekti – 2 Rīgas reģionā (Skultes ostas pārvalde un Salacgrīvas ostas pārvalde) un 1 – Kurzemes reģionā (Mērsraga ostas pārvalde). Attiecīgi līdzīgs arī kopīgais finansējuma sadalījums – 2/3 daļa Rīgai, 1/3 daļa Kurzemei.

Rēķinot finansējuma sadalījumu uz 1000 iedzīvotājiem, lielāks tas ir Kurzemes reģionam.

Rīgas un Kurzemes reģionu attīstībai nozīmīgs ir fakts, ka atbalstu saņem ne tikai lielās ostas, bet arī mazās ostas, kā šajā aktivitātē. Kurzemes reģiona pārstāvis atzīmēja, ka arī nākotnē reģiona attīstībai svarīga ir mazo ostu attīstība.

1.2.4.aktivitāte. NP „Rīgas piepilsētas dzelzceļa pasažieru pārvadājumu ritošā sastāva modernizācija”

Līdzīgi kā 1.2.2.2. aktivitātes nacionālā programma arī šī vērsta uz Rīgas pilsētas un tās tuvākās apkārtnes attīstību. Tam plānots kopējais finansējums 17,1 miljoni latu, tai skaitā attiecināmās izmaksas 11,0 miljonu latu kā publiskais finansējums.

1.3.pasākums „Informācijas un sakaru tehnoloģiju attīstība”

1.3.pasākuma ietvaros plānotas 3 aktivitātes, no tām 1 Nacionālā programma un 2 Atklāto projektu konkursi (t.sk. 1 SM un 1 RAPLM).

1.3.1. aktivitāte. NP„Sabiedrisko informācijas un elektroniskas pārvaldes sistēmu attīstība”

Nacionālās programmas plānotais finansējums uz 2006.gada 1.janvāri ir 11,5 miljoni latu, apstiprināto projektu finansējums 11 miljonu latu apjomā veido 95,7% no kopējā plānotā finansējuma.

Programmas ietvaros ir apstiprināti 19 projekti, lielākā daļa projektu ir nacionāla mēroga projekti (11). Kurzemes reģionā un Vidzemes reģionā ir pa 1 reģionāla mēroga projektam, bet pārējie 5 projekti ir vietējas nozīmes projekti. Starp reģioniem lielākais finansējums ir Vidzemes reģionam (831 tūkstoši LVL), mazākais piesaistīts Zemgales reģionā (117 tūkstoši LVL).

1.3.2. aktivitāte. APK „Publisko interneta pieejas punktu attīstība”

Atklātajam projektu konkursam plānotais publiskais finansējums uz 2006.gada 1.janvāri ir 1,9 miljoni LVL. Atklātā projektu konkursa 2SI ir CFLA, 1SI – RAPLM.

Projekta pieteicējs var būt:

- pašvaldība,
- valsts pārvaldes institūcija,
- valsts vai pašvaldības kapitālsabiedrība,
- plānošanas reģiona attīstības aģentūra.

Atklātā projektu konkursa ietvaros ir noslēgusies projektu pieteikumu iesniegšana un notiek to vērtēšana. Kopumā ir iesniegti 28 projekti. No Rīgas reģiona ir iesniegti 1 reģionāla mēroga projekts un 5 mazāka mēroga projekti, no Kurzemes reģiona iesniegti 2 reģionāla mēroga projekti un 2 mazāka mēroga projekti, no Zemgales reģiona iesniegti 3 vietējā mēroga projekti, no Vidzemes reģiona iesniegti tikai vietēja mēroga projekti, bet ievērojams ir to skaits – 11, no Latgales iesniegti 2 reģionāla mēroga projekti.

Līdzīgi kā daudzās citās aktivitātēs paredzēts ar reģionālo attīstību saistīts kvalitatīvās vērtēšanas kritērijs – projekta pieteikuma atbilstība strukturālās politikas horizontālajiem mērķiem (dzimumu līdztiesība, reģionālā attīstība, informācijas sabiedrība), kas tiek novērtēti kopā ar jā/nē.

Savukārt vadlīniju specifiskie vērtēšanas kritēriju klāsts attiecībā uz reģionālo attīstību ir ļoti plašs. Projektu specifiskie vērtēšanas kritēriji paredz vērtējuma diferenciaciju pēc šādiem faktoriem:

- Augstāku vērtējumu saņem projekts, ja to īsteno teritorijā ar zemāku attīstības indeksu (max 5 – svars 1,5)
- Augstāku vērtējumu saņem projekts, ja to īsteno novadā vai atbilstoši plānotajai novada teritorijai (max 5 – svars 1)
- Augstāku vērtējumu saņem projekts, ja tas nodrošina IKT ārpus rajona vai novada centra (max 5- svars 1)
- Augstāku novērtējumu saņem projekts, ja tas nodrošina lielāku interneta lietotāju skaitu (max 5- svars 2,5)
- Augstāku novērtējumu saņem projekts, ja tas aptver plašāku teritoriju (plānošanas reģionu, rajonu, vairākas vietējās pašvaldības) (max 5- svars1)
- u.c.

Vadlīnijās norādīts, ka:

- Projekti, kas ieguvuši mazāk kā 65% no maksimāli iespējamā specifisko vērtēšanas kritēriju summas netiek finansēti.
- Ja vairāki projektu pieteikumi vienādu vērtējuma punktu skaitu tad atbalsts, tiem kam lielāks 1.un3. vērtējums (attīstības līmenis, novietojums pret centru).

Šāds kritēriju kopums sekmē vairākas pēc iespējas lielākas teritorijas aptverošu projektu sagatavošanu. Tomēr vadlīnijās var atzīmēt arī nepilnības. Nav nodrošināts mehānisms, kas nodrošina pakalpojuma izklājumu pa visu teritoriju. Teorētiski var būt situācija, ka divos projektos ar identisku punktu skaitu, kas saņem atbalstu, paredzēta publisko interneta punktu izveidošana un darbība vienā un tajā pašā apdzīvotā vietā. Pie esošajām

vadlīnijām nav pamats kādam no pretendentiem atteikt. Ņemot vērā kritēriju maksimālos punktus un to svarus praktiski vienādā situācijā ir lauku apdzīvota vieta ar zemu attīstības indeksu (max 5X1,5+5X1) un pilsēta ar augstu attīstības indeksu, kur liels iedzīvotāju skaits (max 5X2,5).

Lai nodrošinātu aktivitātes līdzsvarotu teritoriālo izklājumu, iespējams, ka šo aktivitāti lietderīgāk bija organizēt kā Nacionālo programmu.

1.4. pasākums „Izglītības, veselības aprūpes un sociālās infrastruktūras attīstība”

1.4.pasākuma ietvaros plānotas 9 aktivitātes (apakšaktivitātes), no tām 8 Nacionālās programmas (t.sk. 3 Veselības ministrijas, 2 Izglītības un zinātnes ministrijas, 3 Labklājības ministrijas) un 1 Labklājības ministrijas Grantu shēma.

1.4.1.aktivitāte NP “Primārās veselības aprūpes infrastruktūras (PVA) un aprīkojuma uzlabošana” un 1.4.2.aktivitāte NP „Neatliekamās medicīniskās palīdzības (NMP) sistēmas infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošana”

Šīs aktivitātes sākotnēji tika plānotas divās aktivitātēs, bet šobrīd abu aktivitāšu atbalstāmie projekti ir saplānoti vienas Nacionālās programmas ietvaros.

Veselības sistēmas attīstība un projektu izvēlē balstās uz Ambulatorās un stacionārās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju attīstības programmu jeb uz tā saucamo struktūrplānu, kas paredz stacionārās veselības aprūpes resursu koncentrēšanu un ambulatorās veselības aprūpes resursu decentralizāciju. Līdz ar to gan valsts atbalsts (šobrīd VIP programmas ietvaros), gan arī ES struktūrfondu atbalsts paredzēts tām institūcijām un tiem mērķiem, kas noteikti struktūrplānā. Taču Veselības ministrijas pārstāvju paustais liecina, ka ne šī perioda aktivitātes, ne arī nākošajā plānošanas periodā NSID plānotais finansējums veselības aprūpes infrastruktūras attīstībai nenodrošina struktūrplāna īstenošanai nepieciešamo finansējumu.

Aktivitātei plānotais finansējums ir 10,7 miljoni LVL.

1.4.1. nacionālās programmas ietvaros (primārā veselības aprūpe) plānots finansējums 3 projektiem – pa vienam Rīgas reģionā, Kurzemes reģionā un Vidzemes reģionā. Projektu finansējuma apjoma sadalījums starp 3 reģioniem ir salīdzinoši līdzīgs - Rīgas reģionam 38%, pārējiem diviem pa 31%. Ja rēķina uz 1000 iedzīvotājiem, tad lielāko atbalstu ir saņēmuši Vidzemes reģiona iedzīvotāji (367 lati uz 1000 iedzīvotājiem), bet Zemgales un Latgales reģiona iedzīvotāji atbalstu primārās veselības aprūpes infrastruktūras uzlabošanai nav saņēmuši vispār.

1.4.1.aktivitātes „Primārās veselības aprūpes infrastruktūras (PVA) un aprīkojuma uzlabošana” projekti tika izvēlēti saskaņā ar reģionālās slimokases noteiktajām prioritātēm un ņemot vērā, ka 1.4.2.aktivitātes „Neatliekamās medicīniskās palīdzības (NMP) sistēmas infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošana” projekti ir ar augstāko prioritāti, jo labumu saņēmēju loks ir plašāks nekā 1.4.1. aktivitātes ietvaros.

1.4.2. nacionālās programmas ietvaros plānots finansējums 12 projektiem - 4 projekti Rīgas reģionā, pa 2 projektiem Kurzemes, Zemgales un Latgales reģionos, 1 Vidzemes

reģionā, kā arī viens nacionāla mēroga projekts. 11 projekti ir daudzprofilu slimnīcas, kam saskaņā ar struktūrplānu ir reģionāls vai lokāls apkalpes areāls.

Neatliekamās medicīniskās palīdzības (NMP) sistēmas infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošana” ietvaros vislielākais ES SF piešķirums ir Rīgas reģionam, kas daļēji izskaidrojams ar to, ka slimnīcas Rīgā bieži vien apkalpo pacientus no visas Latvijas (Piemēram: Bērnu klīniskā universitātes slimnīca, P.Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca un Klīniskā slimnīca „Gaīlezers”). Taču plānā tās paredzētas kā daudzprofilu reģiona slimnīcas, līdz ar to, šo finansējumu attiecībā uz nākotni var uzskatīt kā atbalstu Rīgas reģionam. Pārējos reģionos, tika atbalstīti projekti, uzlabojot vidēji divu slimnīcu darbu katrā reģionā. Savukārt finansējuma summu atšķirību var skaidrot ar pašu slimnīcu identificētajām vajadzībām.

Lielākais finansējums šajās aktivitātēs kopā plānots Rīgas reģionam (57% no finansējuma), mazākais – Zemgales reģionam (3%) un Vidzemes reģionam (5%). Rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, lielāko atbalstu saņems Kurzemes reģiona iedzīvotāji (5,8 tūkstoši latu), mazāko – Zemgales reģiona iedzīvotāji (1,1 tūkstotis LVL).

Finansējuma sadalījums, sevišķi attiecībā uz primāro veselības aprūpes iestāžu finansējumu, neatbilst reģionālās politikas mērķim, kas paredz līdzvērtīgu dzīves, darba un vides apstākļu nodrošināšanu valsts iedzīvotājiem visā Latvijā, lai sekmētu līdzsvarotu valsts teritorijas, reģionu un to daļu attīstību. Taču objektīvam situācijas novērtējumam būtu nepieciešams integrēts ES SF un VIP programmas, kā arī citu programmu ietvaros veikto investīciju pārskats.

1.4.3. aktivitātei NP „Vienotās asins donoru drošības un informācijas sistēmas izveide”

Programmai ir nacionāla mēroga darbības rezultāts.

1.4.4.aktivitāte. NP „Profesionālās izglītības iestāžu renovācija un mācību aprīkojuma modernizācija”

Nacionālās programmas ietvaros paredzēts finansēt 28 projektus, visvairāk Rīgas reģionā (9), nedaudz mazāk pārējos reģionos – 6 - Latgales reģionā, 5 – Zemgales reģionā, un pa 4 Kurzemes reģionā un Vidzemes reģionā. Rīgas reģionā ir visvairāk profesionālās izglītības iestāžu, Latgales reģionā otrs lielākais skaits (1.PIELIKUMS 8.tabula).

Arī finansējuma sadalījums ir līdzīgs kā projektu skaita sadalījums. Nedaudz vairāk kā trešā daļa (37%) finansējuma paredzēta Rīgas reģionam, 21% Latgales reģionam, 12-16% katram no pārējiem reģioniem.

Rēķinot finansējumu uz 1000 iedzīvotājiem, redzams, ka lielākais finansējums ir Vidzemes reģionam, tad Latgales reģionam, bet mazākais – Rīgas reģionam.

1.4.5.aktivitāte. NP „Augstākās izglītības iestāžu telpu un iekārtu uzlabošana/modernizēšana”

Nacionālās programmas ietvaros paredzēts finansēt 9 projektus. Atbalstu saņem visi reģioni. Ņemot vērā augstāko izglītības iestāžu izvietojumu Latvijā, loģisks ir arī projektu skaita un finansējuma sadalījums pa reģioniem. Gan apskatot absolūto finansējuma sadalījumu, gan rēķinot to uz 1000 iedzīvotājiem, lielāko atbalstu saņem Rīgas reģions, kurā atrodas lielākā daļa Latvijas augstskolu.

1.4.6.1. aktivitāte. NP „Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošana”

Saskaņā ar NP vadlīnijām šajā programmā ar sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām tiek saprasti valsts sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas centri pieaugušām personām ar garīga rakstura traucējumiem (turpmāk tekstā – ilgstošās sociālās aprūpes institūcijas). Vadlīnijās minēts, ka 2002.gadā ilgstošā sociālā aprūpe tika nodrošināta 4130 personām ar garīga rakstura traucējumiem 29 institūcijās. Attiecībā uz šo pakalpojumu Latvijā pieprasījums ir ievērojami lielāks nekā piedāvājums. Taču pieprasījumu var nodrošināt arī ar alternatīviem sociāliem pakalpojumiem. Tam atbalsts paredzēts 1.4.6.2.aktivitātes grantu shēma.

CSP krājumos doti dati par sociālās aprūpes iestāžu skaitu teritorijās kopā, neizdalot specifisku pakalpojuma veidu. Dots vecoļaužu un personu ar fiziska un garīga rakstura traucējumiem pansionāti un specializētie sociālās aprūpes un rehabilitācijas valsts centru skaits. Pavisam Latvijā tādi ir 100 (pēc CSP datiem 2004.gadā), no tiem 29 Rīgas reģionā, 22 Vidzemes reģionā, 19 Zemgales reģionā, 15 Kurzemes reģionā un 15 Latgales reģionā.

Nacionālās programmas ietvaros paredzēts finansēt 5 projektus - viens pašvaldību un valsts sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju sadarbības kopprojekts no katrā reģionā, paredzot nodrošināt kvalitatīvu, individuālajām vajadzībām atbilstošu sociālo pakalpojumu nodrošināšanu personām ar garīga rakstura traucējumiem konkrētajā teritorijā. Šādā veidā tiek sekmēta reģionālās politikas mērķa sasniegšana, kas paredz līdzvērtīgu dzīves, darba un vides apstākļu nodrošināšanu valsts iedzīvotājiem visā Latvijā, lai sekmētu līdzsvarotu valsts teritorijas, reģionu un to daļu attīstību.

Lielākais finansējums paredzēts Rīgas reģionam (28%), mazākais Vidzemes reģionam (13%). Savukārt, rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, lielākais finansējums sanāk Kurzemes reģionam (3370 lati), mazākais Rīgas reģionam (1194 lati).

1.4.6.2. aktivitāte. GS „Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošana”

Grantu shēmas 1SI ir Labklājības ministrija, 2SI – CFLA un GSA - Sociālo pakalpojumu pārvalde.

Projekta pieteicējs var būt LR reģistrēta juridiska persona, kuru pamatdarbības veids ir sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšana, pašvaldības, nevalstiskās organizācijas.

Šīs aktivitātes ietvaros kopumā iesniegti 42 projektu pieteikumi. Aktīvākais projektu iesniegšanā ir bijis Rīgas reģions (13 projektu pieteikumi), vismazāk aktīvais – Vidzemes reģions (5 projektu pieteikumi). Atbalstīti 16 projekti jeb 38% no visiem. Kurzemes reģionā atbalstīti 4 projekti, Rīgas, Vidzemes un Latgales reģionos katrā pa 3, bet Zemgales reģionam 2. Visos reģionos ir iesniegti ne tikai konkrētu pašvaldību projekti, bet arī projekti, kam ir reģionāla mēroga nozīme. Visi iesniegtie reģionāla mēroga projekti ir guvuši atbalstu. Bez tam, vienam projektam ir nacionāls mērogs un arī tas ir guvis atbalstu.

Kopīgais publiskais piešķirums atbalstītajiem projektiem ir 1,5 miljoni LVL.

Izvērtējot situāciju pa reģioniem, redzams, ka vislielākais finansējuma īpatsvars ir Vidzemes reģionam (27,0%), vismazākais – Zemgales reģionam (9,2%) no kopīgā piešķirtā finansējuma.

Veicot piešķirtā finansējuma salīdzinājumu uz 1000 iedzīvotājiem, redzam, ka ievērojami augstāks nekā citos reģionos tas ir Vidzemes reģionā (1661 lati uz 1000 iedzīvotājiem), bet viszemākais – Rīgas reģionā (288 lati uz 1000 iedzīvotājiem).

Situācijas analīze pa 33 administratīvi teritoriālajām vienībām liecina, ka projektu iesniegšanā aktīvākā bijusi Jūrmala un Jelgava, taču atbalsts ir bijis zems – Jūrmalai no 6 projektiem atbalstīts 1, Jelgavai no 3 – neviens.

Jau minēts, ka atbalstu guvuši visi reģionāla mēroga projekti. Bet starp mazāka mēroga projektiem nevienā no 33 administratīvajām teritorijām atbalstu nav guvis vairāk kā viens projekts. No šāda mēroga projektiem lielākais finansējuma apjoms ir Cēsu rajonam (156 250). Savukārt, rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, lielāko atbalstu guvis Valkas rajons (3818 lati uz 1000 iedzīvotājiem).

Salīdzinājumā ar vairums APK un GS šīs aktivitātes vadlīnijās reģionālās attīstības kritērijs nav tik formāls:

- Projekts ir nozīmīgs reģiona īpašo vajadzību un problēmu risināšanai (līdz 5 punktiem);
- Projekta pieteikums atbilst strukturālās politikas horizontālajam mērķim – reģionālajai attīstībai un sniegs ieguldījumu reģionālajā attīstībā (līdz 5 punktiem). Kā redzams, reģionālā attīstība ir izdalīta atsevišķi no pārējiem horizontālajiem mērķiem.

Pozitīvi vērtējama SPP vērtēšanas pieredze – prasība sniegt attiecīgā plānošanas reģiona atzinumu par projektu un tā atbilstību prioritātēm. Lai arī pamats domāt, ka šobrīd plānošanas reģionu aģentūras sniedz pozitīvu atzinumu visiem pieteikumiem, kam tas nepieciešams, šāda prasība sekmē plānošanas reģionu informētību par reģionā notiekošo attiecībā uz ES struktūrfondu līdzekļu piesaisti.

1.4.7.aktivitāte. NP “ Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju atbalsts sociālo pakalpojumu sistēmas administratīvajām institūcijām vienotas datu bāzes par invalīdiem izveidošanai

Labklājības ministrijas nacionālā programma vērtējama kā nacionāla mēroga aktivitāte.

1.4.8. aktivitāte. NP “ Darba tirgus institūciju pilnveidošana”

Šī nacionālā programma vērtējama kā nacionāla mēroga aktivitāte.

1.PRIORITĀTE KOPĀ

Uz 2006.g. 1.janvāri 1.prioritātes ietvaros plānotais finansējums aktivitāšu īstenošanai ir 189'194'166 LVL, no tā aktivitātēm ar teritoriālu darbības rezultātu plānotais finansējums veido 186'322'991 LVL jeb 98,5% no kopējā prioritātei plānotā. Izvērtēšanas gaitā ir analizēta informācija par teritoriālajām aktivitātēm, kuru kopējais finansējums ir 165'271'722 LVL. Tas ir 88,7% no plānotā teritoriālo aktivitāšu finansējuma jeb 87,4% no kopējā prioritātes plānotā finansējuma.

Pirmās prioritātes aktivitātes saistītas ar investīcijām infrastruktūrā. Šīs investīcijas saistītas gan ar infrastruktūras attīstību, gan sakārtošanu, kam arī ir liela nozīme. Lielākā daļa aktivitāšu ir nacionālās programmas. Nacionālo programmu ietvaros tiek īstenota attiecīgās nozares politika. Projektu izvēlē tiek ņemtas gan iepriekšējos gados veiktās investīcijas, gan arī paralēli notiekošās programmas (sevišķi jāuzsver Kohēzijas fonda finansētie projekti un VIP). Projektu izvēlē daudzos gadījumos ir iesaistītas arī reģionu institūcijas. Lai arī nacionālo programmu gadījumā ir lielākas politiskās ietekmes iespējas nekā konkursu gadījumos, nacionālo programmu izvēlei ir arī ļoti racionāls skaidrojums - tā kā infrastruktūras investīciju projektiem nepieciešams arī tehniskais projekts un ekonomiskais pamatojums, kuru sagatavošanai nepieciešami ievērojami līdzekļi, aktivitāšu īstenošana nacionālo programmu veidā nodrošina situāciju, ka netiek gatavoti tehniskie projekti un tāmes projekti, kas tuvākā laikā netiek īstenoti.

Ņemot vērā gan katras aktivitātes saturu (investīcijas infrastruktūrā), gan arī aktivitāšu kopumu, kas liecina, ka atbalstīta tiek gan transporta un sakaru, gan vides, gan izglītības, veselības un sociālā infrastruktūra, visas pirmās prioritātes aktivitātes vērtējamas kā aktivitātes, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību.

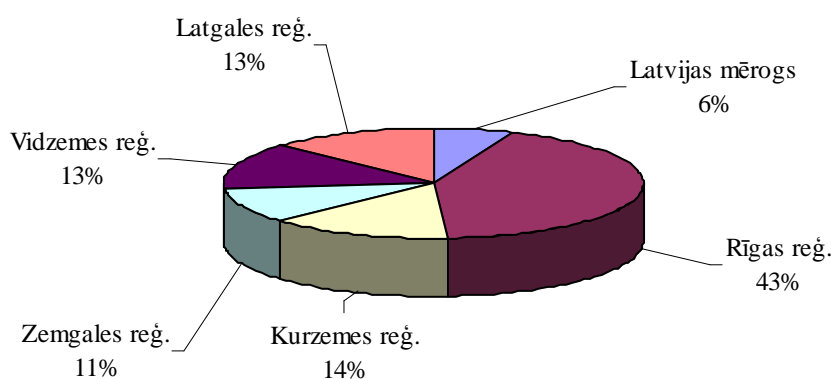
Lielākā daļa 1.prioritātes finansējuma apjoma ir Rīgas reģionā 43%, mazākā Zemgales reģionam (11%), tomēr četros reģionos sadalījums ir salīdzinoši līdzīgs - 11-14%. 6% finansējuma teritoriālajās aktivitātēs vērtēti kā nacionāla mēroga projekti. Jāmin gan, ka arī Rīgas reģiona finansējumā lielai daļai projektu ir nacionāla mēroga ietekme (piemēram transporta infrastruktūrai, augstskolām).

4.1.2.tabula. Apstiprināto 1.prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

	Publiskais finansējums kopā, LVL	Publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem, LVL
Latvijas mērogs	10 151 609	4 401
Rīgas reģions	70 571 590	64 282
Kurzemes reģions	23 450 531	75 483
Zemgales reģions	17 631 300	61 187
Vidzemes reģions	21 861 464	89 076
Latgales reģions	21 605 228	59 299
<i>Latvija</i>	<i>165 271 722</i>	<i>71 657</i>

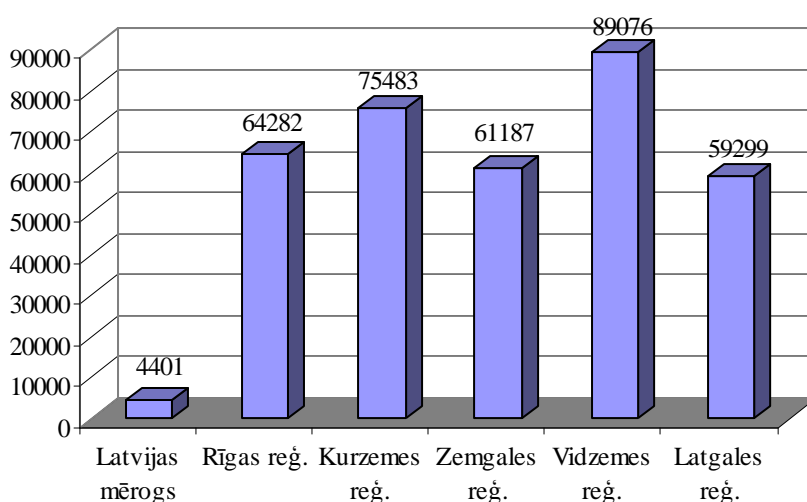
4.1.1.attēls. 1.prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

1.prioritāte kopā. Publiskais finansējums, LVL

4.1.2.attēls. 1.prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējums uz 1000 iedzīvotājiem reģionos

1.prioritāte kopā. Finansējums uz 1000 iedz., LVL

Apskatot situāciju salīdzinājumā pēc publiskā finansējuma uz 1000 iedzīvotājiem, 4.1.2.attēlā redzams, ka lielākais finansējums ir Vidzemes reģionam, bet mazākais – Latgales reģionam, arī Zemgales reģionam salīdzinoši zems finansējums. Starpība starp augstāko un zemāko finansējumu ir 33%

Attiecībā uz investīcijām infrastruktūrā un tieši – satiksmes infrastruktūrā un vides infrastruktūrā šajā plānošanas periodā lielāks finansējums ir no Kohēzijas fonda

Ja VPD 1.prioritātes ietvaros satiksmes infrastruktūrai plānoti 87,8 miljoni LVL publiskā finansējuma, tad Kohēzijas fonda līdzfinansēto projektu publiskais finansējums ir 279,8 miljoni LVL¹³. Savukārt vides investīciju projektiem VPD 1.1.pasākuma ietvaros plānoti 55,4 miljoni LVL, bet no Kohēzijas fonda līdzfinansēto projektu ietvaros plānots 183,8 miljonu LVL publiskais finansējums¹⁴.

Tātad šajā periodā satiksmes infrastruktūras attīstībā un vides infrastruktūras attīstībā lielāka ietekme ir Kohēzijas fonda finansējumam. Tai pat laikā jāatzīmē, ka Kohēzijas fonds raksturojas ar lieliem projektiem.

2005.gada rudenī ANO AP pētījuma “ES struktūrfondi un teritoriju attīstība Latvijā” ietvaros veiktā Kohēzijas fonda infrastruktūras projektu finansējuma analīze liecina, ka Kohēzijas fonds attiecībā uz vājāko reģionu darbojas kā izteikti izlīdzinošs instruments – lielākā daļa teritoriālā finansējuma (43%) novirzīta uz Latgales reģionu. Nozīmīga ir Kurzemes reģiona daļa (30%).

¹³ ES struktūrfondi un teritoriju attīstība Latvijā. ANO AP Latvijā, FM, PKC, 2005.

¹⁴ ES struktūrfondi un teritoriju attīstība Latvijā. ANO AP Latvijā, FM, PKC, 2005.

4.2. 2.PRIORITĀTE

2.prioritātes „Uzņēmējdarbības un inovāciju veicināšana” ietvaros paredzēti 5 pasākumi:

- 2.1.pasākums. Atbalsts inovāciju attīstībai.
- 2.2.pasākums. Uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstība.
- 2.3.pasākums. Atbalsts mazās un vidējās uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai.
- 2.4.pasākums. Pieeja finansējumam maziem un vidējiem uzņēmumiem.
- 2.5.pasākums. Atbalsts lietišķās zinātnes attīstībai valsts zinātniskajās institūcijās.

Kopējais 2.prioritātei plānotais publiskais finansējums bija 208'522'670 EUR (146'549'732 LVL), no tiem 156392000 EUR ir Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums un 52'130'670 EUR Latvijas publiskais finansējums. Saskaņā ar Finanšu ministrijas informāciju plānotais publiskais finansējums uz 2006.gada 1.janvāri ir 146'550'567 LVL.

2.prioritātes īstenošanas vadībā iesaistītās institūcijas uzskaitītas 4.2.1.tabulā.

4.2.1.tabula. VPD 2.prioritātes īstenošanas vadībā iesaistītās institūcijas VPD īstenošanas vadībā iesaistītās institūcijas

Vadošā iestāde	1.līmeņa starpniekinstitūcija	2.līmeņa starpniekinstitūcija	Grantu shēmas apsaimniekotājs
FM	EM, RAPLM, IZM	CFLA	LIAA, VRAA

Dati par 2.prioritātes katru aktivitāti doti 4.2.PIELIKUMĀ.

2.1.pasākums „Atbalsts inovāciju attīstībai”

2.1.pasākuma ietvaros plānotas 2 aktivitātes un abas no tām ir Ekonomikas ministrijas Grantu shēmas.

2.1.1. aktivitāte. GS „Tehniski ekonomisko pamatojumu izstrāde”

Saskaņā ar Vienoto programmdokumentu 2.prioritātes 2.1.pasākuma „Atbalsts inovāciju attīstības veicināšanai” ietvaros ir plānota aktivitāte 2.1.1. LIAA administrētā grantu shēma „Atbalsts tehniskā un ekonomiskā pamatojuma izstrādāšanai”. Sākotnēji aktivitātei bija plānots publiskais finansējums 8,4 miljonu LVL apjomā, taču uz 2006.gada 1.janvāri aktivitāte pievienota otrai 2.1.pasākuma aktivitātei 2.1.2. grantu shēmai „Atbalsts paraugu un izmēģinājuma modeļu izstrādāšanai”.

2.1.2.aktivitāte. GS „Atbalsts paraugu un pilotmodeļu izstrādāšanai”

2.prioritātes 2.1.pasākuma „Atbalsts inovāciju attīstības veicināšanai” ietvaros īstenotā aktivitāte 2.1.2. „Atbalsts paraugu un izmēģinājuma modeļu izstrādāšanai” ir LIAA administrētā grantu shēma. Sākotnējais aktivitātei plānotā publiskā finansējuma apjoms

bija 10,6 miljoni LVL, bet uz 2006.gada 1.janvāri aktivitāte apvienota ar otru 2.1.pasākuma aktivitāti un tās plānotais publiskais finansējums ir 12,7 miljoni LVL.

Uz 2006.gada 1.janvāri šīs aktivitātes ietvaros ir iesniegti 29 projektu pieteikumi un 15 no tiem ir atbalstīti. Var uzskatīt, ka atbalstīto projektu īpatsvars ir salīdzinoši zems. Ekonomikas ministrijas pārstāvji augsto atbirumu īpatsvaru skaidro ar vērtēšanas kritēriju unificēšanu, kaut gan ar inovācijām saistītos projektos tie varētu būt ievērojami individuālāki un elastīgāki. Lielāks uzsvars būtu jāliek uz īstenošanas uzraudzību, nevis uz atbalsta piešķiršanu. Uzņēmējiem problēmas sagādā arī pieprasītā iepirkuma metodika, kas ievērojami apgrūtina gan pieteikuma sagatavošanu, gan arī projekta īstenošanu.

13 atbalstītie projekti tiek īstenoti Rīgas reģionā – 12 Rīgā un 1 Rīgas rajonā, un 2 projekti ir no Latgales – pa 1 no Daugavpils un Rēzeknes. Kā redzams 14 projekti tiek īstenoti lielās pilsētās un 1 lauku pašvaldībā (Mālpils pagastā Rīgas rajonā). No Kurzemes un Zemgales reģiona nav bijis neviens projektu pieteikums, bet no Vidzemes reģiona iesniegti 2 pieteikumi, taču tie nav guvuši atbalstu.

Kopējais atbalstīto projektu izmaksu apjoms ir 4,1 miljons LVL. No tiem 1,4 miljoni LVL ir publiskais finansējums un 2,7 miljoni LVL ir privātais finansējums. Publiskā finansējuma 80% aiziet uz Rīgas plānošanas reģionu un 20% uz Latgales reģionu. Publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem Rīgas reģionā (986 LVL) ir augstāks nekā Latgales reģionā (756 LVL), savukārt šajos projektos ieguldītais privātais finansējums pret publisko finansējumu Latgales reģionā (206 LVL privātā finansējuma uz 100 publiskā finansējuma LVL) ir augstāks nekā Rīgas reģionā (199 LVL privātā finansējuma uz 100 publiskā finansējuma LVL). Vidējais projekta apjoms Rīgas reģionā 249 tūkstoši LVL, Latgales reģionā – 421,5 tūkstoši LVL.

Vadlīnijās iekļautie vērtēšanas kritēriji (kvalitātes un specifiskie kritēriji), kas saistīti ar reģionālo attīstību ir pilnīgi formāli. Nekāda diferensācija attiecībā pret teritorijām nav paredzēta, vienīgi atbalsta intensitāte ir atšķirīga pēc komercsabiedrības lieluma - lielajām komercsabiedrībām (vismaz 65% pašu finansējums) un mazajām un vidējām komercsabiedrībām (vismaz 55% pašu finansējums).

Uz 2006.gada 1.janvāri apstiprinātais publiskais finansējums pret plānoto finansējumu veido 10,7%.

2.1.pasākuma iznākuma rādītāji

VPD 2.1.pasākumam nosaka vienu iznākuma rādītāju:
atbalstīto priekšizpēšu skaits, un nosaka sasniedzamo mērķi 50 projektu līmenī.

PP kā iznākuma rādītāji noteikti:

- 115 izstrādātie pilotmodeļi ;
- 65 veiktas priekšizpētes.

Līdz 2006.gada 1.janvārim tika iesniegti 29 un apstiprināti 15 projekti, tātad var secināt, ka šie plānotie rādītāji netiks sasniegti.

Tā kā pasākums vērsts uz inovācijām, 2.1. pasākuma aktivitātes pēc to satura vērtējamas kā aktivitātes, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību.

2.2.pasākums. GS „Uzņēmējdarbības veicinošas infrastruktūras attīstība”

2.2.pasākuma ietvaros plānotas 4 aktivitātes (apakšaktivitātes), no tām 3 ir Ekonomikas ministrijas Grantu shēmas un 1 Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas Grantu shēma.

2.2.1.1. aktivitāte. GS „Investīcijas privātajā infrastruktūrā ražošanas procesu un produkcijas modernizēšanai”

2.prioritātes 2.2.pasākuma „Uzņēmējdarbības veicinošas infrastruktūras attīstība” ietvaros īstenotā 2.2.1.1. apakšaktivitāte LIAA administrētā grantu shēma „Investīcijas privātajā infrastruktūrā ražošanas procesu un produkcijas modernizēšanai” ir viena no vispieprasītākajām LIAA administrētajām grantu shēmām, ko ļoti spilgti apstiprināja 2006.gada martā uzsāktās projektu pieteikumu iesniegšanas jaunās kārtas process.

Sākotnēji aktivitātei bija plānots publiskais finansējums 37,7 miljonu LVL apjomā, taču, ņemot vērā lielo pieprasījumu šajā aktivitātē un mazāku pieprasījumu citās 2.prioritātes aktivitātēs, finansējuma apjoms ir palielināts un uz 2006.gada 1.janvāri aktivitātei plānotais publiskā finansējuma apjoms ir 65,3 miljoni LVL.

Maksimālais atbalsta apjoms šajā aktivitātē ir 1 miljons LVL un 8 no apstiprinātajiem projektiem tāds arī ir piešķirts. Ņemot vērā to, ka šajā aktivitātē paredzēts lielākais pieejamais finansējums, aktīva ir biznesa konsultantu darbība projektu pieteikumu sagatavošanā. Biznesa konsultantiem šī ir vispievilcīgākā aktivitāte, jo konsultāciju pakalpojumu maksa par projekta pieteikuma sagatavošanu ir 5-12% no saņemtā atbalsta apjoma.

Uz 2006.gada 1.janvāri aktivitātes ietvaros bija iesniegti 82 projekti un 73 no tiem ir atbalstīti. Atbalstīto projektu īpatsvars vērtējams kā salīdzinoši augsts, galvenie nedaudzo noraidījumu iemesli bija administratīvo kritēriju neatbilstība.

Lielākais iesniegto projektu skaits ir no Rīgas reģiona (35), salīdzinoši līdzīgs iesniegto projektu skaits ir no Kurzemes, Zemgales un Vidzemes reģioniem (15, 14 un 12), bet mazākais ir no Latgales reģiona – 4 projektu pieteikumi. Līdzīga proporcija veidojas ar apstiprināto projektu skaitu. No Rīgas reģiona apstiprināts 31 projekts, 19 no tiem Rīgā, 14 Kurzemes reģionā, 12 Zemgales reģionā, 10 Vidzemes reģionā un 4 Latgales reģionā, bez tam 2 ir Latvijas mēroga projekti. Situācijas analīze sadalījumā pa pilsētām un lauku teritorijām liecina, ka lielākā daļa projektu tiek īstenoti pilsētās (51 projekts), pie tam 34 no tiem republikas nozīmes pilsētās.

Kopējā aktivitātes ietvaros īstenoto projektu summa ir 84,4 miljoni LVL, no tiem 36 miljoni LVL ir publiskais finansējums, bet 48,4 miljoni ir privātais finansējums.

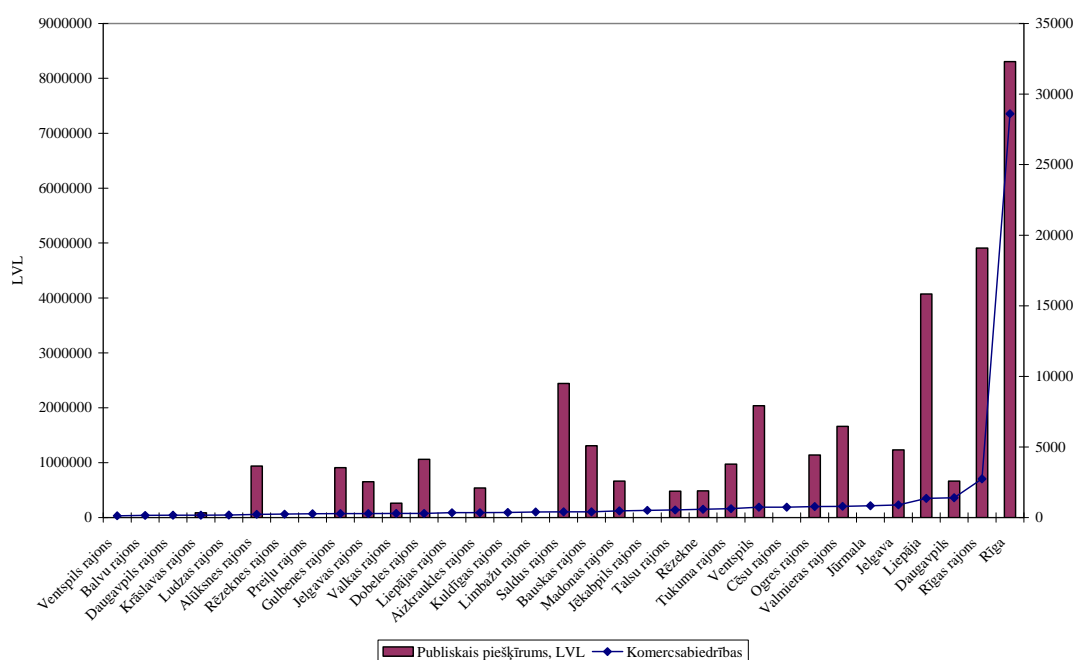
Publiskā finansējuma sadalījums starp plānošanas reģioniem atspoguļots 4.2.2.tabulā. 43% publiskā finansējuma Rīgas reģionā, 25% - Kurzemes reģionā, 13% - Zemgales reģionā, 12% - Vidzemes reģionā un 3% - Latgales reģionā. Šis sadalījums uzskatāmi liecina, ka piesaistītā finansējuma apjoms cieši saistīts ar teritorijas ekonomiskās attīstības līmeni. 4.2.1.attēlā redzama piesaistītā finansējuma apjoma un uzņēmumu skaita kopsakarības rajonos un republikas pilsētās.

Uz atbalstu 2.2.1.1. aktivitātes ietvaros var pretendēt komercsabiedrības, kurās vismaz 75% ir privātais kapitāls. Līdz 2006.gada 1.janvārim vadlīnijās noteiktie kritēriji attiecībā uz reģionālo attīstību bija formāli (līdzīgi kā citās LIAA administrētās grantu shēmās). Vadlīnijas paredzēja atbalsta intensitātes diferenciaciju tikai pēc uzņēmuma lieluma (lieliem uzņēmumiem saņēma līdzfinansējums 50%, maziem un vidējiem uzņēmumiem – 35%).

4.2.2. tabula. 2.2.1.1.aktivitātes projektu un finansējuma sadalījums pa reģioniem.

Reģions	Projektu skaits	Publiskais finansējums, LVL	Publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem, LVL	Publiskais finansējums uz 1 komercsabiedrību, LVL	Privātais finansējums uz 1000 publiskā finansējuma LVL, LVL
Latvijas mērogs	2	1 164 347	505	25	1355
Rīgas reģions	31	15 327 133	13961	451	1633
t.sk. Rīga	19	8 305 195	11350	290	1827
Kurzemes reģions	14	9 033 994	29079	2333	1231
Zemgales reģions	12	4 795 586	16642	1632	932
Vidzemes reģions	10	4 437 220	18080	1567	1134
Latgales reģions	4	1 237 697	3397	388	985
Kopā Latvijā	73	35 995 976	15607	772	1346

4.2.1. attēls. Komercsabiedrību skaits un 2.2.1.1.aktivitātes publiskais finansējums

Ievērojami lielākais piesaistītais finansējuma apjoms Rīgas reģionā ir saistīts ar ievērojami lielāko uzņēmumu skaitu (sevišķi izceļas Rīga). Rīgā aktivitātes ietvaros veiktās investīcijas ir komerciālas un pamats uzskatīt, ka piešķirums ir privāto investīciju aizvietošanas, kas Rīgā pastāvošās konkurences dēļ tiktu veikts arī bez valsts un ES SF atbalsta. Līdz ar to aktivitātes īstenošana zināmā mērā kropļo konkurenci.

Šī ir aktivitāte, kurā pamatota ir reģionālās diferencēšanas nepieciešamība, lai sekmētu uzņēmējdarbības attīstību arī ārpus Rīgas. Šādas izmaiņas – atbalsta intensitātes diferencēciju - paredz 2006.gadā veiktie grozījumi vadlīnijās. MK 2006.gada 24.janvārī apstiprināja noteikumus „Noteikumi par komercdarbības atbalsta sniegšanas nosacījumiem valsts atbalsta programmai „Atbalsts komercdarbības infrastruktūras modernizācijai,”

Noteikumu 16.2. punkts paredz atbalsta intensitātes diferencēšanu pēc teritorijas, kas līdz tam 2.prioritātē netika izmantota:

16.Atbalsta programmas maksimālā atbalsta intensitāte no atbalstāmajām izmaksām atbilstoši projekta īstenošanas vietai ir:

16.1.apakšprogrammās „Dalītās infrastruktūras (laboratoriju) izveide” un „Infrastruktūras attīstībai nepieciešamo pieslēgumu izveide un rekonstrukcija”:

16.1.1.mazām un vidējām komercsabiedrībām – 65%;

16.1.2. lielām komercsabiedrībām – 50%;

16.2. apakšprogrammā „Komercdarbības pilnveidošana atbilstoši standartu prasībām”:

16.2.2. Latgales plānošanas reģionā, kā arī citu plānošanas reģionu īpaši atbalstāmajās teritorijās, kas ir apstiprinātas atbilstoši Ministru kabineta 2003. gada 11. novembra noteikumiem Nr. 637 „Īpaši atbalstāmās teritorijas statusa piešķiršanas un atcelšanas kārtība”:

16.2.2.1. mazām un vidējām komercsabiedrībām – 65%;

16.2.2.2. lielām komercsabiedrībām – 50%;

16.2.3. pārējā Latvijas teritorijā, izņemot Rīgu:

16.2.3.1. mazām un vidējām komercsabiedrībām – 55%;

16.2.3.2. lielām komercsabiedrībām – 40%

16.2.4. Rīgā :

16.2.4.1. mazām un vidējām komercsabiedrībām – 45%;

16.2.4.2. lielām komercsabiedrībām – 30%;

16.2.5. komercsabiedrībām, kuru projekta mērķis ir nekustamā īpašuma attīstīšana, maksimālā atbalsta intensitāte ir 35%. Atbalstu nevar saņemt Rīgā un Rīgas rajonā.

Šīs izmaiņas nav vērtējamas viennozīmīgi. No reģionālās attīstības viedokļa tās ir pozitīvi vērtējamas, jo paredzēts lielāks atbalsts mazāk attīstītām teritorijām. Tai pašā laikā, ne tik pozitīvi – drīzāk negatīvi - vērtējams fakts, ka salīdzinoši īsajā plānošanas periodā diferencēšana tiek veikta nevis uz kādas grupas nosacījumu uzlabošanas, bet gan uz atsevišķu grupu (teritoriju) nosacījumu pasliktināšanas.

2.2.1.2. aktivitāte. GS „Atbalsts ieguldījumiem uzņēmumu attīstībā īpaši atbalstāmajās teritorijās”

2.prioritātes 2.2.pasākuma „Uzņēmējdarbības veicinošas infrastruktūras attīstība” ietvaros īstenojot 2.2.1.2. apakšaktivitāti VRAA administrētā grantu shēma „Atbalsts ieguldījumiem uzņēmumu attīstībā īpaši atbalstāmajās teritorijās” ir turpinājums 1997.gadā uzsāktajai Īpaši atbalstāmo reģionu attīstības programmai, ko var uzskatīt par vienu no pirmajiem Latvijā pielietotajiem mērķtīcīgajiem reģionālās attīstības instrumentiem.

Līdzīgi kā Īpaši atbalstāmo reģionu programma, īstenota laikā no 1998. līdz 2004.gadam, arī 2.2.1.2. grantu shēma ir vērsta uz uzņēmējdarbības sekmēšanu īpaši atbalstāmās teritorijās. Līdz 2004.gadam programmas tiesiskās bāzes pamatā bija likums "Par īpaši atbalstāmajiem reģioniem" (1997) un MK īpaši atbalstāmās teritorijas pamatā noteica, balstoties uz teritorijas attīstības indeksu (pirmajā periodā - uz rangu), bet atsevišķām teritorijām arī uz Vides ministrijas (tobrīd Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas) ieteikumu. Kopš 2004.gada īpaši atbalstāmo teritoriju statusa noteikšanas tiesiskais pamats ir Reģionālās attīstības likums (2002) un saskaņā ar to MK statusu teritorijām piešķir, balstoties uz plānošanas reģionu attīstības padomju lēmumiem par attiecīgo reģionu.

Īpaši atbalstāmās teritorijas (ĪAT) statuss tiek piešķirts pašvaldībām. Iedzīvotāju skaits īpaši atbalstāmajās teritorijās Latvijā kopā nevar pārsniegt 25%. Īpaši atbalstāmo teritoriju iedzīvotāju skaita sadalījums starp reģioniem, ir balstīts uz katrā reģionā ietilpstošo pašvaldību attīstības indeksiem (pilsētu un pagastu grupās). Lielos vilcienos pastāv sakarība, ka reģionā ar augstāko reģiona indeksu ir mazākais īpaši atbalstāmo teritoriju iedzīvotāju skaits un attiecīgi reģionā ar zemāko reģiona attīstības indeksu ir lielākais iedzīvotāju skaits īpaši atbalstāmajās teritorijās. Bet, ņemot vērā atšķirības starp reģionos ietilpstošo pašvaldību indeksiem, attiecībā uz Kurzemes un Zemgales reģioniem šī sakarība nav tik tieša. Kurzemes reģionā, kam nedaudz augstāks attīstības indekss nekā Zemgales reģionam, ir lielāks iedzīvotāju skaits īpaši atbalstāmajās teritorijās. Kopumā 2004.gadā īpaši atbalstāmo teritorijas statuss tika piešķirts 337 pašvaldībām (2006.gada sākumā šis skaits ir nedaudz mazāks, jo notikusi vairāku pašvaldību apvienošanās). Statuss nav piešķirts nevienai republikas pilsētai, bet vairākām rajonu centru pilsētām gan.

Ņemot vērā iedzīvotāju skaita izmaiņas, uz 2005.gada sākumu Latvijā kopumā īpaši atbalstāmajās teritorijās dzīvo 571,2 tūkstoši iedzīvotāju jeb 24,8% valsts iedzīvotāju, no tiem vairāk kā trešā daļa (35%) ir Latgales reģionā (skat. 4.2.3.tabulu).

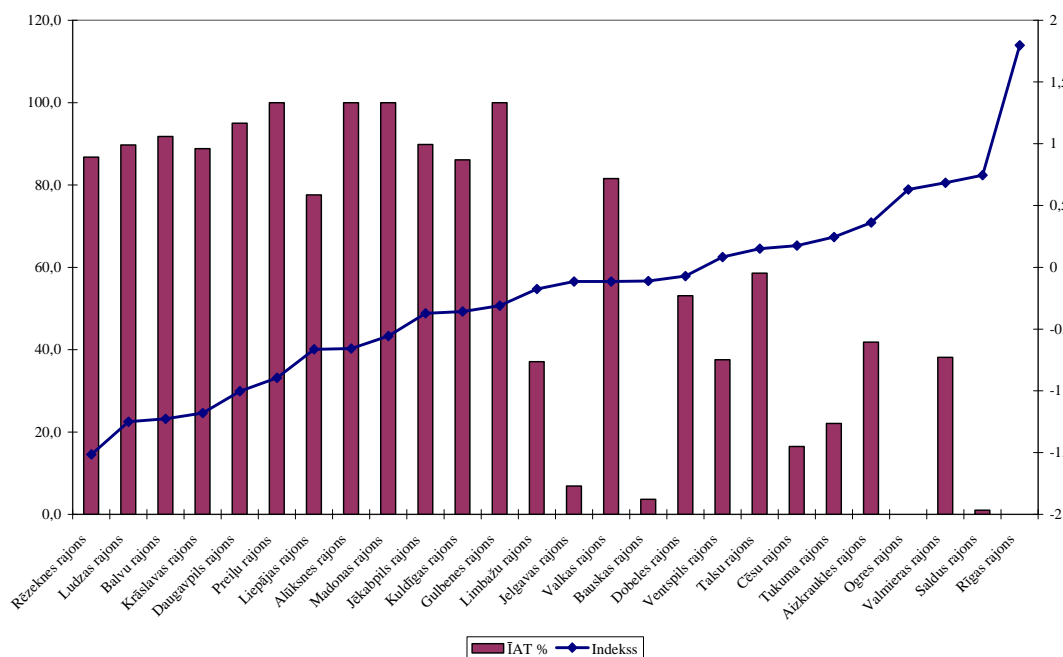
4.2.3. tabula. Iedzīvotāju skaits un īpatsvars īpaši atbalstāmajās teritorijās (ĪAT) 2005.gada sākumā

Plānošanas reģions	Iedzīvotāju skaits ĪAT	Reģiona ĪAT iedzīvotāju skaita īpatsvars kopējā iedzīvotāju skaitā ĪAT, %	Iedzīvotāju skaita ĪAT īpatsvars iedzīvotāju skaitā reģionā, %	Attīstības indekss (2003)
Rīgas	26535	4,6	2,4	1,54
Kurzemes	99698	17,5	32,1	-0,535
Zemgales	90188	15,8	31,3	-0,541
Vidzemes	154743	27,1	63,1	-1,046
Latgales	200070	35,0	54,9	-1,396
Latvijā kopā	571234	100,0	24,8	

Avoti: – Iedzīvotāju skaits administratīvajās teritorijās - CSP; Īpaši atbalstāmo teritoriju saraksts - VRAA, izvērtējuma veicēju aprēķini. Teritorijas attīstības indekss – Reģionu attīstība Latvijā 2004.- Rīga: VRAA, 2004.- 37.lpp.

Attēlā atspoguļota iedzīvotāju skaita un rajonu attīstības indeksu kopsakarība.

4.2.2. attēls. Iedzīvotāju skaita īpatsvars ĪAT pret rajona iedzīvotāju kopskaitu (2005.gada sākumā) un rajona teritorijas attīstības indekss (2003).

Uz 2.2.1.2. grantu shēmas līdzekļiem var pretendēt tikai komercsabiedrības, kas reģistrētas un savu darbību veic īpaši atbalstāmajās teritorijās.

Sākotnējais plānotais publiskais finansējums grantu shēmai bija 3 miljoni LVL. Plāna īstenošanas gaitā finansējums ir palielināts, iekļaujot iepriekš 2.4.4. aktivitātē paredzētos līdzekļus, kas arī bija vērsti tikai uz īpaši atbalstāmajām teritorijām. Finansējuma palielinājums veidojies arī saistībā ar valūtas kursa maiņām periodā. Uz 2006.gada 1.janvāri saskaņā ar Finanšu ministrijas sniegto informāciju plānotais publiskā finansējuma apjoms apakšaktivitātei ir 6,9 miljoni LVL. Taču vēl jaunākas izmaiņas paredz, ka kopējais pieejamais publiskais finansējums šai aktivitātei visā plānošanas periodā būs 10,3 miljoni LVL.

Uz 2006.gada 1.janvāri 2.2.1.2.aktivitātes ietvaros tika iesniegti 102 projekti un 58 no tiem jeb 57% no tiem ir apstiprināti finansējuma piešķiršanai. Visaktīvākais projektu sagatavošanā ir bijis Vidzemes reģions, no kura iesniegti 39 projektu pieteikumi, nedaudz atpaliek Latgales reģions ar 31 pieteikumu. Lielākais apstiprināto projektu skaits ir Vidzemes reģionā (22), tai seko Latgale (17), bet mazākais projektu skaits ir Rīgas reģionā (1). Starp rajoniem aktivitātes ziņa sevišķi izceļas Madonas rajons – 14 pieteikumi, bet jāatzīmē, ka ne visi apmierinošas kvalitātes, jo no tiem apstiprināti tikai 7, tomēr tas ir lielākais skaits starp rajoniem. Starp rajoniem, kuros ir ĪAT, no 3 rajoniem (Tukumam, Aizkraukles un Jelgavas rajoniem) nav bijis neviena projekta pieteikuma.

Līdzīgi kā ar projektu skaitu, arī kopējais lielākais publiskais finansējums aktivitātē ir Vidzemes reģionā (39%), nākošais lielākais - Latgales reģionā (29%), mazākais – Rīgas reģionā (2%). Rēķinot publiskā finansējuma apjomu uz 1000 iedzīvotājiem, ievērojami lielāks par pārējiem ir finansējums Vidzemes reģionā - 3909 LVL uz 1000 iedzīvotājiem, tad seko Latgales reģions – 1972 LVL. Rēķinot publiskā finansējuma apjomu uz 1000 iedzīvotājiem īpaši atbalstāmajās teritorijās redzams, ka ir izteikts Vidzemes reģiona

pārsvars, tad seko Zemgales reģions un tikai pēc tam Latgales reģions. Līdz ar to var secināt, ka augstākā aktivitātes funkcionālā efektivitāte ir Vidzemes reģionā.

Kopējais 58 atbalstīto projektu attiecināmo izmaksu apjoms ir 4,8 miljoni LVL, no tiem 2,37 miljonus LVL veido privātais finansējums. Saskaņā ar projektu pieteikumiem uz 1000 projekta publiskā finansējuma LVL tiek ieguldīts 971 privātā finansējuma lats. Augstākais privāta finansējuma īpatsvars ir Latgales reģionā (1028 LVL), bet zemākais – Vidzemes reģionā (903 LVL).

Uz 2006.gada 1.janvāri no 58 apstiprinātajiem projektiem, līgumi ir noslēgti par 56 projektu īstenošanu, kuros kopējais publiskais finansējums ir 2'295'526 LVL un privātais finansējums – 2'338'768 LVL.

VRAA sadalījumā pa teritorijām ir apkopojusi arī plānotos rezultātus – projektu ietvaros radītās jaunās darba vietas un saglabātās darba vietas. Saskaņā ar šiem datiem, paredzēts, ka tiks radītas 246 jaunas darba vietas un saglabātas 1142 darba vietas. Arī pēc šiem rezultātu rādītājiem Vidzemes reģions apsteidz Latgales reģionu. Pieņemot saglabāto darba vietu par 1/2 darba vietas, vidējās vienas darba vietas izmaksas ir 5481 LVL, augstākās izmaksas ir Latgales reģionā, zemākās – Rīgas reģionā.

Saskaņā ar VRAA apkopoto informāciju lielākais apstiprināto projektu skaits (29%) un piešķirtais finansējums (24%) ir saistīts ar apstrādes rūpniecību, tam seko restorānu un viesnīcu uzņēmējdarbību (19% skaita un 20% finansējuma).

Maksimālais pieļautais publiskā finansējuma apjoms, kas noteikts vadlīnijās ir 80000 LVL, taču projekti pēc to finanšu apjomiem ir ļoti atšķirīgi. Tā, piemēram mazākais projekta kopējais apjoms ir 14,5 tūkstoši LVL, bet lielākais projekts ir 174,3 tūkstošu apmērā.

Fakts, ka VPD ietvaros Grantu shēmas veidā (2.2.1.2.) tiek turpināta viena no nozīmīgākajiem reģionālās politikas instrumentiem – Īpaši atbalstāmo teritoriju programma arī liecina, par VPD lielo nozīmi reģionālās attīstības ietekmē. Pie tam VPD vidējais finansējums gadā ir ievērojami lielāks nekā tas bija iepriekš no Reģionālā fonda.

2.2.2. aktivitāte. GS „Atbalsts privātās infrastruktūras investīcijām koplietošanas iekārtās”

2.prioritātes 2.2.pasākuma „Uzņēmējdarbības veicinošas infrastruktūras attīstība” ietvaros īstenoto 2.2.2. aktivitāti LIAA administrētā grantu shēmu „Investīcijas privātajā infrastruktūrā koplietošanas iekārtās” Ekonomikas ministrijas pārstāvji vērtē kā uzņēmēju nepietiekoši novērtētu programmu.

Ņemot vērā šīs programmas saturu un to, ka attiecīgās investīcijas atmaksājas gadījumos, ja iekārtu izmantošanu var piedāvāt kā pakalpojumu, šādu projektu īstenošana iespējama tur, kur pastāv tirgus – pieprasījums pēc attiecīgajiem pakalpojumiem.

Sākotnējais plānotais publiskais finansējums grantu shēmai bija 6,2 miljoni LVL. Plāna īstenošanas gaitā finansējums ir samazināts. Uz 2006.gada 1.janvāri plānotais publiskā finansējuma apjoms 2.2.2. aktivitātē ir 3,2 miljoni LVL.

Pavisam līdz 2006.gada 1.janvārim šajā aktivitātē ir iesniegti 7 projektu pieteikumi un 5 no tiem guvuši atbalstu. Nekādas aktivitātes nav bijušas Kurzemes, Vidzemes un Latgales reģionos. Rīgas reģionā atbalstīti 4 projekti (3 Rīgā un 1 Rīgas rajonā) un 1 projekts ir no Aizkraukles rajona Zemgales reģionā.

Kopējais atbalstītajos projektos paredzētais publiskais finansējums veido 1,7 miljonus LVL, tas ir 52,3% no aktuālā plāna.

Vadlīnijās noteikta diferencācija pēc atbalsta intensitātes atkarībā no uzņēmuma lieluma (lielajiem uzņēmumiem 50% pašu finansējuma, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem – 35%). Reģionālās attīstības komponente vadlīnijās ir formāla.

2.2.3.aktivitāte. GS „Atbalsts privātās infrastruktūras investīcijām sabiedriskās lietošanas tīklu (ceļi, elektrība, ūdens u.tml.) pieejamības nodrošināšanai”

2.prioritātes 2.2.pasākuma „Uzņēmējdarbības veicinošas infrastruktūras attīstība” ietvaros īstenotā 2.2.3. aktivitāte LIAA administrētā grantu shēma „Investīcijas privātajā infrastruktūrā sabiedriskās lietošanas tīklu pieejamības nodrošināšanai”, līdzīgi kā pārējās LIAA administrētās grantu shēmās projekta pieteicējs var būt komercsabiedrība, kur vismaz 75% ir privātais kapitāls.

Sākotnējais plānotais publiskais finansējums grantu shēmai bija 17,1 miljons LVL. Plāna īstenošanas gaitā finansējums ir samazināts. Uz 2006.gada 1.janvāri plānotais publiskā finansējuma apjoms 2.2.3. aktivitātē ir 4,4, miljoni LVL.

Saskaņā ar LIAA sniegto informāciju līdz 2006.gada 1.janvārim 2.2.3.aktivitātē iesniegti 23 projektu pieteikumi un 14 no tiem ir atbalstīti. Kopējais atbalstīto projektu publiskais finansējums ir 1,8 miljoni LVL un tie veido 41,6% no aktuālā plāna.

5 projekti ir no Rīgas reģiona (tai skaitā 1 no Rīgas), 4 – no Kurzemes reģiona, pa 2 no Zemgales reģiona un Vidzemes reģiona un 1 no Latgales reģiona. Jāatzīmē, ka no Latgales reģiona tika iesniegti 5 projekti, bet 4 no tiem neguva atbalstu.

Atšķirībā no citām LIAA administrētajām aktivitātēm, šajā aktivitātē lielākais publiskā finansējuma apjoms nav piesaistīts Rīgas reģionā, bet gan Zemgales reģionā.

Aktivitātēs noteikta atbalsta intensitātes diferencācija pēc uzņēmuma lieluma, bet reģionālā komponente vadlīnijās ir formāla.

Šī ir aktivitāte, kurā lietderīgi būtu ietvert reģionālo kritēriju stimulējot atbalstu mazāk attīstītās teritorijās. Lietderīgi būtu pie pieteicējiem iekļaut arī pašvaldības.

2.2.pasākuma iznākuma rādītāji

Atbalstīto uzņēmumu skaits
ir vispārīgais VPD sākotnēji noteiktais 2.2.pasākuma iznākuma rādītājs ar plānoto vērtību 50. VPD īstenošanas gaitā ar izmaiņām šī rādītāja plānotā vērtība ir palielināta uz 260.

Līdz šim apstiprināts finansējums 150 projektiem (58% no plānotā rādītāja), tā kā apstiprināto projektu īpatsvars veido 68,7 % no plānotā finansējuma pamats uzskatīt, ka bez papildus finansējuma pārdales 2.2.aktivitātei šis rādītājs netiks sasniegts.

Bez tam 2.2.pasākuma ietvaros PP kā iznākuma rādītāji noteikti šādi rādītāji:

- infrastruktūras investīciju projektu skaits īpaši atbalstāmajās teritorijās – (sākumā bija 40 – ar izmaiņām palielināts uz 210);
- infrastruktūras investīciju projekti, lai modernizētu ražošanas procesus un produktus saskaņā ar tirgus standartiem un prasībām – 15;
- pabeigti infrastruktūras investīciju projekti koplietošanas iekārtās – 10;
- pabeigti infrastruktūras investīciju projekti sabiedriskās lietošanas tīklu pieejamības nodrošināšanai – 31.

2.2.pasākuma 2.2.1.1. un 2.2.1.2.aktivitātes vērtējamas kā aktivitātes, kam nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana, jo saistītas ar ieguldījumiem privātos uzņēmumos, neizvērtējot attiecīgo nozaru attīstības perspektīvi valstī. 2.2.2. un 2.2.3. aktivitātes pēc satura vērtējamas kā aktivitātes, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību.

2.3.pasākums „Atbalsts mazās un vidējās uzņēmējdarbības veicināšanai”

2.3.pasākuma ietvaros plānotas 2 aktivitātes un abas no tām ir Ekonomikas ministrijas Grantu shēmas.

2.3.1.aktivitāte. GS „Atbalsts uzņēmumu līdzdalībai starptautiskos gadatirgos un pasākumos”

2.prioritātes 2.3.pasākuma „Atbalsts mazās un vidējās uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai” ietvaros īstenotā 2.3.1. aktivitāte „Atbalsts uzņēmumu dalībai starptautiskās izstādēs un gadatirgos” ir LIAA administrēta grantu shēma. Līdzīgi kā citās šīs prioritātes grantu shēmās pieteicēji var būt komercsabiedrības, kur vismaz 75% privātā kapitāla.

Uz 2006.gada 1.janvāri plānotais publiskā finansējuma apjoms 2.3.1. aktivitātē ir 2,8 miljoni LVL.

Šajā periodu aktivitātes ietvaros saņemti 28 pieteikumi, 24 no tiem no Rīgas reģiona (23 no Rīgas). Atbalstu guvuši 15 projekti 13 no Rīgas reģiona (visi no Rīgas) un pa 1 no Zemgales reģiona un Vidzemes reģiona. Publiskais finansējums atbalstītajos projektos veido 98 tūkstošus LVL jeb 3,5% no aktuālā plāna.

Publiskā finansējuma sadalījums ir atbilstošs projektu sadalījumam - 81% publiskā finansējuma Rīgas reģionā, 10% - Zemgales reģionā, 9% - Vidzemes reģionā.

Šajā pasākumā tiek atbalstīti salīdzinoši nelieli projekti - maksimālais atbalsta apjoms ir 10 tūkstoši LVL. Līdz ar to varētu būt vienkāršotāks projektu pieteikumu sagatavošanas un vērtēšanas modelis. Varētu arī iesaistīt nozaru asociācijas vērtēšanā. Šī ir aktivitāte, kur jūtams, ka papildus informācija un veicināšanas aktivitātes (tai skaitā projektu pieteikumu iesniegšanas iespējas) būtu nepieciešamas ārpus Rīgas.

2.3.2.aktivitāte. GS „Finansiālais atbalsts MVU ārējo konsultāciju pakalpojumu izmantošanai un pieredzes apmaiņai”

2.prioritātes 2.3.pasākuma „Atbalsts mazās un vidējās uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai” ietvaros īstenotā 2.3.2. aktivitātē LIAA administrētā grantu shēma „Atbalsts MVU konsultāciju izmantošanai”.

Uz 2006.gada 1.janvāri plānotais publiskā finansējuma apjoms 2.3.2. aktivitātē ir 2,8 miljoni LVL.

Pieteicēji var būt komercsabiedrības ar vismaz 75% privātā kapitāla.

Uz 2006.gada janvāri saņemti 175 pieteikumi no tiem ir 111 atbalstīti projekti. Kopējā atbalstīto projektu summa ir 2,4 miljoni LVL, no tiem publiskais finansējums ir 971 tūkstotis LVL jeb 40% no kopējās projektu summas.

Projektu vērtēšanas vadlīnijās ietvertie ar reģionālo attīstību saistītie kritēriji līdzīgi kā citās LIAA grantu shēmās ir formāli. Nekāda reģionālā diferencācija nepastāv, līdz ar to likumsakarīgs ir projektu skaita un finansējuma sadalījums starp reģioniem, kas lielākais finansējums ir Rīgas reģionā, bet mazākais – Latgales reģionā.

2.3.pasākuma iznākuma rādītāji

Šim pasākumam par iznākuma rādītāju ir izvēlēts universālais rādītājs: atbalstīto uzņēmumu skaits.

VPD šī rādītāja sasniedzamais mērķis ir noteikts 2 000 uzņēmumu līmenī. Savukārt PP, ņemot vērā sagaidāmo vidējo projekta izmēru, šī rādītāja vērtība tika noteikta kā 870 uzņēmumi.

Rādītājs

mazo un vidējo komercsabiedrību (MVK) skaits, kas saņem atbalstu dalībai starptautiskajos gadatirgos un izstādēs
ir saistīts ar pasākuma pirmo aktivitāti – Finanšu atbalsts MVK dalībai starptautiskajos gadatirgos un izstādēs; šī rādītāja vērtība ir noteikta 290 uzņēmumu līmenī.

Savukārt rādītājs

MVK skaits, kas saņem atbalstu ārējo konsultantu pakalpojumiem
ir tieši saistīts ar otro pasākuma aktivitāti – Finanšu atbalsts ārējo konsultantu pakalpojumu piesaistei; rādītāja sasniedzamais mērķis ir 580 uzņēmumi.

Rādītāju nospraustās vērtības ir ļoti optimistiskas un situācija uz 2006.gada 1.janvāri – 15 atbalstīti izstāžu projekti un 110 atbalstīti konsultāciju uzņēmumi liecina, ka rādītāji netiks sasniegti. Lai arī aktivitātei apstiprināto projektu īpatsvars ir tikai 8,8%, iesniegto projektu pieteikumu skaits (28 un 175) liecina, ka interese nav bijusi tik liela, lai sasniegtu sākotnēji nospraustos rādītājus.

Tā kā pasākuma aktivitātes vērstas uz konkrētu pakalpojumu saņemšanas atbalstu, nevis uz atbalsta sistēmas radīšanu vai pilnveidošanu, tās tiek vērtētas kā aktivitātes, kam nav izteikta ilgtermiņa attīstības sekmēšana.

2.4.pasākums „Pieeja finansējumam maziem un vidējiem uzņēmumiem”

Šī pasākuma ietvaros plānotas 4 aktivitātes:

2.4.1. nacionālā programma „Aizdevumi (t.sk.mikrokredīti)”

2.4.2. nacionālā programma „Aizdevumu garantiju sistēmas attīstība”

2.4.3. nacionālā programma „Riska kapitāla finansējums”

2.4.4. grantu shēma „Procentu likmju subsīdijas īpaši atbalstāmajās teritorijās”

No šīm aktivitātēm aktivitātes 2.4.1. NP „Aizdevumi (t.sk.mikrokredīti) un 2.4.3. NP „Riska kapitāla finansējums” un 2.4.4. GS „Procentu likmju subsīdijas īpaši atbalstāmajās teritorijās” tiek vērtētas kā teritoriālas ietekmes aktivitātes, bet 2.4.2. NP „Aizdevumu garantiju sistēmas attīstība” kā nacionāla mēroga aktivitāte.

2.4.1. un 2.4.3. pasākumu īstenošana, kas vērtējami kā ļoti nozīmīgi pasākumi jaunu uzņēmumu veidošanas sekmēšanai vēl nav uzsākti, bet 2.4.4. pasākuma finansējums trūkstošā pieprasījuma dēļ ir pārcelts uz otru ĪAT domāto aktivitāti – 2.2.1.2., par kuru uzņēmējiem ir liela interese, ko apliecināja arī ažiotaža ar 2.kārtas pieteikumiem 2006.gada martā.

2.4.1., 2.4.2. un 2.4.3. nacionālās programmas vērtējamas kā aktivitātes, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību, jo to ietvaros tiek izveidota MVU finanšu atbalsta sistēma, kas arī uzsāk darbību. 2.4.4.aktivitāte būtu vērtējama kā aktivitāte, kam nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana.

2.4.pasākuma iznākuma rādītāji

Līdzīgi kā citi šīs prioritātes pasākumi, arī šis izmanto vispārējo iznākumu rādītāju: atbalstīto uzņēmumu skaits, kura sasniedzamā vērtība šim pasākuma ir noteikta 600 uzņēmumu līmenī.

Pasākuma īstenošanas gaita neliecina, ka rādītājs tiks sasniegts.

2.5. pasākums „Atbalsts valsts pētījumiem”

2.5. pasākuma ietvaros plānotas 2 Izglītības un zinātnes ministrijas aktivitātes, no tām 1 Nacionālā programma un 1 Atklāto projektu konkurss.

2.5.1. aktivitāte. APK „Atbalsts lietišķajiem pētījumiem valsts zinātniskajās institūcijās”

2.5.1.aktivitāte atklātais projektu konkurss „Atbalsts lietišķajiem pētījumiem valsts zinātniskajās institūcijās”

Uz atbalstu var pretendēt tikai valsts zinātniskās iestādes. Projekta ietvaros atbalstāmajām aktivitātēm jāsakrīt ar sekojošiem prioritārajiem virzieniem zinātnē:

- informācijas tehnoloģijas — jaunas sistēmu un programmatūras inženierijas tehnoloģijas, telemātika, multimediju sistēmas un telekomunikācijas;

- organiskā sintēze un biomedicīna — jaunas bioloģiski aktīvo vielu sintēzes tehnoloģijas, gēnu terapija;
- materiālzinātnes — nanomateriāli, jauni materiāli mikroelektronikas, fotonikas un optoelektronikas nozarē, biomateriāli un citi kompozītmateriāli;
- meža zinātnes un koksnes tehnoloģijas — mežu attīstība, koksnes biomasas racionāla izmantošana, koksnes dziļās pārstrādes tehnoloģijas.

Uz 2006.gada 1.janvāri konkursa ietvaros ir iesniegts 91 projekta pieteikums un notiek to vērtēšana. Kopējais projektu pieteikumos pieprasītais finansējums ir 13 miljoni LVL, tas ir 2 reizes vairāk nekā aktivitātes ietvaros plānots, līdz ar to paredzams salīdzinoši liels projektu atbirums.

Lielākā daļa projektu pieteikumu ir no Rīgas reģiona (79 pieteikumi, no tiem 71 no Rīgas) 6 projektu pieteikumi ir no Zemgales reģiona (5 no Jelgavas un 1 no Dobeles rajona), 4 pieteikumi no Kurzemes reģiona (2 no Ventspils, 1 no Ventspils rajona un 1 no Liepājas) un pa vienam no Vidzemes reģiona (Valmiera) un Latgales reģiona (Daugavpils). Projekta pieteikumu sadalījums starp reģioniem ir likumsakarīgi atbilstošs valsts zinātnisko iestāžu izvietojumam Latvijā.

Vadlīnijās iekļautais ar reģionālo attīstību saistītais kritērijs ir: Projekta pieteikuma atbilstība strukturālās politikas horizontālajiem mērķiem, kā piemēram., reģionālās attīstības, dzimuma līdztiesības politikām, u. tml.

2.5.2. aktivitāte. NP „Moderna aprīkojuma un infrastruktūras nodrošināšana valsts pētniecības iestādēs”.

Programmai plānotais un apstiprinātais publiskais finansējums ir 11,221 miljons LVL.

Programmas ietveros paredzēts īstenot 22 projektus, no tiem 14 projektus plānots realizēt Rīgā, 3 – Rīgas rajonā, 2 – Zemgalē, 2 – Kurzemē un 1 – Latgalē. Nacionālajā programmā iekļauto projektu pamatojums saistīts ar zinātnes galveno stratēģisko mērķi – attīstīt Latvijas pētniecības iestāžu konkurētspēju pasaulē – un šī mērķa sasniegšanai noteiktajiem stratēģiskajiem uzdevumiem – radīt vidi un nosacījumus inovatīvai uzņēmējdarbībai, kā arī modernizēt ar pētniecību un attīstību saistīto infrastruktūru. Saskaņā ar programmas vadlīnijās minēto sniegtais atbalsts zinātnes infrastruktūras izveidei ārpus Rīgas esošajās valsts zinātniskajās institūcijās, uz kurām pakāpeniski varētu tikt pārvietoti Rīgā un tās apkārtnē izvietotie akadēmiskās un zinātniskās infrastruktūras elementi un attīstīti jauni universitāšu riska kapitāla fondi, pētniecības uzņēmumi u.c., mazinās Latvijas reģionu attīstības disproporcijas.

2.5.pasākuma iznākuma rādītāji

Vienotajā programmdokumentā tika noteikts viens iznākuma rādītājs: atbalstīto pētījumu skaits, ar mērķi sniegt atbalstu 20 pielietojamās pētniecības projektiem.

Programmas papildinājumā nosprausts augstāks mērķis – 50 atbalstītie pētniecības projekti.

Situācija ar atbalstīto projektu skaitu un pieteikumiem liecina, ka rādītājs ir sasniedzams, pat drīzāk tas tiks pārsniegts.

Tā kā aktivitātes vērstas uz pētījumu un prakses tuvināšanu, uz lietiskās zinātnes atbalstu, tad tās vērtētas, kā aktivitātes kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību.

2.PRIORITĀTE KOPĀ

Uz 2006.g. 1.janvāri 2.prioritātes ietvaros ir plānotais finansējums aktivitāšu īstenošanai ir 146'550'567 LVL, no tā aktivitātēm ar teritoriālu darbības rezultātu plānotais finansējums veido 136'265'826 LVL jeb 93,0% no kopējā prioritātei. Izvērtēšanas gaitā ir analizēta informācija par teritoriālajām aktivitātēm, kuru kopējais finansējums ir 55'618'249 LVL. Tas ir 40,8% no plānotā teritoriālo aktivitāšu finansējuma jeb 38,0% no kopējā prioritātes plānotā finansējuma.

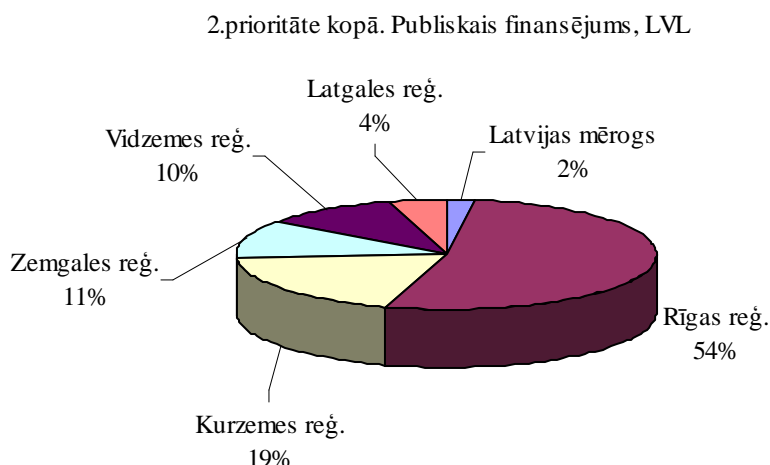
VPD 2.prioritātes finansējuma sadalījumā ir visvairāk izteiktā Rīgas reģiona dominante – 54% finansējuma projektiem Rīgas reģionā. Šāds situācija ir likumsakarīga, jo saistīta ar uzņēmumu skaitu un ekonomiskās attīstības līmeni teritorijās un arī to, ka vadlīnijās nepastāv ar reģionālo attīstību saistītu kritēriju, bet Īpaši atbalstāmo reģionu programmas finansējums šajā apjomā veido apmēram 4%.

4.2.4.tabula. Apstiprināto 2.prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

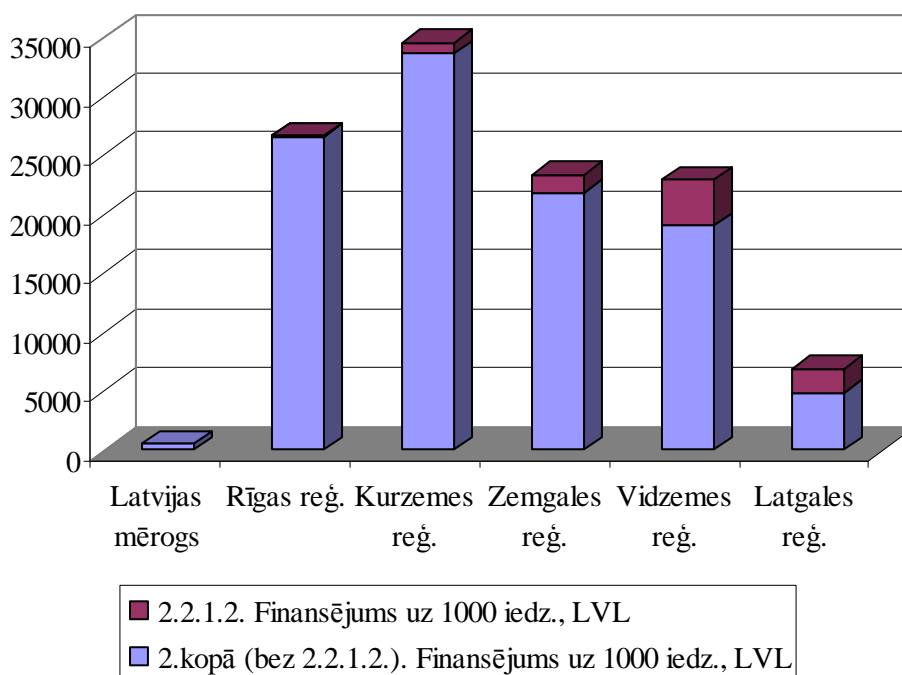
	Publiskais finansējums kopā, LVL	Publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem, LVL
Latvijas mērogs	1 164 347	505
Rīgas reģions	29 283 139	26 673
Kurzemes reģions	10 749 172	34 600
Zemgales reģions	6 302 563	21 872
Vidzemes reģions	5 627 414	22 929
Latgales reģions	2 491 615	6 839
<i>Latvija</i>	<i>55 618 250</i>	<i>24 114</i>

2.prioritātē kopumā finansējums uz 1000 iedzīvotājiem lielākais ir Kurzemes reģionā (34600 LVL), bet mazākais Latgales reģionā (6839LVL). Ekonomiski vājākais reģions ir piesaistījis gan absolūti, gan relatīvi mazāko finansējumu.

4.2.3.attēls. 2.prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

4.2.4.attēls. 2.prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējums uz 1000 iedzīvotājiem reģionos, atsevišķi izdalot finansējumu īpaši atbalstāmajām teritorijām

4.2.4.attēlā redzamā situācija, liecina, ka Īpaši atbalstāmo teritoriju aktivitātei ir lielāka nozīme situācijas izlīdzināšanai reģionu iekšienē, ne tik liela, lai izlīdzinātu situāciju starp reģioniem. Veiksmīgi programma ir izmantota Vidzemes reģionā, tādā veidā pietuvinot apgūtā finansējuma rādītāju Zemgales reģiona rādītājam, bet Latgales reģiona efektivitāte ĪAT programmā nav bijusi tika augsta kā Vidzemes reģionā.

Lai sekmētu projektu sagatavošanu ne tikai Rīgā un tās apkārtnē, bet arī citos reģionos, LIAA ir organizējusi dažādus informatīvus seminārus dažādās Latvijas vietās. Aktivitāte un interese ārpus Rīgas nav bijusi pietiekoši liela. Arī tehniskās palīdzības ietvaros

Latgales reģionam piedāvātā konsultantu palīdzība 9 projektu pieteikumu sagatavošanā neguva gaidīto atbalstu. Iespējams, ka pozitīvs risinājums varētu būt LIAA pārstāvniecību darbība arī ārpus Rīgas.

2.prioritātes aktivitāšu saturiska analīze liecina, ka aktivitātes ir vērstas uz uzņēmēju atbalstīšanu, bet ne uz labvēlīgas uzņēmējdarbības vides attīstību, kas svarīga tieši teritorijās ārpus Rīgas. Trūkst aktivitāšu, kas saistītas ar uzņēmējdarbības atbalsta centru, biznesa inkubatoru, tehnoloģisko centru u.tml. institūciju izveidi ārpus Rīgas. Esošais atbalsts vairāk veicinās uzņēmumu noslāņošanos, bet ne jaunu radīšanu.

Aktivitāšu grupējums pēc tā vai tās izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību, vai arī tām nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana, liecina (4.6.PIELIKUMA 2.tabula), ka 47% 2.prioritātes finansējuma paredzēts aktivitātēm, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību, bet 53% - aktivitātēm, kam nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana.

4.3. 3.PRIORITĀTE

3.prioritātes „**Cilvēkresursu attīstība un nodarbinātības veicināšana**” ietvaros plānoti un tiek īstenoti trīs pasākumi:

- 3.1.pasākums. Nodarbinātības veicināšana.
- 3.2.pasākums. Izglītības un tālākizglītības attīstība.
- 3.3.pasākums. Sociālās atstumtības mazināšana.

Kopējais prioritātei plānotais publiskais finansējums bija 174'891'542 EUR (122'913'776 LVL), no tiem 132'745'000 EUR (93'293'186 LVL) ir Eiropas Sociālā fonda finansējums un 42'146'542 EUR (29'620'590 LVL) ir Latvijas publiskais finansējums. Saskaņā ar Finanšu ministrijas informāciju plānotais publiskais finansējums uz 2006.gada 1.janvāri ir 119'707'004 LVL.

3.prioritātes īstenošanas vadībā iesaistītās institūcijas uzskaitītas 4.3.1.tabulā.

4.3.1.tabula. VPD 3.prioritātes īstenošanas vadībā iesaistītās institūcijas

Vadošā iestāde	1.līmeņa starpniekinstitūcija	2.līmeņa starpniekinstitūcija	Grantu shēmas apsaimniekotājs
FM	LM, IZM, EM	NVA, PIAA	LIAA, SIF, SPP

Dati par 3.prioritātes katru aktivitāti doti 4.3.PIELIKUMĀ.

3.1.pasākums. Nodarbinātības veicināšana

3.1.pasākuma ietvaros plānotas 9 aktivitātes (apakšaktivitātes), no tām 4 Labklājības ministrijas Nacionālās programmas, 2 Atklāto projektu konkursi un 3 Grantu shēmas.

3.1.1.aktivitāte. GS “Nodarbināto pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas veicināšana”

Grantu shēmas apsaimniekotājs ir LIAA, 2SI - CFLA un 1SI – Ekonomikas ministrija. Uz 2006.gada 1.janvāri aktivitātei plānotais publiskais finansējums ir 10 miljoni LVL.

Finansējuma saņēmējs var būt komercsabiedrība, kur vismaz 75% ir privāta kapitāla. Ar reģionālo attīstību saistītais vērtēšanas kritērijs vadlīnijās ir formāls. Līdzīgi kā citās LIAA apsaimniekotajās grantu shēmās pie Kvalitātes un specifiskie kritērijiem minēts 1 kritērijs - Projekta pieteikuma atbilstība Eiropas Savienības politikām: (1.3.) Projekta pieteikums atbilst strukturālās politikas horizontālajiem mērķiem: projektam ir pozitīva ietekme uz reģiona attīstību. ES mērogā tā ir visa Latvija.

Atbalsta intensitātes diferencācija paredzēta saistībā ar komercsabiedrības lielumu (lielajām lielāks paša līdzfinansējums nekā mazajām un vidējām komercsabiedrībām), kā arī saistībā ar apmācību raksturu (vispārējām apmācībām paša finansējums mazāks nekā speciālām apmācībām).

Grantu shēmas konkursā bija iesniegti 39 projektu pieteikumi un rezultātā ir apstiprināti 23 projekti, kuru kopējais finansējums ir 284 tūkstoši LVL, kas veido tikai 2,8% no plānotā finansējuma. Paredzēts, ka daļa plānotā finansējuma ar grozījumiem VPD tiks pārcelta uz citām aktivitātēm.

Lielākā daļa projektu (17) ir no Rīgas reģiona un tieši no Rīgas (16), 3 projekti ir no Zemgales reģiona, 2 no Vidzemes reģiona, bet ne no Kurzemes reģiona, ne no Latgales reģiona atbalstīts nav neviens projekts. No Kurzemes reģiona nebija arī neviena pieteikuma, bet no Latgales reģiona bija viens pieteikums.

79% publiskā finansējuma ir Rīgas reģionā, arī, rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem augstākais finansējums ir Rīgas reģionā (205 LVL).

Šāda Rīgas reģiona dominante ir likumsakarīga, jo Rīgas reģionā atrodas 70% no visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem Latvijā (skat 1. PIELIKUMU).

Kopējā atbalstīto projektu summa ir 501 tūkstotis LVL, caurmērā uz 100 publiskā finansējuma latiem projektos ir ieguldīti 76 privātā finansējuma LVL. Augstākais privātā finansējuma īpatsvars ir Zemgales reģionā.

Aktuālākais jautājums saistība ar šo aktivitāti ir, kāpēc ir tik zema projektu pieteicēju interese.

3.1.2.1. aktivitāte. NP „Bezdarbnieku pārkvalifikācija un tālākizglītība”.

Šī Labklājības ministrijas Nacionālā programma vērtējama kā nacionāla mēroga aktivitāte. Tās ietvaros tiek īstenoti 3 projekti, tai skaitā viens iepriekšējais aktivitātes 3.3.1.2. projekts. Plānotais publiskais finansējums ir 7,859 miljoni LVL.

3.1.2.2. aktivitāte. APK „Darba prakšu vietu nodrošināšana jauniešiem bezdarbniekiem”

3.1.2.2. Atklāto projektu konkursa 2SI ir NVA, 1SI – Labklājības ministrija. Uz 2006.gada 1.janvāri plānotais publiskā finansējuma apjoms šai aktivitātei ir 6,987 miljoni LVL. Vienas konkursa kārtas rezultātā jau apstiprināti un tiek īstenoti 27 projekti un 2005.gada ceturksnī izsludinātajā konkursā saņemti jauni 122 projektu pieteikumi, kuru vērtēšana šinī izvērtēšanas periodā vēl turpinās.

Projekta pieteikuma pieteicējs var būt jebkāda juridiska persona - valsts institūcija; pašvaldību institūcija; nevalstiska organizācija; sociālie partneri vai komercsabiedrības, kas atbilst vadlīnijās noteiktajām prasībām.

Vadlīnijās iekļautie ar reģionālo attīstību saistītie kritēriji - Projekta pieteikuma atbilstība strukturālās politikas horizontālajiem mērķiem: Projekta īstenošana veicina dzimumu līdztiesības īstenošanu, reģionālo attīstību un sekmē informācijas sabiedrības veidošanos (tiek novērsti pastāvošie šķēršļi, uzlabota situācija vai radīts pozitīvs efekts noteiktā horizontālās politikas īstenošanas jomā), vērtējams kā formāls, jo reģionāla attīstība netiek izdalīta atsevišķi. Taču kritērijs - Projekta īstenošana veicina reģiona (rajona, pagasta)

specifisko vajadzību un problēmu risināšanu – jau ir konkrētāks attiecībā uz reģionālo attīstību.

Pirmajā konkursā tika iesniegti 95 projektu pieteikumi, no tiem 27 apstiprināti. Apstiprināto projektu īpatsvars 28% vērtējams kā zems. Projektu pieteikumi neatbilda administratīvajiem un kvalitātes vērtēšanas kritērijiem. Visvairāk pieteikumu bija no Vidzemes reģiona (24), vismazāk no Rīgas reģiona (12). No Rīgas reģiona 50% pieteikumu guvuši atbalstu, no Latgales reģiona – 47%, bet no Zemgales reģiona tikai 11% jeb 2 projekti no 19 iesniegtajiem. Apstiprināto projektu kopējais publiskais finansējums ir 2,501 miljoni LVL, tas ir 25,8% no aktuālā plāna. Lielākais apstiprināto projektu skaits ir Latgales reģionā. Lielākais publiskā finansējuma apjoms ir Rīgas reģiona (27,3%), mazākais Kurzemes reģionā – 7,8%, bet rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, lielākais finansējums ir Vidzemes reģionā, mazākais Rīgas reģionā un Kurzemes reģionā.

Jaunajā izsludinātajā konkursā ir iesniegti 122 projektu pieteikumi. Visvairāk pieteikumu ir no Latgales reģiona (34).

3.1.2.3. aktivitāte. NP „Bezdarbnieku un darba meklētāju konkurētspējas paaugstināšana”

Šī Labklājības ministrijas Nacionālā programma vērtējama kā nacionāla mēroga aktivitāte. Tās īstenošanai plānots 8,859 miljoni LVL publiskais finansējums.

3.1.3. aktivitāte. GS „Apmācības un konsultācijas komercdarbības un pašnodarbinātības uzsācējiem”

Sākotnēji Grantu shēmas apsaimniekotājs bija paredzēta LIAA, bet saskaņā ar izmaiņām - Latvijas Hipotēku un Zemes banka. Aktivitātes īstenošana vēl nav sākusies, tai plānotais publiskais finansējums ir 6,419 miljoni LVL.

3.1.4. aktivitāte. NP „Atbalsts kapacitātes stiprināšanai par darba tirgus un dzimumu līdztiesības politikas ieviešanu atbildīgajās institūcijās, informācijas izplatīšanai un izpratnes paaugstināšanai”.

Labklājības ministrijas Nacionālā programma vērtējama kā nacionāla mēroga aktivitāte. Tai plānotais publiskais finansējums ir 7,245 miljoni LVL.

3.1.5.1. aktivitāte. NP „Darba tirgus pētījumi” nacionāla mēroga aktivitāte.

Labklājības ministrijas Nacionālajai programmai plānotais publiskais finansējums ir 3,081 miljoni LVL. Tā vērtējama kā nacionāla mēroga aktivitāte.

3.1.5.2.aktivitāte. APK „Atbalsts darba tirgus pētījumu veikšanai”.

APK “Atbalsts darba tirgus pētījumu veikšanai” 2SI ir NVA, 1SI – Labklājības ministrija. Uz 2006.gada 1.janvāri aktivitātes īstenošanai plānoti 978 tūkstoši LVL. Pirmajā konkursa

izsludināšanas reizē iesniegti 15 projektu pieteikumi no kuriem trešā daļa, t.i. 5 projekti guva atbalstu, starp tiem 2 ir visas Latvijas mēroga projekti, 2 no Rīgas reģiona un 1 no Kurzemes reģiona. Neviens pieteikums nebija no Zemgales reģiona. Lielākais finansējuma apjoms ir Kurzemes reģiona projektam.

Apstiprināto projektu kopējais publiskais finansējums veido 12,5% no plānotā jeb 122 tūkstošus LVL.

Jaunajā konkursa pieteikumā ir iesniegti 26 projektu pieteikumi. Pārstāvēti ir visi reģioni. Visvairāk pieteikumu ir no Rīgas reģiona. Lai arī ir vadlīnijās paredzētais pieteicēju loks ir plašs - projekta pieteicējs var būt valsts pārvaldes iestāde, pašvaldība, pašvaldības iestāde, LR reģistrēta juridiska persona vai individuāls komersants, Rīgas lielā aktivitāte skaidrojama ar to, ka šajā reģionā koncentrēta lielākā daļa augstskolu un pētniecības institūciju.

Ar reģionālo attīstību saistītais vērtēšanas kritērijs - Projekta pieteikuma atbilstība strukturālās politikas horizontālajiem mērķiem: Projekta īstenošana veicinās reģionālo attīstību - vērtējams kā salīdzinoši formāls.

3.1.5.3.aktivitāte. GS „Pētījumu veikšana par sociāli atstumto grupu iespējām darba tirgū”.

Grantu shēmas apsaimniekotājs ir SIF, 2SI – NVA, 1SI – LM.

Uz 2006.gada 1.janvāri plānotais publiskais finansējums aktivitātei ir 699 tūkstoši LVL, apstiprināti projekti, kuru kopējais publiskais finansējums veido 42,1% no plānotā jeb 294 tūkstošus LVL.

Projekta pieteicējs var būt valsts pārvaldes iestāde, pašvaldība, pašvaldības iestāde, LR reģistrēta juridiska persona vai individuāls komersants.

Pavisam tika iesniegti 22 projektu pieteikumi, no kuriem 13 ir nacionāla mēroga. Starp 16 apstiprinātajiem projektiem 9 ir nacionāla mēroga. Pa 2 projektiem ir no Rīgas, Kurzemes un Vidzemes reģiona, 1 – no Latgales reģiona, bet no Zemgales reģiona, kur iesniegts 1 pieteikums, nav neviena apstiprināta projekta. Attiecīgi 63,5% finansējuma ir Latvijas mēroga projektiem, Rīgas reģionam 12,6%, Vidzemes, Kurzemes un Latgales reģioniem zem 10%.

Ar reģionālo attīstību saistīti ir divi kvalitātes vērtēšanas kritēriji par projekta nozīmīgumu:

Cik nozīmīgs ir projekts valsts vai reģiona/u īpašo vajadzību un problēmu risināšanai;
Vai projekta pieteikums atbilst strukturālās politikas horizontālajiem mērķiem (t.sk. reģionālajai attīstībai).

Ņemot vērā ka nevienā no kritērijiem reģiona vai reģionālā attīstība nav izdalīta atsevišķi, tie vērtējami, kā salīdzinoši formāli. Pie tam tas tiek vērtēts, tikai no pieteicēja paustā, bet ne salīdzināts ar reģionu attīstības dokumentiem, vai pieprasīti reģionu institūciju atzinumi.

3.1.pasākums kopā

3.1.pasākuma teritoriālo aktivitāšu ietvaros lielākais finansējuma apjoms piesaistīts Rīgas reģionam, mazākais – Kurzemes reģionam. Relatīvais finansējums (uz 1000 iedzīvotājiem) lielākais ir Vidzemes reģionā (1982 LVL), tad seko Latgales reģions (1520 LVL) un Zemgales reģions (1417 LVL).

Pozitīvi, ka reģioniem (Latgales, Zemgales reģions), kur nodarbinātības problēmas ir visaktuālākās, ir izdevies piesaistīt arī salīdzinoši lielāku finansējumu, nekā reģionos, kur nodarbinātības problēma mazāk jūtama. Iespējams, zināma loma te ir NVA rajonu nodaļu darbībai un NVA ESF pārstāvniecību darbībai reģionos.

4.3.2.tabula. Apstiprināto 3.1.pasākuma teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

	Publiskais finansējums kopā, LVL	Publiskā finansējuma īpatsvars reģionā, %	Publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem, LVL
Latvijas mērogs	546 579	17,07	237
Rīgas reģions	970 698	30,32	884
Kurzemes reģions	235 060	7,34	757
Zemgales reģions	408 303	12,76	1417
Vidzemes reģions	486 481	15,20	1982
Latgales reģions	553 948	17,31	1520
<i>Latvija</i>	<i>3 201 069</i>	<i>100,00</i>	<i>1388</i>

VPD kā 3.1.pasākumā kā izpildes rādītāji ir plānots sekojošais:

- Atbalstu saņēmušo cilvēku skaits (27 000)
- Kapacitātes palielināšanas pasākumu atbalstīto institūciju skaits (100)
- Atbalstīto projektu skaits (1100)

Ņemot vērā situāciju uz 2006.gada 1.janvāri, paredzams, ka VPD noteiktie iznākuma rādītāju attiecībā uz atbalstīto projektu skaitu būs problemātiski sasniegti. Atbalstīto institūciju skaits ir sasniedzams. Saskaņā ar NVA 3.ceturkņa ziņojumu plānotais atbalstīto personu skaits pēc projektu pieteikumiem visā pasākumā kopā ir 134 912, kas ievērojami pārsniedz plānoto, te gan jāņem vērā, ka viena persona atbalstu var gūt vairākkārt, bet tik un tā starpība starp plānoto un īstenoto ir ievērojama.

Papildus VPD izvirzītajiem iznākuma rādītājiem, PP 3.1.pasākumam izvirza 4 rādītājus:

Personu skaits, kuras saņem atbalstu (27000);

Kapacitātes stiprināšanas pasākumu ietvaros atbalstīto institūciju skaits (100);

Atbalstīto projektu skaits (1 100 (tikai LM));

Atbalstīto projektu skaits (300 (tikai EM)).

Attiecībā uz PP 3. un 4.rādītāju situācijas īstenošana liecina, ka rādītāji visticamāk netiks sasniegti.

3.1.pasākuma ietvaros aktivitātes 3.1.1., 3.1.2.1., 3.1.2.2., 3.1.2.3. un 3.1.3., tiek vērtētas kā aktivitātes kam nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana, jo šīs aktivitātes saistītas ar ieguldījumiem cilvēkresursos tieši. No reģionu attīstības viedokļa pastāv risks, ka šie resursi ir mobili un, sasniedzot noteiktu profesionalitātes līmeni, var aizplūst uz vairāk attīstītām teritorijām. Aktivitātes 3.1.4., 3.1.5.1., 3.1.5.2. un 3.1.5.3. tiek vērtētas kā aktivitātes, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību, jo saistītas ar sistēmas attīstību.

3.2.pasākums. Izglītības un tālākizglītības attīstība

3.2. pasākuma ietvaros plānotas 14 aktivitātes: 7 Izglītības un zinātnes ministrijas Nacionālās programmas un 7 Atklātie projektu konkursi.

3.2.1.aktivitāte. APK „Izglītības programmu uzlabošana sākotnējā profesionālajā izglītībā ekonomikai svarīgās nozarēs”

PIAA administrētajam Atklātajam projektu konkursam plānotais publiskais finansējums ir 6,65 miljoni LVL, līdz 2006.gada 1.janvārim ir apstiprināti un tiek īstenoti projekti par 3,430 miljoniem LVL jeb par 51,6% no plānotā. Izvērtēšanas laikā aktivitātes ietvaros izsludināts jauns konkurss.

Projekta pieteicējs var būt valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestādes, kas reģistrētas LR izglītības iestāžu reģistrā.

Ar reģionālo attīstību saistītais kritērijs starp kvalitātes vērtēšanas kritērijiem uzskatāms par formālu (projekta pieteikuma atbilstība strukturālās politikas horizontālajiem mērķiem (t.sk. reģionālajai attīstībai)).

Līdz 2006.gada 1.janvārim šajā aktivitātē iesniegts 71 projekta pieteikums un 51 guvis atbalstu. Visvairāk atbalstīto projektu ir no Rīgas reģiona (16) un tieši no Rīgas (14), tad seko Latgales reģions (11) un Vidzemes reģions (10). Nedaudz mazāk projektu ir Zemgales reģionā (6) un Kurzemes reģionā (5), bet 3 ir visas Latvijas mēroga projekti. Lielākais finansējuma apjoms ir Rīgas reģionā (25%) un Vidzemes reģionā (25%), mazākais Kurzemes reģionā (10%). Rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, lielākais publiskais finansējums ir Vidzemes reģionā. Lai arī Rīgas reģionā darbojas 47 no 111 Latvijas profesionālajām izglītības iestādēm, reģiona pārsvars pēc projektu skaita un finansējuma nav tik izrteikts.

Šīs aktivitātes īstenošana ļoti aktuāla ir visos plānošanas reģionos.

3.2.2. aktivitāte. NP „Mācību kvalitātes uzlabošana dabaszinātņu, matemātikas un tehnoloģiju priekšmetos vidējā izglītībā”.

Izglītības un zinātnes ministrijas nacionālā programma vērtējama kā nacionāla mēroga aktivitāte. Tai plānotais publiskais finansējums ir 5,928 miljoni LVL.

3.2.3.1. aktivitāte. NP „Atbalsts doktorantūras programmu īstenošanai un pēcdoktorantūras pētījumiem”.

Latvijā 11 augstskolas 2005./2006.mācību gadā piedāvā akreditētas doktora programmas. Šīs augstskolas ir: Latvijas Universitāte, Latvijas Lauksaimniecības Universitāte, Daugavpils Universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte, Rīgas Stradiņa universitāte, Latvijas Kultūras akadēmija, Latvijas Mākslas akadēmija, Latvijas Policijas akadēmija, Latvijas

sporta pedagogijas akadēmija, Jāzepa Vītoliņa Latvijas Mūzikas akadēmija. Tikai 2 no šīm augstskolām atrodas ārpus Rīgas.

Tāpēc šī izglītības un zinātnes ministrijas nacionālā programma tiek vērtēta kā nacionāla mēroga aktivitāte. Tai plānotais publiskais finansējums ir 7,869 miljoni LVL.

3.2.3.2. aktivitāte. APK „Studiju programmu īstenošana un studiju procesa kvalitātes uzlabošana dabaszinātņu un tehnoloģiju ietilpīgās nozarēs” .

PIAA administrētajam Atklātajam projektu konkursam sākotnēji bija plānots 5,740 miljoni LVL publiskais finansējums, bet dēļ salīdzinoši augstās aktivitātes tas ir palielināts un uz 2006.gada 1.janvāri aktuālais plāns ir 9,747 miljoni LVL un ir izsludināts jauns atklātais konkurss.

Uz šo periodu ir apstiprināti un tiek īstenoti projekti, kuros publiskā finansējuma apjoms ir 5,282 miljoni LVL jeb 54,2% no aktuālā plāna.

Pirmajā kārtā tika iesniegti 73 pieteikumi, no tiem 33 guva atbalstu. Izteikti aktīvākie ir Rīgas reģions (56 pieteikumi, 24 atbalstīti projekti), kam ir arī loģisks skaidrojums, jo lielākā daļa Latvijas augstskolu, kā arī tieši tās augstskolas, kas piedāvā studiju programmas dabaszinātņu un tehnoloģiju ietilpīgās nozarēs atrodas Rīgā. Sevišķi aktīva šajā aktivitātē ir bijusi Rīgas tehniskā universitāte.

3.2.4.1.aktivitāte. NP „Mūžizglītības stratēģijas izstrāde un ieviešana”.

Izglītības un zinātnes ministrijas Nacionālai programmai plānotais publiskais finansējums ir 665 tūkstoši LVL. Par šo summu tiek īstenoti 7 projekti – 1 Latvijas mēroga (saņēmējs LPIA) un 6 reģionāli, 1 Rīgas domei, un pa 1 katrai plānošanas reģionu attīstības aģentūrai. Visiem reģionālajiem projektiem ir piešķirts vienāds finansējums.

Šāda pieeja ir saskaņā ar reģionālās politikas mērķiem:

- Līdzvērtīgu dzīves, darba un vides apstākļu nodrošināšana valsts iedzīvotājiem visā Latvijā, lai sekmētu līdzsvarotu valsts teritorijas, reģionu un to daļu attīstību.
- Līdzvērtīgu uzņēmējdarbības priekšnoteikumu radīšana visā Latvijā, lai sekmētu līdzsvarotu valsts teritorijas, reģionu un to daļu attīstību¹⁵.

Šī aktivitāte pēc būtības ir cieši saistīta ar 3.2.4.2. aktivitāti APK „Tālākizglītības iespēju paplašināšana ekonomikai svarīgās nozarēs”. APK projektiem būtu jāizriet no šajā NP sagatavotajām startēģijām. Diemžēl aktivitātes notiek paralēli. Nākošajā periodā līdzīgu 3.2.4.2. aktivitāšu atbalstam jāņem vērā (paredzot kritērijus vadlīnijās) aktivitātē 3.2.4.1. sagatavotās stratēģijas.

¹⁵ Reģionālās politikas pamatnostādnes, 2004

3.2.4.2. aktivitāte. APK „Tālākizglītības iespēju paplašināšana ekonomikai svarīgās nozarēs”.

PIAA administrētajam Atklātajam projektu konkursam plānots 1,862 miljonu LVL publiskais finansējums. Projektu var iesniegt izglītības iestādes, izglītības atbalsta iestādes, valsts un pašvaldības iestādes, nevalstiskās organizācijas, sociālo partneru organizācijas un profesionālās asociācijas.

Uz 2006.gada 1.janvāri vēl notiek iesniegto projektu pieteikumu vērtēšana. Pavisam iesniegti 111 projektu pieteikumi. Izteikts līderis ir Rīgas reģions (49 projekti, no tiem 46 Rīgā). 15 iesniegtie projekti ir visas Latvijas mēroga. Mazākais projektu skaits ir no Latgales reģiona (6).

Šī aktivitāte pēc būtības ir cieši saistīta ar 3.2.4.1. aktivitāti NP „Mūžizglītības stratēģijas izstrāde un ieviešana”. APK projektiem būtu jāizriet no NP sagatavotajām startēģijām. Diemžēl aktivitātes notiek paralēli, līdz ar to samazinot APK efektivitāti attiecībā uz reģionālo attīstību. Nākošajā periodā aktivitāšu atbalstam, kas līdzīgas 3.2.4.2. aktivitātei, jāņem vērā aktivitātē 3.2.4.1. sagatavotās stratēģijas, paredzot atbilstošus kritērijus vadlīnijās.

3.2.5.aktivtāte. APK „Atbalsts akadēmiskā personāla un pedagogu tālākizglītībai”

Sākotnēji plānotā 1 aktivitāte ir sadalīta 3 apakšaktivitātēs:

3.2.5.1. „Pedagogu tālākizglītības metodiskā tīkla un nodrošinājuma izveide”;

3.2.5.2. „Atbalsts akadēmiskā personāla un profesionālās izglītības pedagogu tehnoloģiskai praksei uzņēmumos, skolotāju un akadēmiskā personāla pedagoģisko, profesionālo, tehnoloģisko un informācijas tehnoloģiju kompetenču paaugstināšanai”;

3.2.5.3. „Latviešu valodas apguve”.

Uz 2006.gada 1.janvāri ir notikusi projektu pieteikumu pieņemšana 3.2.5.2.aktivitātē. Projekta pieteikumu var iesniegt izglītības iestādes, izglītības atbalsta iestādes un profesionālās asociācijas. Pieļaujamā projekta summa ir no 2500 līdz 50000 LVL.

Pavisam iesniegti 174 projektu pieteikumi. 24 no iesniegtajiem projektu pieteikumiem ir Latvijas mēroga. Līdzīgi kā citās izglītības aktivitātēs izteikts projektu pārsvars ir Rīgas reģionā, kas skaidrojams ar augstskolu izvietojumu Latvijā.

3.2.6.1. aktivitāte. NP „Vienotas metodikas izstrāde profesionālās izglītības kvalitātes paaugstināšanai un sociālo partneru iesaistei un izglītošanai”.

Izglītības un zinātnes ministrijas Nacionālā programma, kam plānots 532 tūkstoši LVL, ir nacionāla mēroga aktivitāte.

3.2.6.2. aktivitāte. APK „Profesijas standartu un kvalifikācijas eksāmenu satura izstrāde”.

Neskatoties uz to, ka aktivitāte ir atklāts projektu konkurss, pēc satura tā ir vērtējama kā nacionāla mēroga aktivitāte. Šai aktivitātei ir plānots 532 tūkstošu LVL publiskais finansējums.

3.2.6.3. aktivitāte. APK „Atbalsts mācību prakses īstenošanai profesionālās izglītības un augstākās izglītības studentiem”.

Atklātā projektu konkursa 1SI ir IZM, 2SIA ir PIAA. Sākotnēji aktivitātei bija plānoti 8,715 miljoni LVL, bet tā kā pieprasījums bija ievērojami mazāks, VPD īstenošanas gaitā plāns samazināts un uz 2006.gada 1.janvāri plānotais publiskais finansējums 3.2.6.3. aktivitātei ir 2,909 miljoni LVL.

Projekta pieteicējs var būt izglītības iestāde, kas īsteno akreditētas arodizglītības, profesionālās vidējās izglītības, profesionālās tālākizglītības vai profesionālās augstākās izglītības programmas. Projekta attiecināmo izmaksu summa ir no 2000 līdz 25000 LVL.

Konkursa ietvaros līdz izvērtēšanas periodam tika iesniegti 128 projektu pieteikumi, no kuriem 89 jeb 70% atbalstīti. 17 pieteikumi ir Latvijas mēroga. Lielākais pieteikumu skaits ir no Rīgas reģiona (58), savukārt mazākais no Vidzemes (5). Rīgas reģionā ir atbalstīti 38 projekti, Zemgales reģionā 16, Latgales reģionā – 13, Kurzemes reģionā – 8, Vidzemes reģionā – 1. Lielākais piešķirums uz 1000 iedzīvotājiem ir Zemgales reģionā, mazākais Vidzemes reģionā.

Atbalstīto projektu finansējums 719 tūkstoši LVL veido 24,7% no aktuālā plāna.

3.2.7.1. aktivitāte. NP „Atbalsts profesionālās orientācijas un karjeras izglītības ieviešanai izglītības sistēmā”.

Izglītības un zinātnes ministrijas Nacionālā programma ir nacionāla mēroga aktivitāte. Tai plānots 1,064 miljoni LVL finansējums.

3.2.7.2.aktivtāte. APK „Profesionālās orientācijas un konsultēšanas pasākumi izglītības iestādēs”.

Atklātā projektu konkursa 1SI ir IZM, 2SI – PIAA. Uz 2006.gada 1.janvāri aktivitātei plānoti 1,064 miljoni LVL.

Šī aktivitātes ietvaros projektu var pieteikt izglītības iestādes, izglītības atbalsta iestādes, valsts un pašvaldību iestādes un profesionālās asociācijas.

Projekta pieteikuma atbilstība strukturālās politikas horizontālajiem mērķiem (dzimumu līdztiesības veicināšanai, reģionālajai attīstībai, informācijas sabiedrības veicināšanai) ir reģionālais kritērijs, kurš vērtējams kā formāls.

Projektam pieejamais finansējums ir no 2-10 tūkstoši LVL.

1.kārtā tika iesniegti 117 projektu pieteikumi, no tiem atbalstu guva 72. Lielākais pieteikumu skaits bija no Rīgas reģiona – 42, no pārējiem reģioniem bija samērā līdzīgs pieteikumu skaits (no 12-19), bez tam arī 12 Latvijas mēroga projektu pieteikumi. Salīdzinājumā ar līdzīgo pieteikto skaitu atbalstīto skaits pa reģioniem ir atšķirīgs. Tā Vidzemes reģionā no 19 pieteikumiem atbalstīti 8, bet Zemgales reģionā – no 12 pieteikumiem - atbalstīti 12.

Lielākā finansējuma daļa ir Rīgas reģionam (38%), mazākā – Latgales reģionam (8%).

Uz 2006.gada 1.janvāri uzsākta arī jauna konkursa kārtā, tās ietvaros saņemti 131 pieteikumi un notiek to vērtēšana. Arī jaunajā kārtā visvairāk pieteikumu ir no Rīgas reģiona (46), bet no pārējiem reģioniem salīdzinoši līdzīgs projektu skaits (11-21).

3.2.pasākums kopā

4.3.3.tabula. Apstiprināto 3.2.pasākuma teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

	Publiskais finansējums kopā, LVL	Publiskā finansējuma īpatsvars reģionā, %	Publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem, LVL
Latvijas mērogs	858 714	8,2	372
Rīgas reģions	5 203 364	49,5	4740
Kurzemes reģions	572 062	5,4	1841
Zemgales reģions	1 692 069	16,1	5872
Vidzemes reģions	1 181 280	11,2	4813
Latgales reģions	1 014 610	9,6	2785
<i>Latvija</i>	<i>10 522 099</i>	<i>100,0</i>	<i>4562</i>

3.2.pasākuma ietvaros teritoriālajās aktivitātēs gandrīz puse publiskā finansējuma aiziet uz Rīgas reģionu. Nākošais lielākais finansējuma apjoms ir Zemgales reģionam – 16,1%. Šo reģionu zināmā dominante skaidrojama ar lielāko valsts augstskolu izvietojumu – šajos reģionos dominējošās ir valsts nozīmes augstskolas. Relatīvā finansējuma salīdzinājums liecina, ka lielākais finansējums ir Zemgales reģionam, bet mazākais – Kurzemes reģionam. Salīdzinoši zems finansējums ir arī Latgales reģionā, neskatoties uz to, ka reģions pēc izglītības iestāžu skaita ir otrs aiz Rīgas. Šajā pasākuma projektu sadalījumā ievērojama loma ir tādām projektu pieteicēju profesionalitātei un arī aktivitātei. Projektu piesaistes apjoms ir atkarīgs no tā vai pašvaldībās un izglītība iestādēs ir aktīvi projektu cilvēki. Ejot cauri projektu sarakstiem aktivitātēs, var konstatēt, ka viena iestāde (ne tikai lielās augstskolas) iesniedz vairākus pieteikumus vienas vai vairāku aktivitāšu ietvaros. Var secināt, ka zināma nozīme ir pieredzei projektu piesaistē.

Vajadzētu ņemt vērā, ka vairākās aktivitātēs iespējama salīdzinoši pavisam nelielu projektu piesaiste un tiem pieteikšanās procesu vajadzētu maksimāli vienkāršot.

Saskaņā ar VPD aktuālo versiju kā 3.2.pasākuma izpildes rādītāji ir plānots sekojošais:

- Atbalstu saņēmušo cilvēku skaits (58900);
- Apmācīto pedagogu un akadēmisko darbinieku skaits (14500);
- Atbalstīto institūciju skaits (150);
- Partnerības un attīstības projektu skaits (650);

- Mācību programmu attīstības projektu skaits (250).

Uz 2006.gada 1.janvāri aktivitātēs, kas novērtētas kā teritoriālās aktivitātes pavisam ir apstiprināti 252 projekti, bet vēl ir ievērojams skaits projektu nacionāla mēroga aktivitātēs, kā arī daļa finansējuma vēl nav apstiprināti projekti.

Papildus VPD izvirzītajiem iznākuma rādītājiem, PP 3.2.pasākumam izvirza 9 specifiskus iznākuma rādītājus:

- Projektu skaits, kuros izstrādātas un uzsāktas īstenojot studiju programmas (plānots 120 – apstiprinātas 51)
- Projektu skaits doktorantūras un pēcdoktorantūras studijās (plānots 5 – apstiprināti 5);
- Projektu skaits, kas veicina mūžizglītību (7 – 7);
- Projektu skaits, kuros izstrādātas jaunas tālākizglītības programmas (plānots 230 – saņemti 122 pieteikumi)
- Projektu skaits skolotājiem un akadēmiskajam personālam praksei uzņēmumos (250);
- Projektu skaits skolotāju un akadēmiskā personāla izglītošanai (80);
- Projektu skaits, kas nodrošina studentu mācību praksi (plānoti 1200 – apstiprināti 89);
- Projektu skaits, kuros tiek atbalstīta profesiju standartu izstrādāšana (80);
- Projektu skaits, kuri atbalsta profesionālo orientāciju un konsultēšanu izglītības iestādēs (plānoti 200 – apstiprināti 72)

Visas 3.2.pasākuma aktivitātes vērtējamas kā aktivitātes, kas izteikti sekmē ilgtspējīgu attīstību.

3.3.pasākums. Sociālās atstumtības mazināšana.

Pasākuma ietvaros plānotas 9 aktivitātes: 1 Labklājības ministrijas Nacionālā programma, 3 Atklātie projektu konkursi un 5 Grantu shēmas.

3.3.1.1. aktivitāte. GS „Motivācijas programmas līdzdalībai apmācībās”.

Grantu shēmas apsaimniekotājs ir SIF, 2 SI - NVA, 1SI - Labklājības ministrija. Uz 2006.gada 1.janvāri aktivitātei plānoti 1,715 miljoni LVL. Pirmajā izsludinātajā konkursā no 108 pieteikumiem apstiprināti 23 projekti jeb 21% no pieteiktajiem. Šāds rādītājs vērtējams, kā zems. Galvenie noraidīšanas iemesli saistīti ar projektu pieteikumu neatbilstību kvalitātes un specifiskajiem projektu vērtēšanas kritērijiem:

- Nepietiekoša organizāciju un darbinieku pieredze;
- Nepietiekoši detalizēti saplānota iesaistīto organizāciju un personāla kompetence;
- Nepietiekoša projekta mērķa saskaņotība ar grantu shēmas mērķi;
- Nepietiekoša mērķa grupu un to vajadzību analīze;
- Nepietiekoši detalizēta projekta īstenošanas metodoloģija.

No pieteiktajiem projektiem 21 bija Latvijas mēroga, kā arī vairāki reģionāla mēroga projekti. Visvairāk projektu no Rīgas reģiona (36, tai skaitā 14 no Rīgas).

Grantu shēmas pieteicējs var būt valsts pārvaldes iestāde, pašvaldība, pašvaldības iestāde, LR reģistrēta juridiska persona vai individuāls komersants.

Vadlīnijās iekļautais reģionālās attīstības kritērijs vērtējams kā formāls (Vai projekta pieteikums atbilst strukturālās politikas horizontālajiem mērķiem (t.sk. reģionālajai attīstībai)).

No 23 apstiprinātajiem projektiem 6 ir Latvijas mēroga, lielākais skaits ir no Rīgas reģiona (7), mazākais no Latgales reģiona (1). Apstiprināti projekti par 780 tūkstošiem LVL. Attiecīgi finansējuma sadalījums ir šāds – 35,8% - Latvijas mēroga projektiem, 23,5% - Rīgas reģionam, 14,1% - Zemgales reģionam, 11,1% - Kurzemes reģionam, 10,7% - Vidzemes reģionam un 4,9% - Latgales reģionam.

Rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, lielākais piešķirums ir Zemgales reģionā, mazākais – Latgales reģionā.

3.3.1.2.aktivitāte. NP „Apmācību nodrošināšana sociālās atstumtības riska grupām, iekļaujot informācijas un komunikācijas tehnoloģiju atbalstu invalīdiem”.

Šis Labklājības ministrijas nacionālās programmas projekts ir apvienots ar NP 3.1.2.1. Nacionālās programmas projektiem un iekļauts zem aktivitātes 3.1.2.1., kas vērtējama kā nacionāla mēroga aktivitāte.

3.3.2.aktivitāte. APK „Subsidētu darba vietu nodrošināšana”.

Atklātā projektu konkursa 2SI ir NVA, 1SI – Labklājības ministrija. Projekta pieteicējs var būt Latvijā reģistrēta juridiska persona, kas atbilst vadlīniju prasībām.

Projektam plānotais finansējums uz 2006.gada 1.janvāri ir 3,216 miljoni LVL. Konkursa rezultātā tika saņemti 166 projektu pieteikumi, atbalstīti 25 jeb 15% no pieteiktajiem. 74 projektu pieteikumi nav izturējuši administratīvo pārbaudi, bet 92 projektu pieteikumi noraidīt kvalitatīvās vērtēšanas rezultātā.

Atbalstīto projektu publiskā finansējuma apjoms ir 3,195 miljoni LVL, kas ir 99,3% no plānotā. Attiecībā uz projektu pieteikumiem augsta aktivitāte ir bijusi visos 5 reģionos (zemākā Rīgas reģionā – 26 pieteikumi, augstākā Kurzemes reģionā – 40 pieteikumi). Lielākais atbalstīto projektu skaits ir no Latgales reģiona – 12, mazākais – no Rīgas reģiona – 2. Arī ievērojami lielākā finansējuma daļa paredzēta Latgales projektiem 54,8%, tam seko Kurzemes reģions – 24,6%, bet mazākais – Vidzemes reģionam – 3,4%. Rēķinot finansējumu uz 1000 iedzīvotājiem Latgales reģionā tas ir ievērojami augstāks nekā pārējos (4805).

Lai arī reģionālās attīstības kritērijs vadlīnijās ir formāls (Projekta pieteikums atbilst strukturālās politikas horizontālajiem mērķiem), lielākais finansējums ir reģionam, kur risināmā problēma visaktuālākā.

3.3.3. aktivitāte. „Uzņēmējdarbības un pašnodarbinātības attīstība, iekļaujot informācijas un komunikācijas tehnoloģiju atbalstu invalīdiem”.

Grantu shēmas apsaimniekotājs ir Sabiedrības integrācijas fonds (SIF), 2SI – NVA, 1SI – LM. Aktivitātei plānotais publiskais finansējums ir 1,072 miljoni LVL. Projekta pieteicējs var būt valsts pārvaldes iestāde, pašvaldība, pašvaldības iestāde, cita LR reģistrēta juridiska persona vai individuāls komersants. Pirmajā izsludinātajā konkursā tika iesniegti 49 projektu pieteikumi, no kuriem 17 atbalstīti. No tiem 2 ir Latvijas mēroga projekti. Projektu skaits reģionos svārstās no 2 (Zemgales reģionā un Vidzemes reģionā) līdz 5 (Kurzemes reģionā).

Lielākais finansējuma īpatsvars ir Kurzemes reģiona projektiem (21,9%), tad seko Latvijas mēroga projekti (18,9%), mazākais – Zemgales reģionam – 10,7%.

Atbalstīto projektu kopējais finansējums 495,5 tūkstoši LVL ir 46,2% no plānotā.

3.3.4.aktivitāte. GS „Sociālā darba speciālistu apmācības”

Grantu shēmas apsaimniekotājs ir Sociālo pakalpojumu pārvalde (SPP), 2SI – NVA, 1SI – Labklājības ministrija. Projekta pieteicējs var būt valsts pārvaldes iestāde, pašvaldība, pašvaldības iestāde, cita LR reģistrēta juridiska persona vai individuāls komersants.

Kā reģionālais kritērijs – Projekta pieteikums korelē ar nacionālajiem, reģionālajiem un vietējiem plānošanas dokumentiem problēmas risināšanas jomā. Tā kā teritoriālie dokumenti minēti kopā ar nacionālajiem, reģionālā komponente vērtējama kā formāla.

No 21 pieteiktā projekta atbalstīti 8 projekti. Neviens projekts nav atbalstīts Zemgales reģionā un Vidzemes reģionā. Lielākais finansējums Rīgas reģionā (50,5%), bet rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem – Kurzemes reģionā.

Šī aktivitāte saistīta ar reģionālās politikas mērķi:

- Līdzvērtīgu dzīves, darba un vides apstākļu nodrošināšana valsts iedzīvotājiem visā Latvijā, lai sekmētu līdzsvarotu valsts teritorijas, reģionu un to daļu attīstību.

Tomēr situācija attiecībā uz atbalstītajiem projektiem liecina, ka nav atbilstība šim mērķim.

Aktivitātei plānotais finansējums ir 1,048 miljoni LVL, un atbalstīto projektu apjoms 385,5 tūkstoši LVL veido 36,9% no plānotā.

3.3.5.1.aktivitāte. GS „Profesionālās rehabilitācijas programmu paplašināšana, iekļaujot informācijas un komunikācijas tehnoloģiju atbalstu invalīdiem”.

Grantu shēmas apsaimniekotājs ir Sociālo pakalpojumu pārvalde (SPP), 2SI – NVA, 1SI – Labklājības ministrija.

Projekta pieteicējs var būt valsts pārvaldes iestāde, pašvaldība, pašvaldības iestāde, cita LR reģistrēta juridiska persona vai individuāls komersants, kas sniedz profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus atbilstoši noteiktām normām.

Pirmajā konkursa kārtā tika iesniegti 13 projektu pieteikumu, atbalstīti 4. No tiem 2 ir Latvijas mēroga (64,7% finansējuma) un pa vienam no Rīgas un Zemgales reģiona.

Aktivitātei plānotais finansējums ir 3,774 miljoni LVL, apstiprināti projekti par 1,365 miljoniem LVL, tas ir 36,2% no plānotā.

Kā reģionālais kritērijs vadlīnijās minēts – Projekta pieteikums korelē ar nacionālajiem, reģionālajiem un vietējiem plānošanas dokumentiem problēmas risināšanas jomā. Tā kā teritoriālie dokumenti minēti kopā ar nacionālajiem, reģionālā komponente vērtējama kā formāla.

3.3.5.2.aktivitāte. GS „Sociālās rehabilitācijas programmu paplašināšana, iekļaujot informācijas un komunikāciju tehnoloģiju atbalstu invalīdiem”.

SIF apsaimniekotajai Grantu shēmai uz 2006.gada 1.janvāri plānotais publiskais finansējums ir 3,173 miljoni LVL. Pirmajā konkursa kārtā tika iesniegti 52 projektu pieteikumi un 39 no tiem ir apstiprināti. To kopīgais publiskais finansējums ir 1,368 miljoni LVL jeb 43,1 % no aktuālā plāna.

14 apstiprinātie projekti ir Rīgas reģionā, 7 Kurzemes reģionā, 5 Latgales reģionā, pa 2 Zemgales un Vidzemes reģionos un 6 ir Latvijas mēroga projekti. Lielākais finansējuma apjoms ir Rīgas reģionam 38,9%, bet rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, lielākais finansējums ir Kurzemes reģionam.

Reģionālais kritērijs formāls. Projekta pieteicējs var būt valsts pārvaldes iestāde, pašvaldība, pašvaldības iestāde, cita LR reģistrēta juridiska persona vai individuāls komersants, kas reģistrēts sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā. Šajā reģistrā reģistrēti 68 pakalpojumu sniedzēji.

3.3.6.aktivitāte. APK „Pedagoģiskās korekcijas programmu attīstība un ieviešana”

Pēc sākotnējā plāna aktivitātē bija paredzēts PIAA atklāts projektu konkurss. Uz 2006.gada 1.janvāri aktivitātes ietvaros plānotais finansējums sadalīts divām apakšaktivitātēm: atklātajam projektu konkursam un nacionālai programmai „Ieslodzīto pedagoģiskā korekcija”.

3.3.6.1.aktivitāte. APK „Pedagoģiskās korekcijas programmu attīstība un ieviešana”.

Projekta pieteicējs var būt jebkura LR reģistrēta juridiska persona, kas atbilst vadlīnijās noteiktajām prasībām. Reģionālo kritēriju vadlīnijās nav.

Iesniegti 48 projektu pieteikumi, pārstāvēti visi reģioni. Iesniedzēji ir dažādas izglītības iestādes. Atbalstu guvuši 10 projekti – 5 Zemgales reģionā, 4 Rīgas reģionā un 1 Latgales reģionā. 2 reģionos nav neviena projekta. uz 2006.gada 1.janvāri aktivitātei plānotais finansējums veido 719 tūkstošus LVL, apstiprināto projektu publiskā finansējuma apjoms ir 348 tūkstoši LVL jeb 48,4% no plānotā.

60,2% finansējuma Rīgas reģionam, 37,3% - Zemgales reģionam, 2,5% Latgales reģionam.

3.3.7.aktivitāte. APK „Jauniešu ar speciālām vajadzībām integrēšana izglītības sistēmā”

PIAA administrētajam atklātajam projektu konkursam uz 2006.gada 1.janvāri plānotais publiskais finansējums ir 930 tūkstoši LVL, salīdzinājumā ar sākotnēji plānoto tas ir palielināts. Konkursā iesniegti 29 projektu pieteikumi, no kuriem atbalstīti 15 projekti. Šo projektu finansējums veido 60,2% no aktuālā plāna. Trešā daļa projektu jeb 5 ir Latvijas mēroga un tiem paredzēti 36% no visa finansējuma. Starp reģioniem lielākais projektu skaits un arī finansējums ir Rīgas reģionam – 6 projekti un 46% finansējuma. Kurzemes reģiona 1 projektam ir 5% finansējuma, Zemgales reģiona 2 projektiem – 5% finansējuma un Latgales 1 projektam – 9% finansējuma. Vidzemes reģionā netiek īstenots neviens projekts.

3.3.pasākums kopā

3.3.pasākuma „Sociālās atstumtības mazināšana” teritoriālo aktivitāšu ietvaros lielākais finansējuma apjoms (25,6%) ir Latgales reģionam un arī lielākais relatīvais finansējums ir Latgales reģionam. Šis fakts pamato šī pasākuma satura būtību nodrošināt sociālās atstumtības mazināšanu tur, kur tā visizteiktākā. Līdzīgi kā 3.2.pasākumā arī šajā pasākumā piesaistīto projektu apjoms atkarīgs no sociālā sfērā strādājošo speciālistu aktivitātes, zināšanām un pieredzes, kā arī no nevalstiskā sektora aktivitātes.

4.3.4.tabula. Apstiprināto 3.3.pasākuma teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

	Publiskais finansējums kopā, LVL	Publiskā finansējuma īpatsvars reģionā, %	Publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem, LVL
Latvijas mērogs	1 745 295	20,5	757
Rīgas reģions	1 823 876	21,5	1661
Kurzemes reģions	1 341 083	15,8	4317
Zemgales reģions	1 036 668	12,2	3598
Vidzemes reģions	374 417	4,4	1526
Latgales reģions	2 175 162	25,6	5970
<i>Latvija</i>	<i>8 496 501</i>	<i>100,0</i>	<i>3684</i>

Saskaņā ar VPD kā 3.3.pasākuma izpildes rādītāji ir plānots sekojošais:

- Atbalstu saņēmušo cilvēku skaits (6520)
- Apmācīto sociālā darba speciālistu skaits (1360)
- Atbalstīto projektu skaits (730)

Uz 2006.gada 1.janvāri pasākuma teritoriālo aktivitāšu ietvaros apstiprināti 138 projekti. Tā, kā šajā pasākumā no 10 aktivitātēm tikai 1 ir nacionāla mēroga (nav iekļauta sīkāka analīzē), bet teritoriālo aktivitāšu apstiprināto projektu finansējums veido 38,3%, tad šī sakarība norāda, ka 730 projektus atbalstīt neizdosies. Taču pēc būtības svarīgāki ir rādītāji par atbalstīto un apmācīto personu skaitu. Saskaņā ar NVA 3.ceturkņa atskaiti pasākuma ietvaros apstiprināto projektu plānotais atbalstīto personu skaits pēc projektu pieteikumiem ir 16577. Šis rādītājs pārsniedz plānoto.

Papildus VPD izvirzītajiem iznākuma rādītājiem PP izvirza vēl 2 specifiskus iznākuma rādītājus 3.3. pasākumam:

1. Projektu skaits, kas vērsti uz pedagoģiskās korekcijas programmu izstrādi un ieviešanu (plānoti 10 - apstiprināti 10);

– Projektu skaits, kas vērsti uz jauniešu ar speciālām vajadzībām integrēšanu (plānoti 20 - apstiprināti 15).

3.3.pasākuma ietvaros aktivitātes 3.3.1.1., 3.3.1.2. un 3.3.2. vērtējamas kā aktivitātes, kam nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana, bet pārējās – kā aktivitātes, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību.

3.PRIORITĀTE KOPĀ

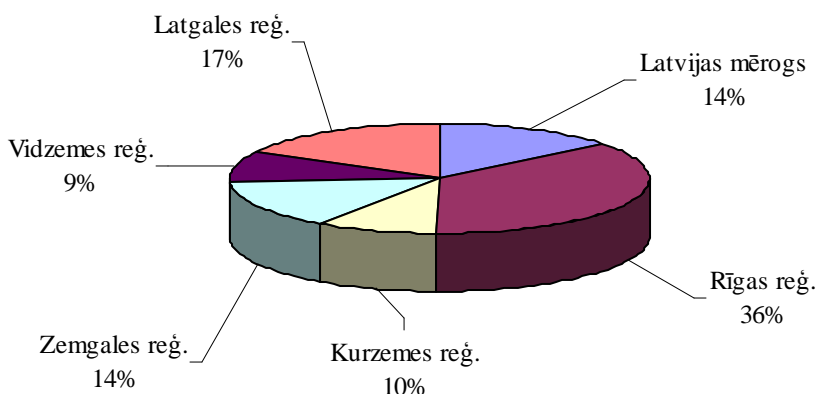
Uz 2006.gada 1.janvāri 3.prioritātes ietvaros plānotais finansējums aktivitāšu īstenošanai ir 189194166 LVL, no tā aktivitātēm ar teritoriālu darbības rezultātu plānotais finansējums veido 70027341 LVL jeb 58,5% no kopējā prioritātei. Izvērtēšanas gaitā ir analizēta informācija par teritoriālajām aktivitātēm, kuru kopējais finansējums ir 22'219'669 LVL. Tas ir 31,7% no plānotajā teritoriālo aktivitāšu finansējuma jeb 18,6% no kopējā prioritātes plānotā finansējuma. Salīdzinājumā ar pārējām trīs prioritātēm šis ir zemākais analizētās informācijas īpatsvars.

4.3.5.tabula. Apstiprināto 3.prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

	Publiskais finansējums kopā, LVL	Publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem, LVL
Latvijas mērogs	3 150 588	1366
Rīgas reģions	7 997 938	7285
Kurzemes reģions	2 148 205	6915
Zemgales reģions	3 137 039	10887
Vidzemes reģions	2 042 178	8321
Latgales reģions	3 743 720	10275
<i>Latvija</i>	<i>22 219 669</i>	<i>9634</i>

4.3.1.attēls. 3.prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

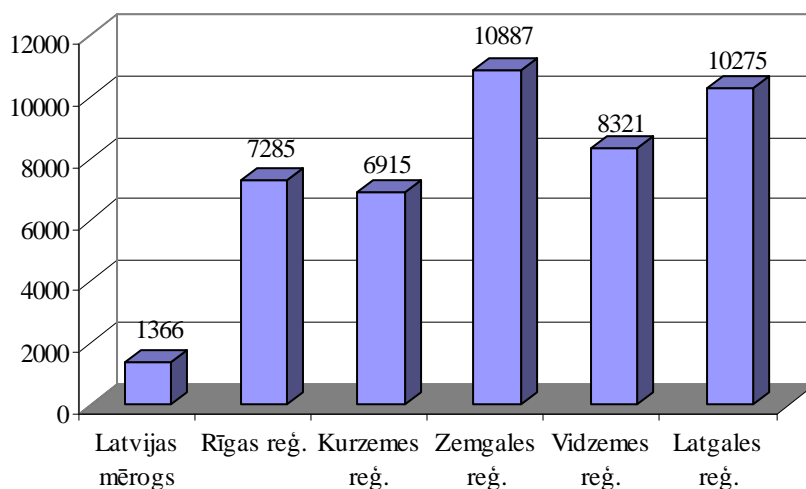
3.prioritāte kopā. Publiskais finansējums, LVL

Lai arī lielākais absolūtais finansējums ir Rīgas reģionam, no reģionālo atšķirību izlīdzināšanas viedokļa pozitīvi, ka Latgales reģions nav saņēmis mazāko finansējuma apjomu.

4.3.2.attēls. 3.prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējums uz 1000 iedzīvotājiem reģionos

3.prioritāte kopā. Finansējums uz 1000 iedz., LVL

3.prioritātē kopumā finansējums uz 1000 iedzīvotājiem lielākais ir Zemgales reģionā (10887 LVL) un Latgales reģionā (10275 LVL). Sociālekonomisko datu analīze liecina, ka situācija vissliktākā ir Latgales reģionā un pēdējos gados salīdzinājumā ar pārējiem trīs reģioniem pasliktinājusies arī Zemgales reģionā. Tieši šiem diviem reģioniem līdz 2006.gada 1.janvārim ir lielākais finansējums uz 1000 cilvēkiem.

Aktivitāšu grupējums pēc tā, vai tās izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību, vai arī tām nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana, liecina (4.6.PIELIKUMA 3.tabula), ka 57% 3.prioritātes plānotā finansējuma (uz 2006.gada 1.janvāri) paredzēts aktivitātēm, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību, bet 43% - aktivitātēm, kam nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana.

4.4. 4.PRIORITĀTE

4.prioritātes „Lauku un zivsaimniecības attīstības veicināšana” ietvaros ir paredzēti 11 pasākumi, kas nosacīti iedalāmi divās lielās grupās:

- **Pasākumi (4.a apakšprioritāte), kas tiek finansēti no Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda (ELVGF):**
 - 4.1.pasākums. Investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos
 - 4.2.pasākums. Atbalsts jaunažiem zemniekiem
 - 4.3.pasākums. Lauksaimniecības produktu pārstrādes un mārketinga uzlabošana
 - 4.4.pasākums. Lauku teritoriju pārveidošanās un attīstības veicināšana
 - 4.5.pasākums. Mežsaimniecības attīstība
 - 4.6.pasākums. Vietējo rīcību attīstība (iniciatīvas "LEADER +" veida pasākums)
 - 4.7.pasākums. Apmācības
- **Pasākumi (4.b apakšprioritāte), kas tiek finansēti no Zivsaimniecības vadības finansēšanas instrumenta (ZVFI):**
 - 4.8.pasākums. Zvejas intensitātes sabalansēšana
 - 4.9.pasākums. Flotes atjaunošana un zvejas kuģu modernizēšana
 - 4.10.pasākums. Zvejas un akvakultūras produktu apstrādes un mārketinga, zvejas ostu aprīkojuma un akvakultūras attīstība
 - 4.11.pasākums. Piekrastes zvejas attīstība, sociālekonomiskie pasākumi, atbalsts zvejas pagaidu pārtraukšanai un citas finansiālas kompensācijas, jaunu noieta tirgu apgūšanas veicināšana un atbalsts ražotāju organizācijām

Kopējais prioritātei plānotais publiskais finansējums ir 180'851'128 EUR (127'102'173 LVL), tai skaitā 91'333'000 EUR (64'188'832 LVL) ir ELVGF finansējums, 24'335'000 EUR (17'102'638 LVL) ir ZVFI finansējums un Latvijas publiskais finansējums ir 54'475'725 EUR (38'285'539 LVL). Saskaņā ar Finanšu ministrijas informāciju plānotais publiskais finansējums uz 2006.gada 1.janvāri ir 120'398'018 LVL (ELVGF – 96'956'263 LVL, ZVFI – 23'441'755 LVL).

4.prioritātes īstenošanas vadībā iesaistītās institūcijas uzskaitītas 4.4.1.tabulā.

4.4.1.tabula. VPD 4.prioritātes īstenošanas vadībā iesaistītās institūcijas VPD īstenošanas vadībā iesaistītās institūcijas

Vadošā iestāde	1.līmeņa starpniekinstitūcija	2.līmeņa starpniekinstitūcija	Grantu shēmas apsaimniekotājs
FM	ZM	LAD	-

Analīze par 4.prioritātes ietvaros izlietojamo finansējumu tiek analizēta pasākumu līmenī, balstoties uz LAD sniegto informācijas apkopojumu. Dati par 4.prioritātes pasākumiem apkopotā 4.4.PIELIKUMA tabulās. 4.prioritātē situācija apskatīta pa 5 plānošanas reģioniem, kā arī par 26 teritoriālajām vienībām. Šīs prioritātes analīzē teritoriālajā sadalījumā 7 republikas pilsētas ir ieskaitītas attiecīgajā rajonā.

4.1.pasākums „Investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos”

Šī pasākuma 4 aktivitātes tiek ieviestas atklātu projektu konkursu veidā. Finansējuma ziņā šis ir viens no apjomīgākajiem pasākumiem prioritātē, kur saskaņā ar Finanšu ministrijas informāciju uz 2006.gada 1.janvāri plānoti 33,352 miljoni LVL.

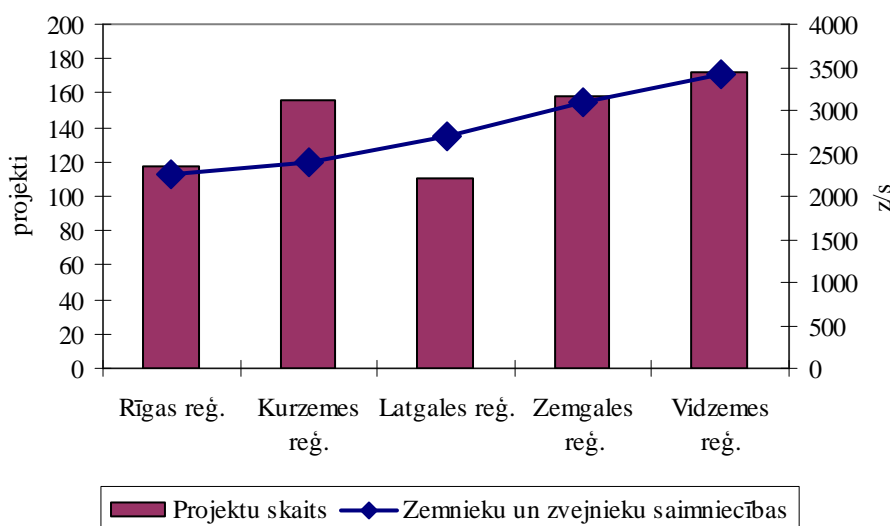
Šī pasākuma aktivitātes attiecas uz lauku teritorijām. Galvenais projektu vērtēšanas kritērijs ir ekonomiskās dzīvotspējas kritērijs. Vadlīnijās attiecībā uz atbalsta intensitāti pastāv diferencācija pēc tā cik labvēlīgs ir apvidus, kā arī vai atbalstam piesakās jaunie zemnieki. Attiecībā uz reģionālo (teritoriālo) aspektu nav neviens kritērijs.

Uz 2006.gada 1.janvāri šī pasākuma ietvaros kopumā iesniegti 778 projektu pieteikumi, no tiem atbalstīti 714 projektu pieteikumi, kas norāda uz augstu atbalstīto projektu īpatsvaru (92%). Augstais pieprasījums un atbalstīto projektu īpatsvars skaidrojams ar projektu pieteicēju iepriekš gūto nozīmīgo pieredzi līdzīgu projektu sagatavošanā SAPARD ietvaros, kā arī ne tik stingriem vērtēšanas kritērijiem.

Visvairāk atbalstīto projektu ir no Madonas rajona – kopumā 48 projekti un Dobeles rajona – 47 projekti. Vismazākais atbalstīto projektu skaits – kopumā 5 projekti - ir Ludzas rajonā. Savukārt Cēsu rajonā ir lielākais atbalstīto projektu īpatsvars no iesniegtajiem – iesniegts kopumā 21 projekts un visi arī atbalstīti.

Plānošanas reģionu griezumā lielākais atbalstīto projektu skaits 172 ir Vidzemes reģionam, savukārt vismazākais atbalstīto projektu skaits ir Rīgas (118 projekti) un Latgales (110 projekti) reģioniem. Latgales reģionā līdzīgi kā Zemgales reģionā ir lielākais atbalstīto projektu īpatsvars (95%). Pastāv zināma likumsakarība starp projektu skaitu un zemnieku saimniecību skaitu reģionos. Vienīgais izņēmums ir Latgales reģions, kur ir mazākais projektu skaits, kaut gan nav mazākais zemnieku saimniecību skaits.

4.4.1.attēls. 4.1.pasākuma projektu skaits un zemnieku un zvejnieku saimniecību skaits Latvijas plānošanas reģionos.

Kopējais atbalstīto projektu izmaksu apjoms ir 60,291 miljoni LVL. No tiem 33,845 miljoni LVL ir publiskais finansējums un 26,45 miljoni LVL ir privātais finansējums.

Vislielākais publiskā finansējuma apjoms piešķirts Rīgas rajonā atbalstītajiem projektiem (3,096 miljoni LVL), vismazākais Alūksnes rajonā (549,5 tūkstoši LVL) un Ogres rajonā (545 tūkstoši LVL). Savukārt projektos ieguldītais privātais finansējums pret publisko finansējumu visaugstākais ir Bauskas rajonā (98 LVL privātā finansējuma uz 100 publiskā finansējuma LVL).

No reģioniem vislielākais kopējais atbalstīto projektu izmaksu apjoms ir Zemgales reģionā – 16,127 miljoni LVL un vismazākais ir Latgales reģionam – 8,531 miljoni LVL. Publiskais finansējums visvairāk piešķirts Zemgales reģionam (8,388 miljoni LVL), tam seko Vidzemes reģions (7,50 miljoni LVL) un vismazākais projektiem piešķirtā publiskā finansējuma apjoms ir Latgales reģionam (5,148 miljoni LVL). Salīdzināmās vienībās publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem Vidzemes (30 tūkstoši LVL) un Zemgales (29,11 tūkstoši LVL) reģionos ir visaugstākais, savukārt zemākais ir Rīgas reģionā (5 tūkstoši LVL).

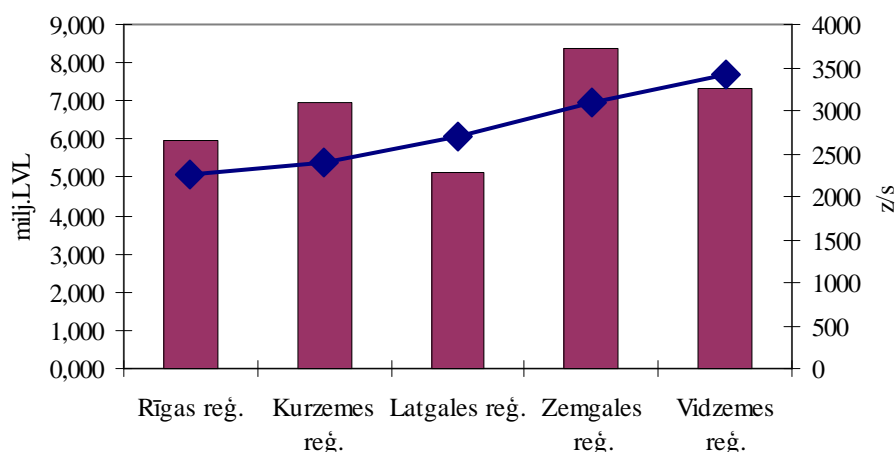
4.4.2.tabula. 4.1. pasākuma ietvaros atbalstīto projektu skaits un tiem piešķirtais finansējums

Reģions	Apstiprināto projektu skaits	Publiskais piešķirums, LVL	Publiskais piešķirums uz 1000 iedz., LVL	Kopējās attiecināmās izmaksas, LVL	Privātais finansējums, LVL	Privātais finansējums uz publiskā finansējuma 100 LVL
Rīgas reģions	118	5 976 400	5 444	11 200 721	5 224 321	87
Kurzemes reģions	156	6 982 304	22 475	11 984 163	5 001 859	72
Zemgales reģions	158	8 388 309	29 111	16 127 208	7 738 900	92
Vidzemes reģions	172	7 349 891	29 947	12 448 378	5 098 486	69
Latgales reģions	110	5 147 723	14 129	8 530 608	3 382 885	66
<i>Latvija kopā</i>	<i>714</i>	<i>33 844 627</i>	<i>14 674</i>	<i>60 291 077</i>	<i>26 446 451</i>	<i>78</i>

Avots: informācija par projektiem un to finansējumu – LAD, aprēķini – izvērtējuma veicēji.

Uz 2006.gada 1.janvāri apstiprinātais publiskais finansējums pret plānoto finansējumu veido 101%.

4.4.2.attēls. 4.1.pasākuma publiskais finansējums un zemnieku un zvejnieku saimniecību skaits Latvijas plānošanas reģionos.

Salīdzinājumā ar 2.prioritātes uzņēmējdarbības atbalsta aktivitātēm, kur bija ļoti izteikta Rīgas reģiona dominante, šajā pasākumā (kā arī citos lauku atbalsta prioritātes pasākumos) ir ievērojami izlīdzinātāka aktivitāte pa reģioniem. Pamats uzskatīt, ka šajā sakarā nozīme ir tam, ka aktīvi darbojas LAD reģionālās nodaļas un projektu pieteikumus iespējams iesniegt tur. Šajā un citos lauku prioritātes pasākumos nozīmīga loma projektu īstenošanas teritoriālā pārklājuma sekmēšanai aktivitātei ir arī tam, ka ZM padotībā esošā SIA „Latvijas lauku konsultāciju un izglītības centrs” darbojas un sniedz konsultācijas visos rajonu centros (centrs Ozolniekos un filiāles 25 rajonu centros).

Saskaņā ar LAD 2005.gada 4.ceturkšņa atskaiti 4.1.pasākuma paredzētie iznākuma rādītāji ir:

- Pasākuma ietvaros atbalstīto lauksaimniecības uzņēmumu skaits (plānots 1000);
- t.sk. uzbūvēto/atjaunoto meliorācijas sistēmu skaits (200);
- t.sk. rekonstruēto ražošanā nepieciešamo ēku un būvju skaits (300).

LAD 2005.gada 4.ceturkšņa atskaitē norāda, ka pilnībā pabeigti un apmaksāti 607 projekti. Tā kā pavisam apstiprināti 714 projekti, bet apstiprinātais finansējums jau sasniedzis plānoto, tad redzams, ka pie esošā finansējuma noteiktais rādītājs par atbalstīto uzņēmumu skaitu netiks pilnībā sasniegts. Attiecībā uz pārējiem 2 rādītājiem LAD atskaitē norāda, ka to izpilde ir ļoti zema – par meliorācija sistēmām vispār nebija pieteikumu, bet rekonstruēto ēku, būvju skaits, izlietojot visu plānoto finansējumu sasniedz tikai 19, tas ir ēkas, 6,3% no plānotā rādītāja.

4.2.pasākums „Atbalsts jaunajiem zemniekiem”

4.2. pasākums sastāv no vienas aktivitātes, kas tiek ieviesta atklāta projektu konkursa veidā. Šim pasākumam plānotais publiskais finansējums uz 2006.gada 1.janvāri ir 4,782 miljoni LVL).

Uz 2006.gada 1.janvāri šī pasākuma ietvaros kopumā iesniegti 326 projektu pieteikumi, no tiem atbalstīti 300 projektu pieteikumi, kas norāda uz augstu atbalstīto projektu īpatsvaru (92%).

Visvairāk atbalstīto projektu ir no Madonas rajona – kopumā 32 projekti un 26 projekti ir Preiļu un Talsu rajonos katrā. Vismazākais atbalstīto projektu skaits – 1 projekts - ir Rīgas rajonā un 2 projekti Aizkraukles rajonā.

Plānošanas reģionu griezumā lielākais atbalstīto projektu skaits ir Kurzemē (89) un Latgalē (74), savukārt vismazākais atbalstīto projektu skaits ir Vidzemē (48) un Rīgas reģionā (35). Šī pasākuma ietvaros augstākais atbalstīto projektu īpatsvars ir tieši Latgalē (95%).

Kopējais atbalstīto projektu publiskais finansējums ir 4,782 miljoni LVL, no tā lielākais finansējuma apjoms ir Madonas rajonā (52606 tūkstoši LVL) un Preiļu rajonā (417,3 tūkstoši LVL). Vismazākais atbalstīto projektu publiskais finansējums ir Rīgas rajonā (16,6 tūkstoši LVL).

No reģioniem vislielākais atbalstīto projektu publiskais finansējums ir Kurzemes (1,413 miljoni LVL) un Latgales (1,152 miljoni LVL) reģioniem, savukārt Rīgas reģionā – 569 tūkstoši LVL ir vismazākais. Salīdzināmās vienībās rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem Kurzemes reģionā (4,5 tūkstoši LVL) ir visaugstākais, savukārt zemākais ir Rīgas reģionā (518 LVL).

Vienīgā atbalsta diferencācija, kas paredzēta vadlīnijās ir pēc labvēlīgiem vai mazāk labvēlīgiem apvidiem.

Aktivitātes plānotais finansējums ir apgūts, jo uz 2006.gada 1.janvāri apstiprinātais publiskais finansējums pret plānoto finansējumu veido 100%.

Saskaņā ar LAD 2005.gada 4.ceturkšņa atskaiti 4.2.pasākuma paredzētais iznākuma rādītājs ir:

- Atbalstītu jaunizveidotu lauksaimniecības uzņēmumu skaits.

Plānots atbalstīt 230 jaunizveidotus uzņēmumus, bet jau uz 2006.gada 1.janvāri pilnībā pabeigti un apmaksāti 290 projekti (apstiprināti 300 par visu plānoto finansējumu). Tātad šī rādītāja plānotā vērtība tiek pārsniegta par 30%.

4.3.pasākums „Lauksaimniecības produktu pārstrādes un mārketinga uzlabošana”.

4.3. pasākuma divas aktivitātes tiek ieviestas atklātu projektu konkursu veidā. Šim pasākumam plānotais publiskais finansējums ir 19,257 miljoni LVL.

Uz 2006.gada 1.janvāri šī pasākuma ietvaros kopumā iesniegti 40 projektu pieteikumi. 7 pieteikumi uz izvērtēšanas brīdi vēl bija izskatīšanas procesā. No 33 izskatītajiem atbalstīti ir 27 projektu pieteikumi, atbalstīto projektu īpatsvars ir 82% (4.4.PIELIKUMA tabulā nav izdalīti izskatīšanā esošie projekti, tāpēc atbalstīto projektu īpatsvars uzrādīts zemāks).

Šajā pasākumā atšķirībā no citiem 4.a prioritātes pasākumiem uz atbalstu var pretendēt arī uzņēmumi no pilsētām. Visvairāk atbalstīto projektu ir no Rīgas rajona (ieskaitot Rīgu) – kopumā 6 projekti un Tukuma rajonā – 5 projekti. Šī pasākuma ietvaros aktivitāti ir izrādījuši salīdzinoši nedaudz rajoni.

Plānošanas reģionu griezumā lielākais atbalstīto projektu skaits 12 ir Rīgas reģionā, savukārt vismazākais atbalstīto projektu skaits ir Zemgalē (2 projekti) un Latgalē (1 projekts).

Kopējais atbalstīto projektu izmaksu apjoms ir 36,219 miljoni LVL, no tiem puse (18,110 miljoni LVL) ir publiskais finansējums un otra daļa (18,110 miljoni LVL) ir privātais finansējums. Vislielākais publiskā finansējuma apjoms piešķirts Rīgas rajonā atbalstītajiem projektiem (5,060 miljoni LVL).

No reģioniem vislielākais kopējais atbalstīto projektu izmaksu apjoms ir Rīgas reģionā (18,057 miljoni LVL) un vismazākais ir Latgales reģionam (187 tūkstoši LVL). Attiecīgi arī publiskais finansējums visvairāk piešķirts Rīgas reģionam (9,028 miljoni LVL) un vismazākais projektiem piešķirtā publiskā finansējuma apjoms ir Latgales reģionam (93,6

tūkstoši LVL). Salīdzināmās vienībās publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem Kurzemes (15,8 tūkstoši LVL) un Zemgales (12,6 tūkstoši LVL) reģionos ir visaugstākais, savukārt zemākais ir Latgales reģionā (257 LVL).

Uz 2006.gada 1.janvāri apstiprinātais publiskais finansējums pret plānoto finansējumu veido 94%.

Saskaņā ar LAD 2005.gada 4.ceturkšņa atskaiti 4.3.pasākuma paredzētie iznākuma rādītāji ir:

- Atbalstīto pārstrādes uzņēmumu skaits (plānots 150);
- Ieviesto iekšējās kvalitātes kontroles un vadība sistēmu skaits (50).

Apgūstot 94% plānotā finansējuma ir apstiprināti 27 projekti jeb 18% no plānotā iznākuma rādītāja vērtības. Tātad var secināt, ka plānoto rezultātu ar plānoto finansējumu neizdosies sasniegt, pie tam iznākuma līmenis būs salīdzinoši zems. Šajā pasākumā, lai sekmētu rādītāja izpildi – iesaistītu vairāk uzņēmumus, bija nepieciešams kāds ar teritoriju saistīts kritērijs, savukārt Rīgas uzņēmumiem varēja būt mazākais atbalsts.

Attiecībā uz kvalitātes sistēmām pilnība pabeigta un apmaksāta tikai 1 projekts. Tātad arī šī rādītāja plānotā vērtība netiks sasniegta.

4.4.pasākums „Lauku teritoriju pārveidošanās un attīstības veicināšana,,

Finansējuma ziņā 4.4.pasākums ir otrs apjomīgākais pasākums 4.prioritātē, uz 2006.gada 1.janvāri tā plānotais publiskais finansējums ir 29,143 miljoni LVL. Šī pasākuma 5 aktivitātes tiek ieviestas atklātu projektu konkursu veidā, bet viena aktivitāte tā ietvaros ir nacionālā programma (4.4.6.), kas vērtējama kā nacionāla mēroga aktivitāte. Šī nacionālā programma vērtējama arī kā aktivitāte, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību, kamēr pārējās pasākuma aktivitātes nav tik izteiktas ilgtspējīgas attīstības sekmētājas.

Uz 2006.gada 1.janvāri šī pasākuma ietvaros kopumā iesniegti 549 projektu pieteikumi, no tiem atbalstīti 385 projektu pieteikumi jeb 70% no iesniegtajiem.

Šajā pasākumā ir aktivitātes, kas ne tikai saistītas ar lauksaimniecību, bet arī ar lauku attīstību vispār, tai skaitā investīcijas pamatpakalpojumu nodrošināšanai lauku iedzīvotājiem un lauku ekonomikas vajadzībām, lauku tūrisma un amatniecības veicināšana. Pieteicējs var būt arī pašvaldība.

Visvairāk atbalstīto projektu ir no Rīgas rajona – kopumā 51 projekts, vienlaicīgi Rīgas rajonā ir viens no viszemākajiem atbalstīto projektu īpatsvaram (53%), viszemākais šis rādītājs ir Tukuma rajonā (44%). Vismazākais atbalstīto projektu skaits (2 projekti) ir Dobeles rajonā. Savukārt Rēzeknes (94%) un Valkas (90%) rajonos ir lielākais atbalstīto projektu īpatsvars pret iesniegtajiem.

Plānošanas reģionu griezumā lielākais atbalstīto projektu skaits ir Vidzemes reģionam (107 projekti), savukārt vismazākais atbalstīto projektu skaits ir Zemgales (57 projekti) un Latgales (53 projekti) reģioniem. Latgales reģionā ir lielākais atbalstīto projektu īpatsvars (82%).

Kopējais atbalstīto projektu (neskaitot nacionālo programmu) izmaksu apjoms ir 48,682 miljoni LVL. No tiem 25,985 miljoni LVL ir publiskais finansējums un 22,697 miljoni LVL ir privātais finansējums. Vislielākais publiskā finansējuma apjoms piešķirts Rīgas rajonā atbalstītajiem projektiem (5,343 miljoni LVL), vismazākais Dobeles rajonā (40,9 tūkstoši LVL). Savukārt projektos ieguldītais privātais finansējums pret publisko finansējumu visaugstākais ir Rēzeknes un Alūksnes rajonos (105 LVL privātā finansējuma uz 100 publiskā finansējuma LVL).

No reģioniem vislielākais publiskā finansējuma apjoms ir Vidzemes reģionā – 6,801 miljons LVL un vismazākais ir Latgales reģionam – 2,433 miljoni LVL. Salīdzināmās vienībās publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem Vidzemes reģionā (28 tūkstoši LVL) ir visaugstākais, savukārt zemākais ir Rīgas reģionā (8 tūkstoši LVL) un Latgales reģionā (7 tūkstoši LVL).

Uz 2006.gada 1.janvāri apstiprinātais publiskais finansējums pret plānoto finansējumu veido 97%.

4.4.pasākuma aktivitāšu noteiktie iznākuma rādītāji ir:

- Uzbūvētas, atjaunotas vai rekonstruētas meliorācijas sistēmas (1700 km);
- Nokaļķotā skābo augšņu platība (19000 ha);
- Augšņu platība, kurās izdarīta agroķīmiskā izpēte (71000 ha);
- Atbalstīto dažādošanas projektu skaits (400);
- Atbalstīto uzņēmumu skaits ar dažādotu darbību (400);
- Atbalstīto lauksaimnieku konsultāciju un saimniecību paplašināšanās pakalpojumu projektu skaits (15).

Par pirmo trīs rādītāju naturālajām vērtībām nav pieejama centralizēta informācija. Attiecībā uz dažādošanas projektu skaitu – situācija liecina, ka pie 96,5% plānotā finansējuma apguves ir apstiprināti 385 projekti jeb 96,3% no plānotās vērtības. Līdz ar to var secināt, ka šī rādītāja vērtība praktiski tiks sasniegta.

4.5.pasākums „Mežsaimniecības attīstība”

Šī pasākuma 7 aktivitātes tiek ieviests atklātu projektu konkursu veidā. Šī pasākuma ietvaros plānotais publiskais finansējums ir 6,572 miljoni LVL.

Uz 2006.gada 1.janvāri šī pasākuma ietvaros kopumā iesniegti 694 projektu pieteikumi. Starp šiem iesniegumiem ir arī 190 jaunie projektu pieteikumi, kuru vērtēšana uz analīzes brīdi (01.01.2006.) vēl nebija noslēgusies. Tātad no 504 iepriekšējās kārtās iesniegtiem projektiem atbalstīti ir 392 projektu pieteikumi. Līdz ar to atbalstīto projektu īpatsvars ir 77,8%.

4.5. pasākuma aktivitātes saistītas ne tikai ar esošo mežu apsaimniekošanu, bet arī ar lauksaimniecībā neizmanto to zemju platību apmežošanu. Šajā pasākumā iekļauti arī maksājumi par vētras postījumiem. Visvairāk atbalstīto projektu ir no Valmieras rajonā (44 projekti) un Kuldīgas rajonā (40).

Plānošanas reģionu griezumā lielākais atbalstīto projektu skaits 140 ir Vidzemes reģionam un tam tuvu seko Latgales reģions (111 projekti). Kurzemes reģionā atbalstīti 85 projekti.

Nemot vērā, ka Kurzemes reģionā (un Vidzemes reģionā) ir izteikti augstākais mežainums Latvijā, Kurzemes projektu skaits ir vērtējams kā ne tik liels. Atbalstīto projektu skaits ir Rīgas reģionā (22 projekti) un Zemgales (34 projekti) reģionā ir ievērojami mazāks, jo šajos reģionos ir mazāks meža teritoriju īpatsvars. Līdz ar šāda situācija ir likumsakarīga.

Kopējais atbalstīto projektu izmaksu apjoms ir 2,953 miljoni LVL. No tiem 2,118 miljoni LVL ir publiskais finansējums un 835 245 LVL ir privātais finansējums. Vislielākais publiskā finansējuma apjoms ir piešķirts Ludzas rajonā atbalstītajiem projektiem (363090 LVL). Lai arī Valmieras rajonā lielākais projektu skaits, finansējums nav starp augstākajiem (91,6 tūkstoši LVL). Projektos ieguldītais privātais finansējums pret publisko finansējumu visaugstākais ir Ventspils rajonā (88 LVL privātā finansējuma uz 100 publiskā finansējuma LVL).

No reģioniem vislielākais kopējais atbalstīto projektu izmaksu apjoms ir Vidzemes reģionā (849 087 LVL) un vismazākais ir Rīgas reģionā (168 102 LVL). Publiskais finansējums visvairāk piešķirts Latgales reģionam (672 836 LVL, jeb 31,8% no kopējā) un vismazākais projektiem piešķirtā publiskā finansējuma apjoms ir Rīgas reģionam (99699 LVL). Rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem publiskais finansējums Vidzemes reģionā (2403 LVL) ir visaugstākais, bet Rīgas reģionā (91 LVL) ir zemākais.

Uz 2006.gada 1.janvāri apstiprinātais publiskais finansējums pret plānoto finansējumu veido 32%, taču jau analīzes veikšanas periodā notika jaunu projektu pieteikumu vērtēšana.

LAD 2005.gada 4.ceturkšņa atskaitē kā 4.5. pasākuma aktivitāšu noteiktie iznākuma rādītāji ir:

- Apmežotā platība (3000 ha);
- Uzlabotas mežaudzes (5000 ha);
- Izveidoto meža īpašnieku apvienību skaits (150);
- Izbūvēti, rekonstruēti meža ceļi (40 km);
- Ieviesta kvalitatīva un augstākā mežizstrādes, meža augsnes sagatavošanas un koksnes pirmapstrādes tehnika (45 gab.);
- Atjaunotas ugunsgrēku izpostītās mežu platības (200 ha).

Attiecībā uz šiem rādītājiem nav pieejama informācija, kāda ir to summārā vērtība apstiprinātajos projektos. LAD ceturkšņa atskaitē norādīti īstenoto projektu sasniegtie rādītāji.

4.6.pasākums „Vietējo rīcību attīstība (iniciatīvas "LEADER +" veida pasākums)”

Šī pasākumu ieviešana tiek plānota kā Nacionālā programmas un ir vērtējams kā nacionāla mēroga pasākums, kas sekmē iniciatīvu tieši lauku teritorijās visā Latvijā. Šī aktivitātes var sekmēt plaisas starp laukiem un pilsētām samazināšanos.

4.7.pasākums „Apmācības”

Šī pasākuma ieviešana tiek plānota kā Nacionālās programmas „Atbalsts profesionālajai izglītībai, uzlabojot lauksaimnieku, mežsaimnieku un pārējo lauksaimniecības un

mežsaimniecības darbībā un pārveidē iesaistīto personu profesionālās iemaņas un kompetenci” īstenošana. Nacionālās programmas ietvaros paredzētie pasākumi tiks realizēti visā Latvijas teritorijā un tā ir vērtējams kā nacionāla mēroga pasākums.

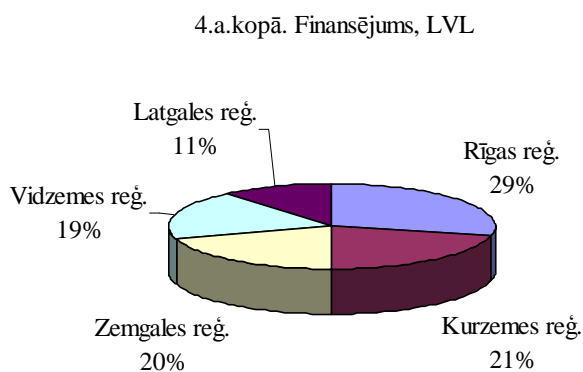
4.A PRIORITĀTE KOPĀ

4.A prioritātes teritoriālo aktivitāšu publiskais finansējums lielākais ir Rīgas reģionā – 29%, mazākais – 11%. Pēc salīdzināmā finansējuma augstākais finansējums ir Vidzemes reģionā, zemākais – Rīgas reģionā un Latgales reģionā. Starpība ir ievērojama.

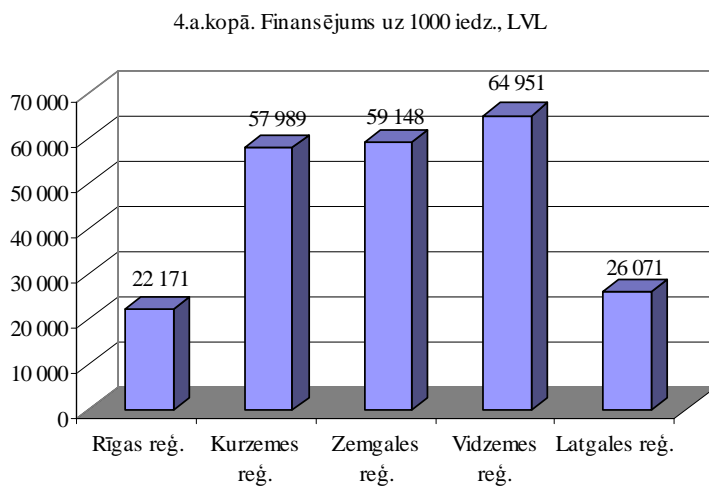
4.4.3.tabula. Apstiprināto 4.a (lauku) prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

	Publiskais finansējums kopā, LVL	Publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem, LVL
Rīgas reģions	24 340 297	22 171
Kurzemes reģions	18 015 761	57 989
Zemgales reģions	17 043 788	59 148
Vidzemes reģions	15 940 700	64 951
Latgales reģions	9 498 785	26 071
<i>Latvija</i>	<i>84 839 331</i>	<i>36 784</i>

4.4.3.attēls. 4.a prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

4.4.4.attēls. 4.a prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējums uz 1000 iedzīvotājiem reģionos

Reģionālo aktivitāti veicina tas, ka LAD ir teritoriālās struktūrvienības un, ka visos rajonos darbojas LLKIC. Lauku Atbalsta dienesta centrālais aparāts atrodas Rīgā, bet 9 teritoriālās struktūrvienību izvietojums ir šāds: Austrumlatgales Rēzeknē (Rēzeknes un Ludzas rajoni), Dienvidkurzemes Saldū (Saldus, Kuldīgas, Liepājas rajoni), Dienvidlatgales Preiļos (Preiļu, Krāslavas un Daugavpils rajoni), Lielrīgas Ogrē (Rīgas, Ogres, Aizkraukles rajoni), Viduslatvijas Jēkabpilī (Jēkabpils un Madonas rajoni), Zemgales Jelgavā (Jelgavas, Dobeles un Bauskas rajoni), Ziemeļaustrumu Gulbenē (Gulbenes, Alūksnes un Balvu rajoni), Ziemeļkurzemes Talsos (Talsu, Tukuma un Ventspils rajoni), Ziemeļvidzemes Valmierā (Valmieras, Cēsu, Limbažu un Valkas rajoni).

Lauku aktivitātēs vērojami aktīvie rajoni un salīdzinoši kūtrie rajoni. Tā, piemēram, ar augstu aktivitāti izceļas Madonas rajons, Talsu rajons, Latgalē Preiļu rajona zemnieki ir ļoti aktīvi. Savukārt maz projektu ir no Ludzas rajona.

Tomēr situācija liecina, ka vājākais reģions, kura attīstībā lauksaimniecībai ir liela nozīme ir piesaistījis zemāko absolūto un vienu no zemākajiem relatīvajiem finansējumiem. Būtu nepieciešama reģionāla diferencācija, arī attiecībā uz pārstrādes uzņēmumu atbalstu Rīgas reģionam nevajadzētu būt mērķa reģionam.

ZM atzīmēja, ka nacionālo subsīdiju piešķiršanā ir bijis mēģinājums ieviest teritoriālas kvotas, tomēr tik un tā Latgales reģions subsīdijas apguva vissliktāk un atlikums tika piešķirts tiem, kas spēja paņemt, jo vajadzēja iekļauties budžeta gada termiņos.

Nākošajā periodā lietderīgi būtu noteiktiem reģioniem paredzēt specifisku atbalstu, tai skaitā arī lauku ceļu infrastruktūrai.

Attiecībā uz lauku attīstību šajā plānošanas periodā VPD īstenoto pasākumu finansējums nav vienīgais. Arī Lauku attīstības plāna (2004.-2006.) ietvaros ir paredzēts publiskais finansējums no ES ELVGF Garantiju daļas un valsts budžeta. VPD ietvaros paredzētais publiskais finansējums lauku attīstībai (4.1.-4.7.pasākumi) ir 84,8 miljoni LVL. Laikā no 2004.gada līdz 2006.gadam kopējais sabiedriskais finansējums Lauku attīstības plāna ietvaros ieviešamajiem pasākumiem ir 288, 236 miljoni LVL (no kuriem ir 230,589 LVL ir ELVGF Garantiju daļas ieguldījums¹⁶).

Tātad šajā periodā lauku attīstībai lielāks finansējuma apjoms ir ārpus VPD īstenošanas. LAP īstenošanai paredzētais finansējums ir 3 reizes lielāks nekā VPD 4.prioritātes 4.1.-4.7. lauku attīstības pasākumu īstenošanai.

2005.gada rudenī ANO AP Latvijā pētījuma "ES struktūrfondi un teritoriju attīstība Latvijā" ietvaros veiktā analīze par ELVGF Garantiju daļas izdevumiem 98,2 miljonu LVL apjomā (situācija uz 2005.gada oktobri) liecina, lielākais šī mērķa absolūtais finansējums ir vājākajam reģionam, bet mazākais – spēcīgākajam (Latgales reģions – 25%, Vidzemes reģions - 22%, Zemgales reģions – 21%, Kurzemes reģions – 19%, Rīgas reģions - 13%).

Bet finansējums uz 1000 iedzīvotājiem 4 reģionos ievērojami lielāks nekā Rīgas reģionā (Vidzemes reģions – 87,9 tūkstoši LVL, Latgales reģions – 69,6 tūkstoši LVL, Zemgales reģions – 69,9 tūkstoši LVL, Kurzemes reģions – 60,3 tūkstoši LVL, Rīgas reģions – 11,3

¹⁶ Lauku Attīstības plāns (2004.-2006.)

tūkstoši LVL)¹⁷. Tātad Lauku attīstības plāna Garantiju daļas aktivitāšu, kas sastāda apmēram trešo daļu no kopējā Lauku attīstības plāna finansējuma, īstenošana vairāk nodrošina lauku teritoriju ar zemākiem sociālekonomiskiem rādītājiem attīstību.

4.8.pasākums „Zvejas intensitātes sabalansēšana”

Šis pasākums tiek ieviests atklātu projektu konkursu veidā. Šī pasākuma ietvaros uz 2006.gada 1.janvāri plānotais publiskais finansējums ir 10,21 miljons LVL. Sākotnēji bija plānoti 6,52 miljoni LVL, bet plāns palielināts.

Uz 2006.gada 1.janvāri šī pasākuma ietvaros kopumā iesniegti 67 projektu pieteikumi, no tiem atbalstīti 37 projektu pieteikumi, kas norāda uz zemu atbalstīto projektu īpatsvaru (55%).

Nemot vērā pasākuma specifiku atbalstu, šī pasākuma ietvaros ir saņēmušas tās teritorijas, kas atrodas jūras krastā, no Rīgas un Kurzemes reģioniem. Visvairāk atbalstīto projektu ir no Liepājas rajonā (16 projekti). Attiecībā uz atbalstīto projektu īpatsvaru zemākais ir Ventspils rajonā, kur no visiem pieteiktajiem atbalstīti tikai 45% projekti.

No abiem reģioniem, kam piešķirts atbalsts šī pasākuma ietvaros Kurzemes reģionam ir lielāks atbalstīto projektu skaits - 27, bet Rīgas reģionā atbalstīti 10 projekti.

Kopējais atbalstīto projektu izmaksu apjoms ir 6,873 miljoni LVL, tas viss ir publiskais finansējums. Vislielākais publiskā finansējuma apjoms ir piešķirts Liepājas rajonā atbalstītajiem projektiem (3,499 miljoni LVL), vismazākais Rīgas rajonā (546 tūkstoši LVL). Līdzīga situācija ir reģionu griezumā, kur gandrīz 80% publiskā finansējuma apjoms ir Kurzemes reģionam (5,411 miljoni LVL) un atlikušais finansējums ir Rīgas reģionam (1,463 miljoni LVL). Arī salīdzināmās vienībās publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem Kurzemes reģionā (17,4 tūkstoši LVL) ir augstāks, savukārt Rīgas reģionā ir zemāks (1,3 tūkstoši LVL).

Uz 2006.gada 1.janvāri apstiprinātais publiskais finansējums pret plānoto finansējumu veido 67,3%. Taču jāņem vērā, ka sākotnēji bija plānoti 6,5 miljonu LVL piešķirumus, bet augstā pieprasījuma dēļ, tas ir palielināts.

Noteiktie iznākuma rādītāji pasākumā ir:

- Sadalīšanai nodoto kuģu skaits (plānots 25);
- Zvejas kuģi, kuri nodoti izmantošanai citiem mērķiem (plānoti 2).

Līdz pārskata periodam sadalīšanai jau nodoti 29 kuģi. Tātad plānotais iznākuma rādītājs ir pārsniegts, bet, tā kā vēl pieejams finansējums, tas vēl palielināsies.

Otrā rādītāja sasniegtā vērtība uz izvērtējuma laiku ir 1.

4.9.pasākums „Flotes atjaunošana un zvejas kuģu modernizēšana”

Šis pasākums tiek ieviests atklātu projektu konkursu veidā. Šī pasākuma ietvaros sākotnēji plānotais publiskais finansējums ir 6,450 miljoni LVL, bet uz 2006.gada 1.janvāri

¹⁷ ES struktūrfondi un teritoriju attīstība Latvijā. ANO AP Latvijā, FM, PKC, 2005.

pārplānojot šis finansējums samazināts līdz 664,7 tūkstošiem LVL. Šī pasākuma aktivitātes ir vērtējamas kā aktivitātes, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību. Taču pieprasījums nav bijis liels.

Uz 2006.gada 1.janvāri šī pasākuma ietvaros kopumā iesniegti 57 projektu pieteikumi, no tiem atbalstīti 53 projektu pieteikumi, kas norāda uz augstu atbalstīto projektu īpatsvaru (93%). Ņemot vērā pasākuma specifiku, atbalstu šī pasākuma ietvaros ir saņēmušas tās teritorijas, kas atrodas jūras krastā, no Rīgas un Kurzemes reģioniem.

Visvairāk atbalstīto projektu ir no Liepājas rajonā (17 projekti). Atbilstoši plānošanas reģionu griezumā lielākais atbalstīto projektu skaits ir Kurzemes reģionā (36 projekti) un mazāks Rīgas reģionā (17 projekti).

Šī pasākuma ietvaros kopējais publiskais finansējums ir 275 845 LVL. Vislielākais publiskā finansējuma apjoms ir piešķirts Rīgas rajonā atbalstītajiem projektiem (117232 LVL). Tomēr no reģioniem publiskais finansējums vairāk piešķirts Kurzemes reģionam (146003 LVL) un mazākais Rīgas reģionam (129843 LVL). Salīdzināmās vienībās publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem Kurzemes reģionā (470LVL) ir augstāks nekā Rīgas reģionā (118 LVL).

Uz 2006.gada 1.janvāri apstiprinātais publiskais finansējums pret aktuālo plānoto finansējumu veido tikai 41,5%.

Noteiktie iznākuma rādītāji šim pasākumam ir:

- Atbalstīto zvejas kuģu skaits (plānots 97). LAD plāno, un esošā situācija ļauj secināt, ka šo rādītāju var sasniegt.
- Uzbūvēto zvejas kuģu skaits (plānots 3). LAD atskaitē min, ka rādītājs netiks sasniegts, jo uz šādu aktivitāti neviens nav pieteicies un vairs nevar pieteikties, jo plānotais finansējums pasākumam jau samazināts.

4.10.pasākums „Zvejas un akvakultūras produktu apstrādes un mārketinga, zvejas ostu aprīkojuma un akvakultūras attīstība”

Šis pasākums tiek ieviests 3 atklātu projektu konkursu veidā. Šī pasākuma ietvaros uz 2006.gada 1.janvāri plānotais publiskais finansējums ir 10,099 miljoni LVL. Sākotnēji bija plānīts leilāks finansējums - 13,14 miljons LVL

Uz 2006.gada 1.janvāri šī pasākuma ietvaros kopumā iesniegti 73 projektu pieteikumi, no tiem atbalstīti 56 projektu pieteikumi, atbalstīto projektu īpatsvars ir 77%.

Visvairāk atbalstīto projektu ir Talsu rajonā (14 projekti). Pa 1 projektam atbalsts saņemts Daugavpils, Preiļu, Rēzeknes un Kuldīgas rajonos. Plānošanas reģionu griezumā lielākais atbalstīto projektu skaits (26) ir Kurzemes reģionam.

Kopējais atbalstīto projektu izmaksu apjoms ir 9,339 miljoni LVL. No tiem 6,036 miljoni LVL ir publiskais finansējums un 3,303 miljoni LVL ir privātais finansējums. Vislielākais publiskā finansējuma apjoms ir piešķirts Ventspils rajonā atbalstītajiem projektiem (1,33 miljoni LVL), vismazākais Rēzeknes rajonā (10 913 LVL).

No reģioniem vislielākais kopējais atbalstīto projektu izmaksu apjoms ir Kurzemes reģionā (5,11 miljoni LVL) un vismazākais ir Zemgales reģionā 559,6 tūkstoši LVL). Publiskais finansējums visvairāk piešķirts Kurzemes reģionam (3,467 miljoni LVL) un vismazākais projektiem piešķirtā publiskā finansējuma apjoms ir Zemgales reģionam (335,7 tūkstoši LVL). Salīdzināmās vienībās publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem Kurzemes reģionā (11 158 LVL) ir visaugstākais, savukārt zemākais ir Latgales reģionā (1002 LVL).

Uz 2006.gada 1.janvāri apstiprinātais publiskais finansējums pret plānoto finansējumu veido 59,8%.

Noteiktie iznākuma rādītāji un to izpilde LAD ceturkšņa atskaitē minēti šādi:

- Modernizēto zivju pārstrādes uzņēmumu skaits (plānots 25).
- Pilnveidoto ostu skaits (plānots 3).
- Atbalstīto akvakultūras uzņēmumu skaits (plānots 15).

Tā kā atbalstīti 56 projekti, tad var prognozēt, ka rādītājs par uzņēmumu skaitu tiek sasniegts un pat pārsniegts. LAD ceturkšņa atskaitē norāda, ka paredz, ka visi šī pasākuma rādītāji tiks sasniegti.

4.11.pasākums „Piekrastes zvejas attīstība, sociālekonomiskie pasākumi, atbalsts zvejas pagaidu pārtraukšanai un citas finansiālas kompensācijas, jaunu noieta tirgu apgūšanas veicināšana un atbalsts ražotāju organizācijām”

Šis pasākums tiek ieviests atklātu projektu konkursu veidā. Šī pasākuma ietvaros sākotnēji plānotais publiskais finansējums ir 4,04 miljoni LVL, vēlāk finansējums samazināts un uz 2006.gada 1.janvāri tas ir 2,466 miljoni LVL.

Uz 2006.gada 1.janvāri šī pasākuma ietvaros kopumā iesniegti 89 projektu pieteikumi, no tiem atbalstīti 79 projektu pieteikumi, atbalstīto projektu īpatsvars ir 89%. Visvairāk atbalstīto projektu ir no Liepājas rajonā (33 projekti).

Plānošanas reģionu griezumā lielākais atbalstīto projektu skaits 60 ir Kurzemes reģionam, Zemgales reģionam atbalstīts 1 projekts, savukārt no Latgales un Vidzemes reģioniem vispār nav bijuši pieteikti projekti. Šāda situācija ir atbilstoša ostu un zivju pārstrādes uzņēmumu izvietojumam.

Kopējais publiskā finansējuma apjoms ir 545 386 LVL. Vislielākais publiskā finansējuma apjoms ir piešķirts Liepājas rajonā atbalstītajiem projektiem (226 255 LVL). Plānošanas reģionu griezumā publiskā finansējuma apjoms piešķirts Kurzemes reģionā (412 987 LVL). Arī salīdzināmās vienībās publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem Kurzemes reģionā (1329 LVL) ir visaugstākais. Uz 2006.gada 1.janvāri apstiprinātais publiskais finansējums pret plānoto finansējumu veido tikai 22%.

Noteiktie iznākuma rādītāji šim pasākumam ir:

- Atbalstīto zvejnieku skaits / atbalstīto zvejnieku skaits (ieskaitot zvejas pagaidu pārtraukšanu) (plānots 11/350);
- Organizēto mārketinga aktivitāšu skaits (plānotas 10);
- Atbalstīto ražotāju organizāciju skaits (plānots 2).

4.B PRIORITĀTE KOPĀ

Nemot vērā reģionu ģeogrāfisko izvietojumu pret jūras piekrasti, 4.prioritātes pasākumi 4.8-4.11, kas tiek līdzfinansēti no ZVFI, finansējums pamatā vērsts uz Rīgas un Kurzemes reģioniem.

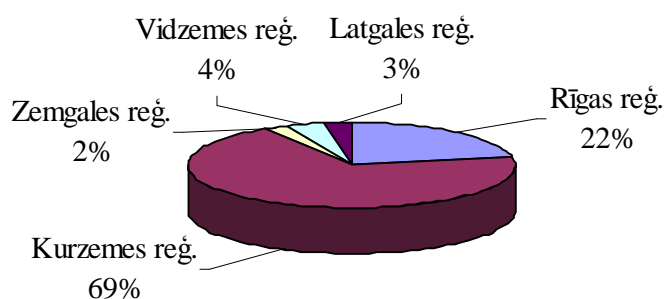
4.4.4.tabula. Apstiprināto 4.b (zivsaimniecības) prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

	Publiskais finansējums kopā, LVL	Publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem, LVL
Rīgas reģions	3 067 461	2 794
Kurzemes reģions	9 436 178	30 373
Zemgales reģions	342 792	1 190
Vidzemes reģions	519 072	2 115
Latgales reģions	365 183	1 002
<i>Latvija</i>	<i>13 730 685</i>	<i>5 953</i>

Kurzemes reģionā ir 69% pasākumu finansējuma un Rīgas reģionā – 22%. Tā, ka Kurzemes reģionā lielāks finansējuma apjoms pamato tas, ka reģionā ir vairāk un lielākas ostas. Kaut gan Kurzemes reģiona pārstāvji atzīmējuši, ka ostu, sevišķi mazo ostu attīstībai, vēl nepieciešami resursi.

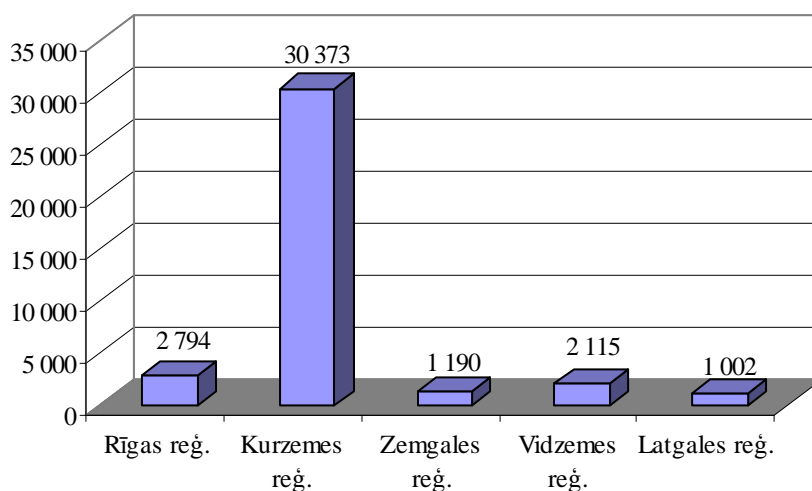
4.4.5.attēls. 4.b prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

4.b.kopā. Finansējums, LVL

4.4.6.attēls. 4.b prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējums uz 1000 iedzīvotājiem reģionos

4.b.kopā. Finansējums uz 1000 iedz., LVL

4.PRIORITĀTE KOPĀ

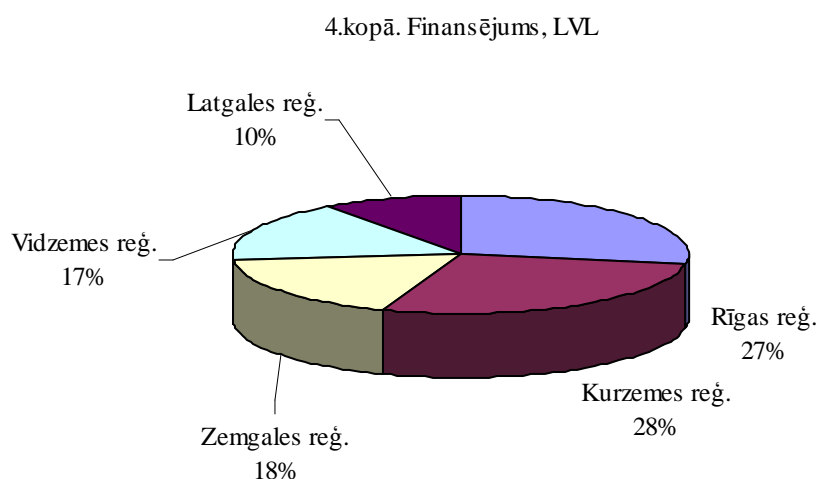
Uz 2006.gada 1.janvāri 4.prioritātes ietvaros plānotais finansējums aktivitāšu īstenošanai ir 120'398'018 LVL, no tā aktivitātēm ar teritoriālu darbības rezultātu plānotais finansējums veido 113'388'674 LVL jeb 94,2% no kopējā prioritātei plānotā. Izvērtēšanas gaitā ir analizēta informācija par teritoriālajām aktivitātēm, kuru kopējais finansējums ir 98'570'016 LVL. Tas ir 86,9% no plānotā teritoriālo aktivitāšu finansējuma jeb 81,9% no kopējā prioritātes plānotā finansējuma.

Aktivitāšu grupējums pēc tā, vai tās izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību, vai arī tām nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana, liecina (4.6.PIELIKUMA 4.tabula), ka tikai 3,2% 4.prioritātes plānotā finansējuma (uz 2006.gada 1.janvāri) paredzēts aktivitātēm, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību, bet 96,8% - aktivitātēm, kam nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana.

4.4.5.tabula. Apstiprināto 4.prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

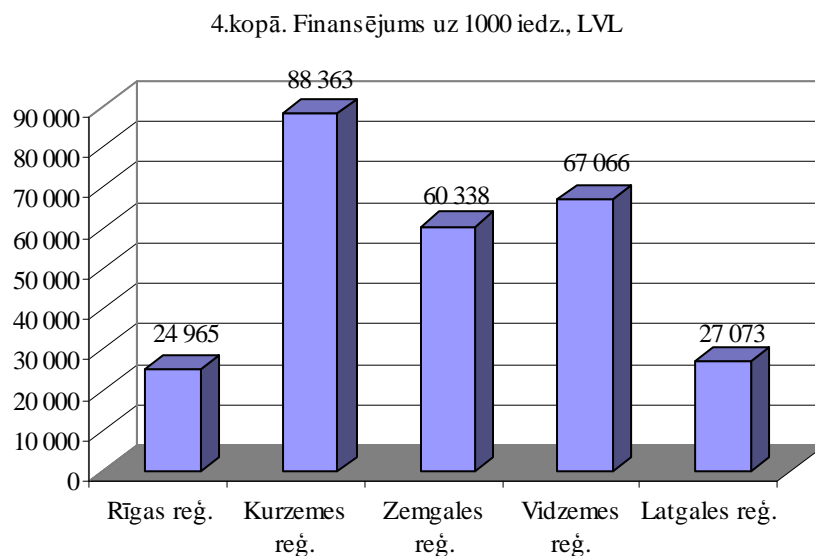
	Publiskais finansējums kopā, LVL	Publiskais finansējums uz 1000 iedzīvotājiem, LVL
Rīgas reģions	27 407 758	24 965
Kurzemes reģions	27 451 939	88 363
Zemgales reģions	17 386 580	60 338
Vidzemes reģions	16 459 772	67 066
Latgales reģions	9 863 968	27 073
<i>Latvija</i>	<i>98 570 016</i>	<i>42 737</i>

4.4.7.attēls. 4.prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējuma sadalījums starp reģioniem

4.prioritātē kopumā finansējums uz 1000 iedzīvotājiem lielākais ir Kurzemes reģionā (88'363 LVL), tas skaidrojams gan ar ostām, gan arī ar salīdzinoši augsto lauksaimniecības finansējumu. Mazākais relatīvais finansējums ir Rīgas reģionā (24'965 LVL uz 1000 iedzīvotājiem). Salīdzinājumā ar Kurzemes, Vidzemes un Zemgales reģioniem, arī Latgales reģiona finansējumu var vērtēt kā zemu (27'073 LVL uz 1000 iedzīvotājiem).

4.4.8.attēls. 4.prioritātes teritoriālo aktivitāšu finansējums uz 1000 iedzīvotājiem reģionos

4.5. TEHNISKĀS PALĪDZĪBAS AKTIVITĀTES

Tehniskās palīdzība jeb 5.prioritātes darbība ir vērsta uz Programmas efektīvas vadības nodrošināšanu un attiecīgi tās mērķis ir atbalstīt Programmas efektīvu un drošu vadību, pārraudzību, kontroli un izvērtējumu. Tehniskās palīdzības ietvaros ir plānoti 6 pasākumi, no tiem 2 tiek finansēti no ERAF, 2 no ESF un 2 no ELVGF. Gandrīz visas tehniskās palīdzības aktivitātes ir vērtējamas kā aktivitātes ar nacionāla mēroga darbības rezultātu. Tomēr jāizceļ divas aktivitātes, kam ir būtiska nozīme teritoriju attīstības sekmēšanā. Tās ir ESF finansētās aktivitātes GS 5.3.1. „Tehniskā palīdzība nevalstisko organizāciju un pašvaldību kapacitātes stiprināšanā Eiropas Sociālā fonda pasākumu ieviešanai”, ko administrē SIF, un 5.4.1. nacionālā programma „Reģionālo ES struktūrfondu informācijas centru izveide un darbība.”

Saskaņā ar vadlīnijām 5.3.1. grantu shēmai plānotais finansējums ir 600 tūkstoši LVL. Tās ietvaros ir izsludināts projektu konkurss un uz 2006.gada 1.janvāri ir noslēgusies projektu pieteikumu iesniegšana. Pavisam ir pieteikti 139 projekti. 58 projektus iesniegušas pašvaldības, tai skaitā 9 rajonu padomes, 5 projekti ir no plānošanas reģionu attīstības aģentūrām (2 iesniegusi Rīgas reģiona attīstības aģentūra, pa 1 no Zemgales, Vidzemes un Latgales reģionu attīstības aģentūrām), un 76 projektus iesniegušas citas biedrības vai nodibinājumi (projektu pieteikumu sadalījums pa reģioniem, kā arī pa 33 administratīvi teritoriālajām vienībām atspoguļots 4.5.PIELIKUMA 1.tabulā).

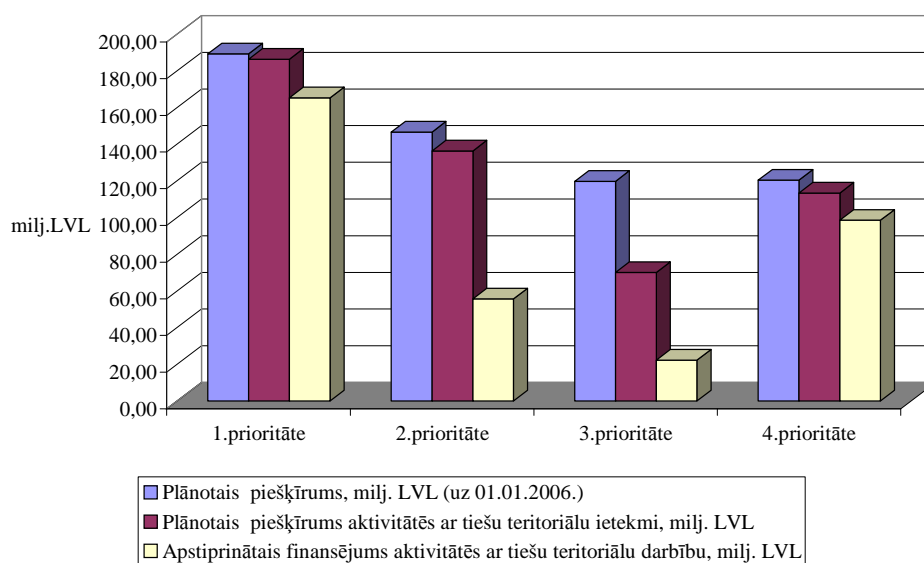
27 no pieteiktajiem projektiem ir Latvijas mēroga. Lielākais pieteikto projektu skaits ir no Rīgas reģiona (42), kas ir likumsakarīgi, jo 62% biedrību, nodibinājumu un fondu ir Rīgas reģionā (1.PIELIKUMA 5.tabula). Taču aktivitātes ziņā jāizceļ arī Latgales reģions, no kura iesniegti 26 projektu pieteikumi, tas ir vairāk nekā no 3 pārējiem reģioniem.

ES SF projektu piesaisti reģionos ārpus Rīgas sekmēs 5.4.1. nacionālā programma „Reģionālo ES struktūrfondu informācijas centru izveide un darbība.” Tās ietvaros 161'250 LVL finansējums tiek sadalīts starp 5 plānošanas reģionu attīstības aģentūrām informācijas centru izveidei. Sevišķi būtiska šādu centru izveide ir to aktivitāšu īstenošanas sekmēšanai, kuru vadībā iesaistītajām projektu pieteikumu pieņēmēj institūcijām (2SI un GSA), nav teritoriālās struktūrvienības. Vienīgi šajā gadījumā diskutabls ir Rīgas reģiona informācijas centra jautājums, jo Rīgā atrodas visas centrālās ES SF administrējošās institūcijas un visticamāk, ka interesenti vērsīsies tur, nevis izveidotajā centrā pie reģiona aģentūras.

4.6. ES SF KOPĒJĀ FINANSĒJUMA SADALĪJUMS PA REĢIONIEM

Tematiskās izvērtēšanas ietvaros uz 2006.gada 1.janvāri bija pieejama informācija par teritoriālo aktivitāšu publiskā finansējuma apjomu 341'679'656 LVL apmērā. Šis aptiprinātais finansējums veido 67,5% no plānoto aktivitāšu finansējuma. Zināmā mērā šo var uzskatīt par struktūrfondu aktivitāšu projektu apstiprināšanas līmeni. 2006.gada laikā, ievērojot visas noteiktās procedūras, vēl jāpaspēj apstiprināt 32,5% teritoriālo aktivitāšu finansējuma.

4.6.1.attēls. VPD prioritāšu publiskais finansējums

Apstiprināto (saplānoto) projektu finansējuma īpatsvars ir atšķirīgs dažādās prioritātēs. 1.prioritātē apstiprināto projektu finansējuma īpatsvars no plānotajiem veido 88,7%. Šis salīdzinoši augstais rādītājs skaidrojams ar to, ka šajā prioritātē salīdzinājumā ar citām prioritātēm starp aktivitātēm lielākoties ir struktūrfondu nacionālās programmas, kuru plānošana ir centralizētāka un apstiprināšanas procedūras laika ziņā īsākas.

Arī 4.prioritātē ir salīdzinoši augsts aktivitāšu projektu apstiprināšanas līmenis – 81,9%. Šīs prioritātes aktivitāšu augstais apstiprinājuma līmenis skaidrojams ar Lauku atbalsta dienesta iegūto pieredzi SAPARD līdzekļu administrēšanā pirmssiestāšanās periodā, ar projektu saņēmēju pieredzi pieteikumu sagatavošanā, kā arī zināma nozīme arī tam, ka salīdzinoši nestingri ir vērtēšanas kritēriji. Šīs prioritātes projektu pieteicēju aktivitāti sekmē LAD un LLKIC struktūrvienību darbība dažādās Latvijas teritorijās ārpus Rīgas.

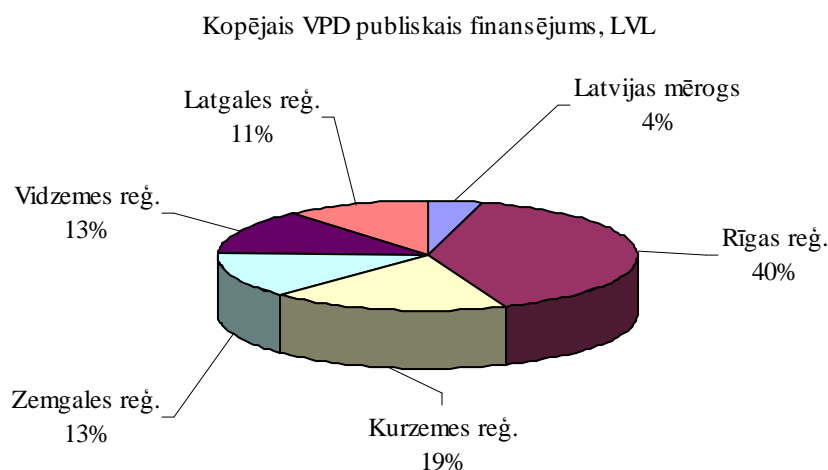
2.prioritātē ir apstiprināti 40,8% no teritoriālo aktivitāšu finansējuma. Šajās aktivitātēs vēl apgūstamā publiskā finansējuma apjoms ir 80,6 miljoni LVL. No reģionālās attīstības viedokļa negatīvi vērtējama situācija, ka kavējas finanšu pieejas pasākumu ieviešana, kas sekmētu jaunu uzņēmumu veidošanos.

3.prioritātei ir mazākais starp prioritātēm finansējuma īpatsvars. Tajā gandrīz puse aktivitāšu vērtējamas kā aktivitātes nacionāla mēroga darbības rezultātu. No teritoriālajām

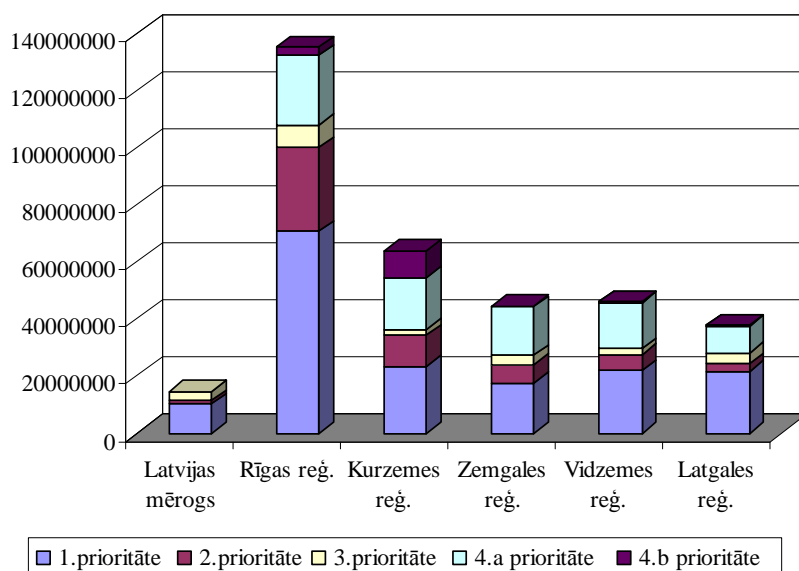
aktivitātēm uz 2006.gada 1.janvāri ir apstiprināti 31,7% plānotā finansējuma. Šajā prioritātē kā negatīvais moments jāatzīmē salīdzinoši mazajiem projektu apjomiem paredzētā sarežģīta pieteikumu sistēma un ilgais vērtēšanas process.

Izvērtējuma ietvaros ir izanalizēts publiskā finansējuma sadalījums pa plānošanas reģioniem visās četrās prioritātēs.

4.5.2. attēls. VPD teritoriālo aktivitāšu publiskā finansējuma sadalījums pa plānošanas reģioniem (situācija uz 2006.gada 1.janvāri)

4.5.3. attēls. VPD teritoriālo aktivitāšu publiskais finansējums plānošanas reģionos pa prioritātēm (LVL, situācija uz 2006.gada 1.janvāri)

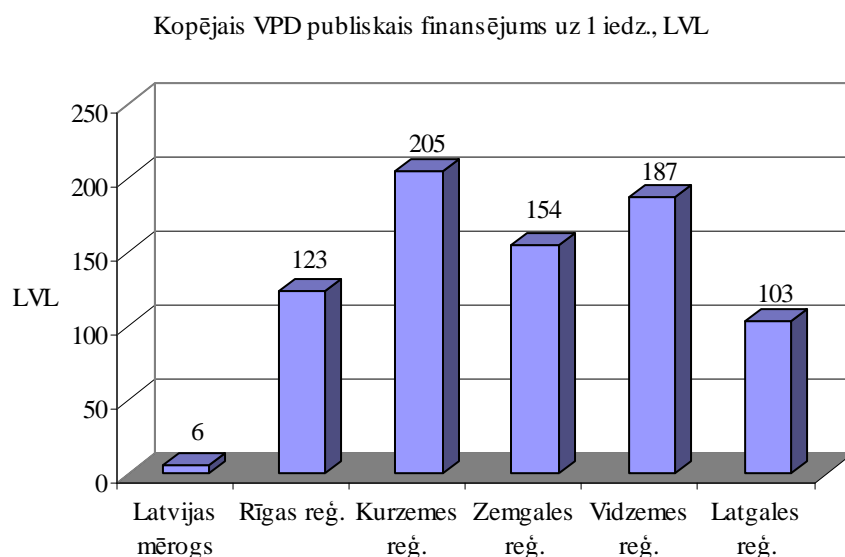

Analīze liecina, ka lielākais finansējuma absolūtais apjoms VPD ietvaros ir vērsts uz Rīgas reģionu, mazākais – uz Latgales reģionu.

Absolūtā finansējuma sadalījums norāda uz tiešu sakarību starp teritorijas attīstības līmeni un piesaistītā finansējuma apjomu – jo augstāks teritorijas sociālekonomiskās attīstības līmenis, jo lielāks piesaistītā finansējuma apjoms.

Objektīvāks par iepriekšminēto ir salīdzinājums pēc finansējuma apjoma uz iedzīvotāju skaitu. Caurmērā šis finansējums veido 148,4 LVL uz 1 iedzīvotāju. Lielākais finansējums ir piešķirts Kurzemes reģionam (205 LVL) un Vidzemes reģionam (187 LVL), bet mazākais – Latgales reģionam (103 LVL). Starpība starp augstāko un zemāko rādītāju ir gandrīz 2 reizes.

4.5.4. attēls. VPD teritoriālo aktivitāšu publiskais finansējums uz 1 iedzīvotāju plānošanas reģionos (situācija uz 2006.gada 1.janvāri)

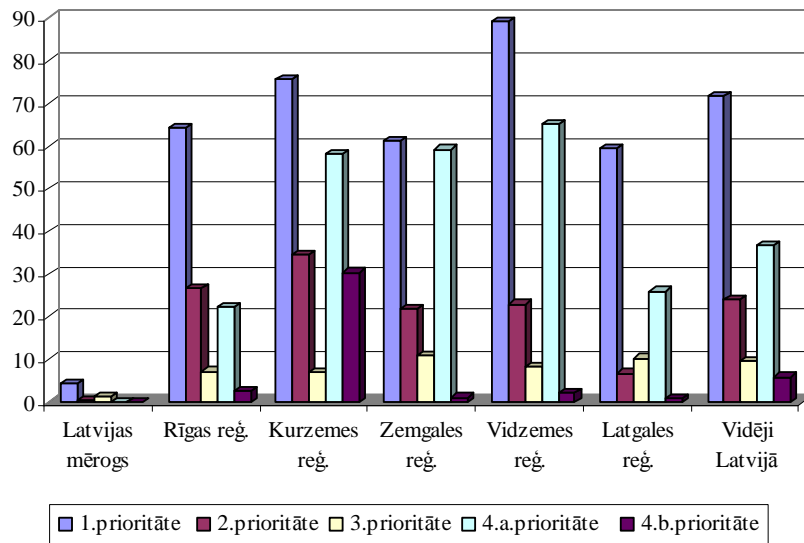

Pieņemot, ka lielāks relatīvais finansējums spēj nodrošināt straujāku teritorijas attīstību, var secināt, ka VPD ietvaros paredzētais ES SF finansējums sekmē Kurzemes un Vidzemes reģionu attīstības līmeņa paaugstināšanos un tuvināšanos Rīgas reģionam, bet nenodrošina Latgales reģiona straujāku attīstību. ES SF ietekmē atšķirība starp visvājāko Latvijas reģionu un stiprākajiem reģioniem palielināsies.

4.5.4. attēlā atspoguļots publiskais finansējums uz vienu iedzīvotāju sadalījumā pa reģioniem un prioritātēm (atsevišķi izdalīta arī 4.a un 4.b prioritāte).

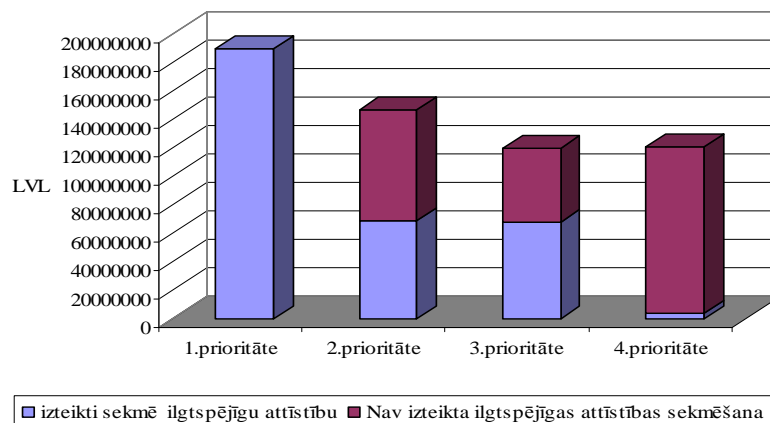
Lielākā neatbilstība ar plānošanas reģionu attīstības dokumentiem ir attiecībā uz lauksaimniecības un lauku attīstības prioritāti (4.a). Zemgales reģionam un Latgales reģionam lauksaimniecības attīstība ir norādīta kā viena no galvenajām prioritātēm, bet citiem reģioniem nē, tomēr finansējuma sadalījums par to neliecina.

4.5.5. attēls. VPD teritoriālo aktivitāšu publiskais finansējums prioritātēs uz 1. iedzīvotāju plānošanas reģionos (situācija uz 2006.gada 1.janvāri)

Pēc kvalitatīva izvērtējuma visas prioritāšu aktivitātes ir sagrupētas divās grupās:
 a) Aktivitātes, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību;
 b) Aktivitātes, kam nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana
 (skat. 4.6.PIELIKUMA 1.-4.tabulas).

4.5.6.attēls. VPD prioritāšu sadalījums pēc ilgtspējīgas attīstības sekmēšanas prioritātēs (LVL, situācija par plānoto finansējumu uz 2006.gada 1.janvāri)

Plānotā finansējuma sadalījums pa šīm grupām liecina, ka saskaņā ar plānu, kas aktualizēts uz 2006.gada 1.janvāri, 57,3% publiskā finansējuma plānots aktivitātēm, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību, bet 42,7% - aktivitātēm, kam nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana. Aktivitāšu saistība ar ilgtspējīgas attīstības sekmēšanu pa prioritātēm ir atšķirīga. 1.prioritātē visas aktivitātes novērtētas kā ilgtspējīgu attīstību sekmējošas, 3.prioritātē izteikti ilgtspējīgo aktivitāšu īpatsvars ir nedaudz lielāks nekā to, kas mazāk nodrošina ilgtspējīgu attīstību, 2.prioritātē ir otrādi – mazāk ilgtspējīgo aktivitāšu finansējuma īpatsvars ir lielāks, 4.prioritātē ir mazākais izteikti ilgtspējīgo aktivitāšu īpatsvars.

4.7. REĢIONĀLĀS POLITIKAS MĒRĶU SASNIEGŠANAS IESPĒJAS VPD AKTIVITĀŠU ĪSTENOŠANĀ

Ja ir nolemts, vai un uz kāda reģionālās politikas mērķa sasniegšanu ir vērsta konkrētā aktivitāte, tad ar attiecīgās aktivitātes vadlīnijām ir iespēja šo procesu virzīt:

- paredzot aktivitātes īstenošanu Nacionālās programmas veidā un tās ietvaros strikti pieturēties pie izvēlēta teritoriālā sadalījuma principa;
- nosakot atklāto projektu konkursu vai grantu shēmu vadlīnijās specifiskus vērtēšanas kritērijus, kas pieteikumiem dod papildus punktus, vai nu pēc teritorijas attīstības līmeņa, vai pēc kāda cita ar teritoriju saistīta rādītāja;
- paredzot sašaurinātu aktivitātes mērķa teritoriju;
- paredzot atbalsta intensitātes diferenciāciju

Šajā periodā tiek izmantota šāda atbalsta diferenciācija, kas saistīta ar teritoriju:

- pašvaldību projektos pēc teritorijas attīstības līmeņa saskaņā ar MK noteikumiem,
- atsevišķās LAD aktivitātēs pēc labvēlīgiem vai mazāk labvēlīgiem apvidiem;
- no 2006.gada atsevišķās LIAA grantu shēmās pēc teritorijas (Rīgai mazāk izdevīgi noteikumi).

Salīdzinoši nedaudz šajā periodā ir izmantota speciālu aktivitātes mērķa teritoriju noteikšana. Tas vērojams šādās aktivitātēs:

- VRAA grantu shēma īpaši atbalstāmajām teritorijām;
- atsevišķi LAD atklāto projektu konkursi tikai lauku teritorijām;
- daļēji pie šīs grupas var ieskaitīt arī lielāko daļu 4.b prioritātes aktivitātes, kas vērstas uz ostām;
- Rīgas satiksmes infrastruktūras aktivitātes.

Vadlīnijās iekļauto vērtēšanas kritēriju saturiska analīze liecina, ka attiecībā uz reģionālo attīstību pieeja ir ļoti formāla, un līdz ar to kopumā praktiski nenodrošina nekādu reģionālās attīstības aspektu ievērošanu.

Lielākajā daļā aktivitāšu vadlīnijās viens no kvalitātes kritērijiem ar mazu svaru ir: „Vai projekta pieteikums atbilst strukturālās politikas horizontālajiem mērķiem”, kur *reģionālā attīstība* uzskaitīta līdzās dzimumu līdztiesībai un informācijas sabiedrības veidošanai un attiecīgi tiek vērtēta kopā. Otrs biežāk sastopamais ar reģionālo attīstību saistītais kritērijs ir: „Vai projekta pieteikums atbilst nacionālajiem, reģionālajiem un vietējiem stratēģiskajiem plānošanas dokumentiem”. Kā, redzams, arī šajā kritērijā teritoriālā komponente nav izdalīta atsevišķi.

Piemēram, SIF aktivitāšu kritērijs „Cik nozīmīgs ir projekts valsts vai reģiona īpašo vajadzību risināšanai” reģionālās problēmas neizdala atsevišķi.

LIAA apsaimniekoto aktivitāšu kritērijs ir šāds: „Projekta pieteikuma atbilstība ES politikām: Projekta pieteikums atbilst strukturālās politikas horizontālajiem mērķiem: projektam ir pozitīva ietekme uz reģiona attīstību”. ES mērogā reģions (NUTS 2) ir visa Latvija, tāpēc kritērijs neietver Latvijas mēroga teritoriālo aspektu.

Pozitīvi vērtējama SPP pieredze – prasība sniegt attiecīgā plānošanas reģiona atzinumu par projektu un tā atbilstību prioritātēm. Lai arī pamats domāt, ka šobrīd plānošanas reģionu aģentūras sniedz pozitīvu atzinumu visiem pieteikumiem, kam tas nepieciešams,

šāda prasība sekmē plānošanas reģionu informētību par reģionā notiekošo attiecībā uz ES struktūrfondu līdzekļu piesaisti.

Atbilstoši aktivitātes būtībai - atbalstīt vājākās teritorijas - VRAA grantu shēmas viens no kritērijiem ir „Projekta mērķis un paredzētie pasākumi atbilst īpaši atbalstāmās teritorijas pašvaldības attīstības plānošanas dokumentiem.”, kas jāapliecina ar pašvaldības atzinumu.

Salīdzinoši visvairāk teritoriālu specifisko kritēriju ir RAPLM APK “Publisko interneta punktu attīstība”, tai pat laikā šie kritēriji ir nedaudz pretrunā viens otram, kā arī vadlīnijās nav nodrošināts mehānisms, kā panākt pakalpojuma teritoriāli plašāku izklājumu.

Reģionālās attīstības aspektā jāuzsver arī atbildīgo institūciju darbība teritorijās, kas izpaužas divos pamatveidos:

- dažādu informatīvu semināru un citu pasākumu organizēšana dažādās Latvijas teritorijās;
- institūciju struktūrvienību darbība teritorijās.

Nākotnē šajā ziņā nozīmīga loma būs plānošanas reģionu organizēto reģionālo ES SF informācijas centru darbībai, kam saņemts atbalsts no Eiropas Sociālā fonda (ESF) Tehniskās palīdzības aktivitātes ietvaros.

Šajā periodā vairāku institūciju, kas atbildīgas par pieteikumu un projektu dokumentācijas saņemšanu, darbojas ne tikai Rīgā, bet arī citās Latvijas vietās. Lauku Atbalsta dienesta centrālais aparāts atrodas Rīgā, bet 9 teritoriālās struktūrvienību izvietojums ir šāds: Austrumlatgales Rēzeknē (Rēzeknes un Ludzas rajoni), Dienvidkurzemes Saldū (Saldus, Kuldīgas, Liepājas rajoni), Dienvidlatgales Preiļos (Preiļu, Krāslavas un Daugavpils rajoni), Lielrīgas Ogrē (Rīgas, Ogres, Aizkraukles rajoni), Viduslatvijas Jēkabpilī (Jēkabpils un Madonas rajoni), Zemgales Jelgavā (Jelgavas, Dobeles un Bauskas rajoni), Ziemeļaustrumu Gulbenē (Gulbenes, Alūksnes un Balvu rajoni), Ziemeļkurzemes Talsos (Talsu, Tukuma un Ventspils rajoni), Ziemeļvidzemes Valmierā (Valmieras, Cēsu, Limbažu un Valkas rajoni).

Nodarbinātības valsts aģentūras ESF reģionālās nodaļas ir Liepājā, Bauskā, Cēsīs un Rēzeknē.

2005.gadā pakāpeniski struktūrvienības ir izveidojusi Centrālā finanšu un līgumu aģentūra. Tās darbojas Rēzeknē, Jelgavā, Cēsīs, Kuldīgā un Ogrē.

Šīs institūcijas atzīmē, ka reģionālajām nodaļām ir liela nozīme un tās būtiski atvieglo aktivitāšu mērķa grupām pieteikšanās un atskaitīšanās procesu.

5. SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

5.1. REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES

<i>Secinājumi</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Priekšlikumi</i>
1. Latvijā pastāv un ilgu laiku saglabājas ievērojamas sociālekonomiskās atšķirības starp dažādām valsts teritorijas daļām.	5 plānošanas reģionu, kā arī 33 administratīvo teritoriju salīdzinājums pēc galvenajiem sociālekonomiskajiem rādītājiem pēdējo trīs – četru gadu laikā liecina, ka Rīgas plānošanas reģions pēc visiem rādītājiem saglabā savu ievērojamo dominanti.	1. Mērķtiecīgai reģionālās attīstības politikai, kā reālam (nevis formālam) principam jābūt iekļautam visos valsts, nozaru, jomu un atsevišķu teritoriju attīstības dokumentos un tas jāievēro to īstenošanā.
2. Pēdējo gadu rādītāju attīstības dinamika liecina, ka Kurzemes reģions nostiprina savu, kā otrā spēcīgākā reģiona, pozīciju, tuvojoties Rīgas reģionam. Arī Vidzemes reģions pēc vairākiem rādītājiem pēdējo gadu laikā ir apsteidzis Zemgales reģionu	IKP uz vienu iedzīvotāju, darba meklētāju īpatvsars, ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem.	2. RAPLM, izvirzot reģionālās attīstības politikas mērķus, jānosaka ar kādiem instrumentiem tie tiek sasniegti. Šinī brīdī, ja netiek formulēta jauna reģionālā politika, jāidentificē Reģionālās politikas pamatnostādņēs izvirzīto mērķu sasniegšanai paredzētie instrumenti.
3. Latgales reģions ievērojami atpaliek no Rīgas reģiona, kā arī atpaliek no pārējiem Latvijas reģioniem.	Vairāki Latgales reģiona attīstības rādītāji (IKP, darba meklētāju īpatsvars) liecina par nelielu pozitīvu attīstības dinamiku, tomēr atšķirības ar pārējiem reģioniem ir ievērojamas. Sevišķi dramatisku situāciju Latgales reģionā vērš straujais iedzīvotāju skaita samazinājums.	
4. Latvijā aktuāla gan visas valsts teritorijas attīstība un tuvinašana Eiropas vidējam līmenim, gan arī valsts atpalikušāko teritoriju attīstības stimulēšana ar specifiskiem instrumentiem	Latvija kopumā ievērojami atpaliek no Eiropas vidējā attīstības līmeņa. Arī Rīgas reģiona attīstības rādītāji atpaliek no ES un jo sevišķi no Eiropas metropoļu reģionu attīstības līmeņa.	

5.2. REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS KOMPONENTE VPD

<i>Secinājumi</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Priekšlikumi</i>
1. VPD nevar vērtēt kā mērķtiecīgu nacionālās reģionālās politikas dokumentu un tas arī nav bijis paredzēts.	Vienotajā programmdokumentā reģionālās attīstības jautājumi nedaudz tiek apskatīti, bet tai pašā laikā norādīts, ka VPD nav plāns, kas paredz atrisināt teritoriālo atšķirību problēmas valstī. Neviens no rezultatīvajiem rādītājiem nav noteikts teritoriālā griezumā.	1. RAPLM nosakot instrumentus reģionālās attīstības politikas īstenošanai, jāsniedz priekšlikumi, cik lielā mērā un kurus reģionālās attīstības politikas mērķus plānots sasniegt ar ES SF atbalstu. Ja tas ir paredzēts, tad arī rezultatīvie rādītāji jāatspoguļo teritoriālā griezumā.
2. VPD īstenošanā paredzēta sistēma, kas operatīvi atspoguļo situāciju par pasākumu īstenošanu Latvijas teritorijās, bet praksē operatīva visu VPD aptveroša informācija par situāciju teritoriālā griezumā nav pieejama.	Teritoriālo analīzi iespējams veikt vai nu balstoties uz struktūrfondu vadībā iesaistīto institūciju, kas saņem projektu pieteikumus (2SI vai GSA), sniegto pamatinformāciju (projektu un to raksturojošo datu sarakstī) par projektiem vai arī uz šo institūciju datu apkopojumu, ko tās veic pēc pašu iniciatīvas.	2. Vēl šī plānošanas perioda atlikušajā posmā Vadošajai iestādei jānodrošina operatīvu situācijas pārskatu par ES struktūrfondu izlietojumu teritoriālā griezumā. To iespējams veikt, vai nu - Vadošajai iestādei pilnveidojot (sakārtojot) SF VIS, vai arī Vadošajai iestādei jāizstrādā vienota pārskata forma par situāciju teritoriālā griezumā, saskaņā ar kuru visām ES struktūrfondu ieviešanā iesaistītajām institūcijām, kas šobrīd veic datu ievadi VIS, jāsniedz atskaites.
3. VPD paredzēto teritoriālo atšķirību kontroli, iespējams, bija paredzēts veikt 1.līmeņa starpniekinstitūciju pusgada ziņojumu ietvaros. Izvērtēšanas veikšanas periodā ziņojumi ar minēto informāciju vēl nebija pieejami.	Pirmajā Vadošās iestādes sagatavotajā 1.līmeņa starpniekinstitūciju ziņojuma struktūras versijā bija paredzēta 5.nodaļa "Horizontālie jautājumi", kur papildus konkrētai institūcijai RAPLM apraksta, kādas darbības ir veiktas pārskata periodā, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas reģionu attīstībai. Arī Vadošās iestādes sagatavotā otrā (jaunā) 1.līmeņa starpniekinstitūcijas ziņojuma struktūras versija satur IV nodaļu "Horizontālie jautājumi", kurā paredzēts, ka institūcija pretī ailītei "Reģionu sociālekonomisko atšķirību izlīdzināšana" uzskaita šajā sakarā veiktās darbības.	3. Šajā ziņojumā katrai institūcijai katrai savai aktivitātei vajadzētu vispirms norādīt, uz kāda reģionālās politikas mērķa, kas noteikts Reģionālās politikas pamatnostādņēs, sasniegšanu tā vērsta un tad nepieciešamības gadījumā minēt veiktās darbības. Ja aktivitāte nav saistīta ar reģionālo politiku, arī tas būtu jāatzīmē attiecīgajā ziņojuma nodaļā.

<p>4. Objektīvai situācijas analīzei trūkst vienota integrējama dažādu attīstības programmu informācijas sistēma par to īstenošanu Latvijas teritorijās.</p>	<p>Kohēzijas fonda finansētu projektu īstenošanas pārskatu kopsavilkums, Lauku attīstības plāna īstenošana, Valsts Investīciju programmas un citu attīstības programmu īstenošana netiek analizēta integrētā sistēmā.</p>	<p>4. Šī perioda izvērtēšanai un nākošā perioda pasākumu plānošanai aktuāla ir vienota informācija par VPD, Kohēzijas fonda, Lauku attīstības plāna un VIP īstenošanu Latvijas teritorijās. Finanšu ministrijai un RAPLM (veidojamās Reģionālās attīstības uzraudzības un novērtēšanas sistēmas ietvaros) jānodrošina minētās informācijas apkopošana un izvērtēšana teritoriālā griezumā.</p>
--	---	--

5.3. NOZĪMĪGUMS

Cik nozīmīga ir struktūrfondu resursu pieejamība Latvijas plānošanas reģionu attīstībai un attīstības rādītāju tuvināšanai

<i>Secinājumi</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Priekšlikumi</i>
1. VPD īstenošana ir būtisks valsts attīstības līdzeklis.	VPD finansējuma apjoms salīdzinājumā ar dažādiem budžeta rādītājiem, ar citām uz attīstību vērstām programmām, liecina par tā ievērojamo nozīmi valsts attīstībā 2004.-2006.gada periodā.	1. Ņemot vērā to, ka nākošajā plānošanas periodā vieni no būtiskākajiem attīstības līdzekļiem ar ES finansējumu tiks īstenoti NSID un Lauku attīstības startēģijas ietvaros, svarīgi, ka šie dokumenti un no tiem izrietošie dokumenti (tādi kā NSID operacionālās programmas un to aktivitāšu vadlīnijas) ietver valsts reģionālās politikas principus. RAPLM jānosaka šie principi.
2. VPD ir liela nozīme tieši uz atsevišķu teritoriju attīstību jeb uz reģionālo attīstību.	87,9% procenti no VPD plānotā finansējuma veido finansējums aktivitātēm, kuru darbības rezultāts izpaužas konkrētās teritorijās, tādā veidā ietekmējot to attīstību.	
3. VPD īstenošanas ietvaros tiek sekmēta īpaši atbalstāmo teritoriju attīstība.	VPD aktivitātes ietvaros grantu shēmas veidā tiek turpināts viens no retajiem līdz šim mērķtiecīgi pielietotajiem reģionālās attīstības instrumentiem – Īpaši atbalstāmo teritoriju attīstības programma. Pie tam ar ES SF atbalstu vidējais finansējums gadā ievērojami pārsniedz Reģionālā fonda finansējumu iepriekšējos gados.	2. Nākotnē ieteicama šādas aktivitātes turpināšana, izmantojot efektīvākos līdzekļus. RAPLM jāsaņem un NRAP jāapstiprina metodika īpaši atbalstāmo teritoriju noteikšanai reģionos. Plānošanas reģioniem jānosaka īpaši atbalstāmās teritorijas nākošajam plānošanas periodam.
4. VPD īstenošanā tiek nodrošināta projektu realizācijas iespēju palielināšana pašvaldībām ar zemāku attīstības līmeni (atsevišķās VPD aktivitātēs). Šāda kārtība pastarpināti vērsta uz teritoriālo atšķirību samazināšanu.	MK 02.03.2004. noteikumi Nr.124 „Noteikumi par Kritērijiem valsts budžeta dotācijas piešķiršanai pašvaldībām Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto projektu īstenošanai” izmanto teritorijas attīstības indeksu, lai noteiktu valsts finansējuma daļu nacionālajā finansējumā Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansētos pašvaldību projektos. Pašvaldība, īstenojot Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansētos projektus, saņem valsts	3. Ieteicams arī nākošajā plānošanas periodā turpināt atbalsta intensitātes diferenciaciju pēc teritorijas attīstības līmeņa pašvaldību projektos. RAPLM jāizstrādā un NRAP jāapstiprina metodika pašvaldību (teritoriju) attīstības līmeņa noteikšanai un grupēšanai, lai īstenotu diferenciacijas principu. Finanšu ministrijai jānosaka un MK jāapstiprina atbalsta intensitātes lielums atkarībā no attīstības līmeņa grupas.

	budžeta dotāciju līdz 60% no nepieciešamā nacionālā finansējuma. Pašvaldības sagrupētas piecās grupās, un jo augstāks teritorijas attīstības indekss, jo mazāka finansējuma daļa no valsts budžeta.	
5. Vērojama sakarība starp kopējā absolūtā finansējuma sadalījumu un reģionu sociālekonomisko attīstības līmeni.	Reģions ar augstākajiem attīstības rādītājiem (Rīgas reģions) ir piesaistījis lielāko finansējumu, reģions ar zemākajiem rādītājiem (Latgales reģions) – mazāko finansējuma apjomu.	4. Tā kā šajā periodā VPD ietvaros nav izvirzīti mērķi Latvijas teritoriālo atšķirību mazināšanai, attiecībā uz situāciju šajā periodā priekšlikumi netiek izvirzīti.
6. Var prognozēt, ka ES SF ietekmē Kurzemes, Vidzemes un Zemgales reģionu attīstības rādītāji varētu tuvināties Rīgas reģiona rādītājiem	ES SF projektu finansējums uz vienu iedzīvotāju reģionos ir atšķirīgs. Kurzemes reģions, Vidzemes reģions un Zemgales reģions, rēķinot uz 1 iedzīvotāju, saņem lielāku finansējumu nekā Rīgas reģions un Latgales reģions.	5. Tā kā VPD kā ilgtermiņa mērķis minēts – veicināt līdzsvarotu teritoriālo attīstību (3.2.3.nodaļa, 676.rindkopa), nākošajā periodā jāparedz mērķi un rīcība arī teritoriālo atšķirību izlīdzināšanai. Tas jānodrošina Vadošajai iestādei sadarbībā ar RAPLM un plānošanas reģioniem.
7. Var prognozēt, ka palielināsies plaisa starp vājāk attīstīto - Latgales reģionu un pārējiem reģioniem.	Latgales reģions gan absolūtā, gan relatīvā kopsummā saņēmis vismazāko ES SF projektu finansējumu.	
8. Dažādu teritoriju projektu aktivitāte ir atkarīga gan no objektīviem, gan arī salīdzinoši subjektīviem faktoriem.	Atsevišķos gadījumos vērojama sakarība, ka lielāka aktivitāte ir tajās teritorijās, kur lielāks VPD aktivitātes mērķa grupas vienību skaits vai kur risināmā problēma vairāk samilzusi. Aktivitāti ietekmē arī jau esošā pieredze un profesionālā kompetence teritorijās, kā arī iesaistītā personāla ieinteresētība un aktivitāte.	
9. Kopumā šajā periodā nepietiekoši izmantota atbalsta intensitātes diferencēšana.	Atbalsta intensitātes diferencēšana paredzēta: - pašvaldību projektos pēc teritorijas attīstības līmeņa saskaņā ar MK noteikumiem, - atsevišķās LAD aktivitātēs pēc labvēlīgiem vai mazāk labvēlīgiem apvidiem; - kā arī no 2006.gada LIAA atsevišķās grantu shēmās pēc teritorijas (Rīgai mazāk izdevīgie noteikumi).	6. Ieteicams paredzēt plašāku atbalsta intensitātes diferencēšanu pēc teritorijas attīstības līmeņa vai pēc kāda cita ar teritoriju saistīta rādītāja.

<p>10. ES SF administrēšanā iesaistīto institūciju struktūrvienību darbība teritorijās ārpus Rīgas pozitīvi ietekmē projektu pieteicēju un īstenotāju aktivitāti.</p>	<p>LAD, NVA un CFLA pieredze liecina, ka projektu pieteicēji un īstenotāji izmanto iespējas dokumentu iesniegšanai tuvāk savai dzīves (darbības) vietai.</p>	<p>7. Ieteicams izvērtēt arī citu institūciju reģionālo vienību izveidošanas iespēju. Pirms lemt par institūciju struktūrvienību izveidošanu reģionos nepieciešams izvērtēt mērķa grupas izvietojumu un administrējamo līdzekļu apjomus, darba noslodzi.</p>
---	--	--

5.4. REZULTATIVITĀTE

Vai ar plānotajiem resursiem iespējams sasniegt paredzēto attīstību saskaņā ar noteiktajiem indikatoriem

<i>Secinājumi</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Priekšlikumi</i>
1. VPD un PP noteiktie indikatori neraksturo nacionālo reģionālo attīstību, bet tikai attīstību valstī kopumā. Līdz ar to prognozi par indikatoru sasniegšanu iespējams veikt tikai par valsti kopumā.	Ne Vienotajā programmdokumentā, ne arī Programmas papildinājumā neviens rezultatīvais rādītājs nav noteikts teritoriālā griezumā, bet gan tikai valstij kopumā.	1. Ja nākošajā periodā paredzēts reģionālās attīstības politikas jautājumu īstenošanu iekļaut NSID, tad arī rezultatīvie rādītāji jāatspoguļo teritoriālā griezumā (var būt ne visi indikatori).
2. VPD plānotā attīstība pilnībā netiks sasniegta. Ne visi VPD un PP noteiktie attīstības indikatori tiks sasniegti.	Tiek pieņemts, ka saite starp ieguldītajiem resursiem, iznākuma rādītājiem, rezultatīvajiem rādītājiem un ietekmes rādītājiem, kā arī, VPD un PP ir noteikta korekti. Plānoto iznākuma rādītāju (avots - VPD, PP, Uzraudzības komitejas sēžu protokoli par izmaiņām) un faktisko iznākuma rādītāju (avots - 2SI ceturkšņa ziņojumi) salīdzinājums, liecina, ka vairāki plānotie iznākuma rādītāji netiks sasniegti, līdz ar to arī rezultatīvie un ietekmes rādītāji netiks sasniegti.	2. Šī plānošanas perioda noslēgumā nepieciešams pārskats par sasniegtajiem indikatoriem teritoriālā griezumā (vismaz 5 plānošanas reģionu līmeni, vai 6 NUTS 3 reģionu griezumā, vai arī 33 vienību griezumā).
3. 1.prioritātē prognozējams, ka tās ietvaros plānotā attīstība kopumā tiks sasniegta.	Prioritātē ir augsts nacionālo programmu īpatsvars un līdz ar to precīzākas plānošanas iespējas. Tiesa gan sākotnēji nebija paredzēta inflācija tik augstā kāda tā bija faktiski.	3. Kādai no koleģiālajām institūcijām (piemēram, Uzraudzības komitejai) jāpieņem lēmums par kādām teritoriālajām vienībām rezultātu indikatoru pārskati būs nepieciešami un savlaicīgi jāuzdod iesaistītajām institūcijām nepieciešamo pārskatu apkopošanu līdz ar kopīgo īstenošanas pārskatu sagatavošanu. Vadošajai iestādei jā sagatavo vienota pārskata forma.
4. 2.prioritātē paredzams, ka netiks sasniegti rādītāji attiecībā uz inovāciju paplašināšanu, koplietošanas laboratoriju un infrastruktūras attīstību, kā arī rādītāji attiecībā uz jaunu uzņēmumu veidošanu. Tie galvenokārt ir tie rādītāji, kas vairāk izteikti raksturo ilgtspējīgu attīstību.	Aktivitāšu īstenošanas gaita liecina par komercsabiedrību zemu aktivitāti inovācijas un koplietošanas infrastruktūras pasākumos. Jaunu uzņēmumu dibināšanas sekmēšanai paredzēto finanšu instrumentu aktivitātāšu uzsākšana ir aizkavējusies.	

<p>3.prioritātē paredzams, ka tās ietvaros paredzētā attīstība kopumā varētu tikt sasniegta. Tāds rādītājs, kā atbalstu guvušo personu skaitu, tiks pārsniegts.</p>	<p>Ņemtas vērā indikatoru grozītās plānotās vērtības un atbildīgo institūciju ceturkšņa ziņojumi.</p>	
<p>4.prioritātē lauku attīstības daļā neizpildās rādītāji, kas salīdzinājumā ar citiem vairāk raksturo ilgtspējīgu attīstību. Tādi rādītāji, kā uzbūvēto/atjaunoto meliorācijas sistēmu skaits, rekonstruēto ražošanā nepieciešamo ēku un būvju skaits un atbalstīto pārstrādes uzņēmumu skaits. 4.prioritātes zivsaimniecības daļā netiks izpildīts rādītājs attiecībā uz 1 kuģa būvniecību, bet pārējo rādītāju izpildi LAD prognozē, kā sekmīgu.</p>	<p>LAD ceturkšņa ziņojumā ietvertās izpildes raksturojums, ņemot vērā vēl neapstiprināto finansējumu.</p>	
<p>5. Rādītāju sistēma netiek konsekventi aktualizēta saskaņā ar aktuālo VPD īstenošanas gaitu.</p>	<p>Mainot aktivitāšu finansējumu, ne vienmēr tiek mainīti attiecīgo aktivitāšu un pasākumu iznākuma indikatori un tiem sejošie indikatori. Atsevišķos gadījumos VPD un PP indikatori vienai un tai pašai aktivitātei ir ar dažādām vērtībām.</p>	<p>4. Institūcijā, kas atbildīga par grozījumu veikšanu VPD un PP, konsekventi jāizskata un jāpieņem lēmumi par visiem ierosinājumiem, kas saistīti ar rādītāju izmaiņām dēļ finansējuma apjoma izmaiņām. 5. Grozot iznākuma rādītāju indikatoru vērtības, jāizvērtē un jāveic rezultatīvo rādītāju un ietekmes rādītāju vērtību izmaiņas vai vismaz jānorāda to izmaiņu virziens (palielināsies, samazināsies). 6. Jānodrošina konsolidētas VPD un PP aktuālās versijas pieejamība, kurā iestrādāti visi apstiprinātie grozījumi. Jāparedz, ka Vadošā iestāde mēneša laikā pēc grozījumu protokola apstiprināšanas nodrošina publiski pieejamu konsolidēto plānošanas dokumenta versiju, kurā līdzīgi kā likumos norādīti veikto grozījumu datumi. 7. Lai varētu izvērtēt rādītāju vērtību prognozēšanas precizitāti, jāparedz, ka Vadošā iestāde nodrošina tāda rezultātu indikatoru pārskata uzturēšanu, kur katram indikatoram pārskatāmi redzama sākotnējā vērtība un visas izmainītās vērtības, norādot izmaiņu datumu un pamatojumu.</p>

5.5. EFEKTIVITĀTE

Cik lielā mērā ar plānotajiem resursiem iespējams veicināt plānošanas reģionu attīstību

<i>Secinājumi</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Priekšlikumi</i>
1. Reģionu attīstības plānošanas dokumenti ir salīdzinoši ļoti vispārīgi un plaši. Plānošanas reģioni, praktiski, nav noteikuši nelielu skaitu konkrētu prioritāšu.	Viens no iemesliem tam ir plānošanas reģionu statuss un plānošanas reģionu attīstības plānošanas dokumentu vietas un lomas nenoteiktība. Lai neradītu situāciju, ka neiekļaujot kādu nozari, jomu programmā, plānošanas reģioni nevar kandidēt uz atbalstu tajā, prioritāšu klāsts ir ļoti plašs. Kurzemes reģionam nav apstiprinātas attīstības programmas (stratēģijas).	1. Risinājums varēja būt, ka pēc VPD apstiprināšanas, katrs reģions nosaka ierobežotu (noteiktu) skaitu prioritāro pasākumu vai aktivitāšu. (Vai noteikto limitu robežās piešķir pasākumiem vai aktivitātēm rangus (piemēram, ļoti nozīmīgs, nozīmīgs, nav būtisks)). Attiecīgi jebkurā aktivtātē tiek ieviests kāds projektu vērtēšanas kritērijs (punktu skaits), kas tieši saistīts ar šīm reģionu noteiktajām prioritātēm.
2. Reģionu plānošanas dokumentus dēļ to atšķirīgās struktūras grūti savstarpēji salīdzināt, kā arī salīdzināt ar VPD.	Nepastāv vienoti noteikumi plānošanas reģionu programmiskajiem attīstības plānošanas dokumentiem.	
3. Plānošanas reģionu izvirzītie mērķi, galvenie attīstības virzieni vai prioritātes (reģionu attīstības dokumentiem ir atšķirīga struktūra) kopumā atbilst VPD prioritātēm.	Visu reģionu dokumentos uzsvēta ekonomikas attīstības nepieciešamība, cilvēkresursu attīstības nepieciešamība, minēti infrastruktūras, dzīves vides, lauku attīstības u.c. jautājumi.	
4. Plānošanas dokumentu struktūras nākošo līmeņa mērķu (rīcības virzieni, uzdevumi) analīze liecina ka liela daļa jautājumu ir risināma VPD aktivitāšu ietvaros, bet ir virkne reģionu attīstības virzienu, kas VPD ietvaros šajā periodā netiek atbalstīti.	Visi reģioni uzskata, ka vēl lielākas investīcijas ir nepieciešamas satiksmes infrastruktūrai – ceļiem. Šajā periodā netiek risināts tāds būtisks teritoriju jautājums, kā mājokļu jautājums.	2. Jomās, nozarēs, kurās ES SF atbalsts netiek paredzēts, bet kuras reģioniem ir svarīgas attīstībai, plānošanas reģioniem jāmeklē cita veida atbalsts, jākoncentrē vietējo pašvaldību resursi vai jāsekmē privātās iniciatīvas.
5. Būtiska daļa reģionu vajadzību ir atšķirīgas.	Rīgas reģions uzsvēris, ka arī cilvēkresursu attīstībā būtu nepieciešami lielāki ieguldījumi infrastruktūrā, Rīgas reģiona gadījumā nozīmīgi būtu ieguldījumi pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūrā.	3. Lietderīgas būtu reģionālās aktivitātes – vērstas uz konkrēta reģiona specifisko jautājumu risināšanu. Nevajadzētu reģionālās aktualitātes vai problēmas vispārināt. Tā, piemēram, uzņēmējdarbības atbalsta

	<p>Kurzemes, Zemgales un Latgales reģioni uzsvēra, ka nav paredzēts finansējums uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūrai (uzņēmējdarbības atbalsta centri, biznesa inkubatori, tehnoloģiskie parki). Aktivitāšu ietvaros vajadzētu sekmēt publiskās privātās partnerības veidošanos.</p> <p>Zemgales reģionā bijis nepietiekams atbalsts veselības aprūpes infrastruktūrai. Vidzemes reģions plānojis lielāku atbalstu tūrisma attīstībai.</p> <p>Latgales reģionā starptautiskās lidostas darbība ir aktuāla.</p>	<p>infrastruktūra ir aktuāla reģioniem ārpus Rīgas, savukārt bērnu dārzu celtniecība aktuāla ir Rīgas reģionā.</p>
6. Nacionālās programmas ir veids kā nodrošināt strikti noteiktu atbalsta dalījumu pa teritorijām vai arī uz konkrētām teritorijām vērstu atbalstu.	Šajā periodā atsevišķās nacionālo programmu vadlīnijās ir paredzēts finansējuma sadalījums pa visiem plānošanas reģioniem (dažos gadījumos pat vienmērīgs sadalījums).	4. Aktivitātes, kurās nepieciešams ievērot pamatotu teritoriālo sadalījumu (pakalpojumu pārklājumu), ieteicams organizēt kā Nacionālās programmas. Teritoriālo sadalījumu ieteicams pamatot ar teritoriju vajadzību salīdzinājumu.
7. VPD aktivitāšu vadlīnijās iekļautie kritēriji nenodrošina reģionālās attīstības aspektu ievērošanu.	Aktivitāšu vadlīnijās iekļauto vērtēšanas kritēriju saturiska analīze liecina, ka attiecībā uz reģionālo attīstību pieceja kopumā ir ļoti formāla. Visbiežāk reģionālā attīstība minēta kritērijos ar nelielu svaru kopā ar citiem horizontālajiem mērķiem vai reģionu prioritātes kopā ar valsts prioritātēm. Tikai dažās aktivitātēs ir izņēmumi (spilgtākais – 1.3.2.).	5. Jāizvērtē RAPLM (1SI) APK par interneta punktiem pieredzi ar teritoriju saistītu kritēriju izmantošanā (tematiskās izvērtēšanas periodā notika pieteikumu vērtēšana). 6. Vairāk jāizmanto ar teritoriju saistīti kritēriji vadlīnijās.
8. Pozitīvi vērtējams fakts, ka palielinās ES SF vadībā iesaistīto institūciju sadarbība ar plānošanas reģionu institūcijām (attīstības aģentūrām).	Par to liecina gan valsts institūciju pārstāvju, gan arī reģionu pārstāvju paustais. Sadarbību pastiprinās arī tehniskās palīdzības ietveros veidotie ES SF reģionālie informācijas centri.	7. Jānodrošina sadarbība starp valsts institūcijām un plānošanas reģioniem.
9. Pašvaldību aktīvāku iesaistīšanos ES struktūrfondu finansēto projektu īstenošanā kavē pastāvošā sistēma, kas paredz projektu priekšfinansēšanu, priekš kā pašvaldībām, savukārt, nepieciešams ņemt kredītu vispārnoteiktajā kārtībā.	Likumdošana paredz, ka pašvaldības var veikt aizņēmumus, tai skaitā ES projektu priekšfinansēšanai, ikgadējā kredītlimita palielinājuma ietvaros. Tradicionāli jau katra gada pirmajā pusē tas ir izsmelts un tikai ar budžeta	8. Operatīvākam problēmas risinājumam jāapstiprina un jāīsteno FM sagatavoto Ministru kabineta (MK) rīkojuma projektu „Par Finanšu ministrijas budžeta apakšprogrammas „Finansējums Eiropas Savienības fondu un Norvēģijas valdības finanšu instrumenta

	grozījumiem gada otrajā pusē limits tiek palielināts.	līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai” līdzekļu pārdali 2006.gadā”. Šis MK rīkojuma projekts paredz, ka no minētās FM programmas 12 miljoni latu tiktu atvēlēti jau apstiprinātajiem ES fondu projektiem, kuru īstenošanai pašvaldības ir pieprasījušas aizdevumu.
--	---	---

5.6. IETEKME

Kādu ietekmi struktūrfondu ieviešana atstās uz reģionālo atšķirību izlīdzināšanu un Latvijas attīstību kopumā

<i>Secinājumi</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Priekšlikumi</i>
1.Šī perioda VPD aktivitāšu darbības ietekme būs jūtama 2-4 gadus pēc perioda beigām.	Tikai neliela daļa aktivitāšu izvērtēšana veikšanas laikā ir īstenotas.	1.VPD expost izvērtējumā jāiekļauj teritoriālo komponenti gan attiecībā uz iznākuma, gan arī uz rezultātu un ietekmes rādītājiem. 2.Šajā sakarā jau savlaicīgi vai nu jāveic nepieciešamie pasākumi VIS pilnveidošanai vai arī Vadošajai iestādei jāstāda vienotas prasības visām iesaistītajām institūcijām, kas apkopo datus, par savlaicīgu rādītāju apkopošanu. 3. Tā kā salīdzinoši sarežģītāka būs 3.prioritātes rezultātu un ietekmes rādītāju mērīšana, jau savlaicīgi ieteicams izveidot apmācīto personu fokusa grupu, uz kuras rezultātiem balstoties, varētu spriest par pasākumu un prioritātes rezultātiem.
2. ES struktūrfondu izlietojums VPD īstenošanas ietvaros sekmē atšķirību samazināšanos starp Rīgas reģionu un tam pēc attīstības līmeņa sekojošiem 3 reģioniem - Kurzemes reģionu, Vidzemes reģionu un Zemgales reģionu, bet palielina atšķirības starp Latgales reģionu un pārējiem Latvijas reģioniem.	Tiek pieņemts, ka ES struktūrfondu relatīvais finansējums (finansējums uz iedzīvotāju) ir tieši saistīts ar ietekmes uz teritorijas attīstību līmeni - jo lielāks relatīvais finansējums, jo straujāka teritorijas attīstība).	3. Ieteicams vairāk izmantot specifiskas reģionu aktivitātes, plašāk izmantot atbalsta intensitātes diferencēšanu un projektu atlases kritērijos iekļaut ar teritorijām saistītus kritērijus.
3.Vairāk ilgtspējīgas aktivitātes nodrošinātu stabilāku Latvijas attīstību nākotnē.	57,3% publiskā finansējuma ir plānoti aktivitātēm, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību, bet 42,7% - aktivitātēm, kam nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana.	4. Jāparedz vairāk tādu aktivitāšu, kas izteiktāk nodrošina ilgtspējīgu attīstību.
4. Pozitīvā ietekme būtu lielāka, ja saturiski savstarpēji saistītas aktivitātes tiktu īstenotas loģiskā secībā.	Pēmēram, 3.2.4.1. NP „Mūžizglītības stratēģijas izstrāde un ieviešana” tiek īstenota vienlaicīgi ar APK 3.2.4.2. Tālākizglītības iespēju paplašināšana ekonomiski svarīgās nozarēs	5. VPD īstenošanā jāievēro savstarpēji saistītu aktivitāšu loģisko secību. Galvenokārt tas attiecas uz pētījumiem.

5.7. ILGTSPĒJA

Vai struktūrfondu līdzfinansētie projekti nodrošinās Latvijas attīstības ilgtspēju

<i>Secinājumi</i>	<i>Pamatojums</i>	<i>Priekšlikumi</i>
1. Struktūrfondi nodrošina Latvijas attīstības ilgtspēju, taču attiecībā uz ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanu ES struktūrfondu iespējas bija lielākas nekā izmantotas.	Plānotā finansējuma sadalījums aktivitātēm pa grupām, vai tās izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību vai arī tām nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana, liecina ka 57,3% publiskā finansējuma ir plānoti aktivitātēm, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību, bet 42,7% - aktivitātēm, kam nav izteikta ilgtspējīgas attīstības sekmēšana.	1. Plānā jāparedz vairāk tādu aktivitāšu, kas izteiktāk nodrošina ilgtspējīgu attīstību. 2.prioritātē esošo pasākumu/ietvaros lielāku uzsvāru vajadzētu likt uz aktivitātēm, kas saistītas ar jaunu uzņēmumu dibināšanas sekmēšanu (finanšu instrumenti) un inovāciju un infrastruktūras attīstību. Taču situācija liecina ka attiecībā uz inovācijām un koplietošanas infrastruktūru bija zems pieprasījums. Tas nozīmē, ka vajadzētu paredzēt pasākumu, kas nodrošina uzņēmējdarbības vides attīstību (uzņēmējdarbības atbalsta centri, biznesa inkubatori, tehnoloģiskie parki u.c.), nevis tiešu atbalstu uzņēmumiem. Pie tam šeit vajadzētu ņemt vērā atšķirīgu uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumu tirgus piedāvājumu teritorijās. Tā, piemēram, Rīgā nav aktuāla uzņēmējdarbības atbalsta centru darbība, bet Latgales, Zemgales, Vidzemes un Kurzemes reģionos, to izveidošanai un darbībai būtu liela nozīme uzņēmējdarbības vides uzlabošanā.
2. Aktivitāšu saistība ar ilgtspējīgas attīstības sekmēšanu pa prioritātēm ir atšķirīga. Visvairāk ilgtspējīgu attīstību sekmē 1.prioritātē, bet mazākais šādu aktivitāšu īpatsvars ir 4.prioritātē.	Aktivitāšu, kas izteikti nodrošina ilgtspējīgu attīstību finansējuma īpatsvars pa prioritātēm ir šāds: - 1.prioritātē – 100%; - 2.prioritātē – 47,0%; - 3.prioritātē – 56,7%; - 4.prioritātē – 3,2%	3.prioritātē lielāku uzsvāru ieteicams likt uz aktivitātēm, kas saistītas ar pētījumiem, mācību programmu attīstību. 4.prioritātē lielāku uzsvāru nepieciešams likt uz lauku un ostu infrastruktūras attīstību.

IZMANTOTO AVOTU SARAKSTS

- Vienotais programmdokuments Mērķa 1 programmai Latvijā 2004.-2006.gadam, Eiropas Komisijā apstiprināts 2004. gada 17. jūnijā un tā grozījumi
- Programmas papildinājums Mērķa 1 programmai Latvijā 2004.-2006.gadam, apstiprināts ES struktūrfondu uzraudzības komitejā 2004. gada 30. jūnijā un tā grozījumi
- Informatīvais ziņojums par struktūrfondu rādītāju sistēmu, apstiprināts ES struktūrfondu uzraudzības komitejā 2004. gada 11. novembrī
- Reģionālās politikas pamatnostādnes, apstiprinātas ar Ministru kabineta 2004. gada 2. aprīļa rīkojumu Nr. 198
- VPD aktivitāšu (Nacionālo programmu, Atklāto projektu konkursu, Grantu shēmu) vadlīnijas
- 2.līmeņa starpniekinstitūciju ceturkšņu ziņojumi
- 1.līmeņa starpniekinstitūciju pusgada ziņojumi
- Citi vadošās iestādes un citu Eiropas Savienības struktūrfondu vadībā iesaistīto institūciju rīcībā esošie dokumenti, kas ir nepieciešami, lai veiktu kvalitatīvu izvērtēšanu par noteikto tēmu
- CSP datu krājumi un individuāli sniegti dati
- ES struktūrfondi un teritoriju attīstība Latvijā. ANO AP Latvijā, FM, PKC. – Rīga, 2005.

PIELIKUMU SARAKSTS

1.PIELIKUMS. REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJI LATVIJAS TERITORIJĀS

2.PIELIKUMS. INTERVĒTO INSTITŪCIJU PĀRSTĀVJU SARAKSTS

3.PIELIKUMS. VPD PRIORITĀŠU ĪSTENOŠANA UN PLĀNOŠANAS REĢIONU PRIORITĀTES, MĒRĶI UN UZDEVUMI

4.PIELIKUMS. VPD AKTIVITĀŠU ĪSTENOŠANA LATVIJAS TERITORIJĀS:

4.1.PIELEIKUMS. 1.PRIORITĀTES AKTIVITĀTES

4.2.PIELEIKUMS. 2.PRIORITĀTES AKTIVITĀTES

4.3.PIELEIKUMS. 3.PRIORITĀTES AKTIVITĀTES

4.4.PIELEIKUMS. 4.PRIORITĀTES AKTIVITĀTES

4.5. PIELIKUMS. TEHNISKĀ PALĪDZĪBA

4.6.PIELIKUMS. AKTIVITĀŠU VĒRTĒJUMS PĒC ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS